

ŐSI GYÖKÉR

KULTURÁLIS FOLYÓIRAT

Megjelenik negyedévente a magyarságtudomány és az ősi magyar nyelv kutatásának szolgálatában

Alapítva: 1972

Ára : 800,- Ft

La Raiz Ancestral

Alapító – Örökös Főszerkesztő: Badiny Jós Ferenc

Hugo van der Goes: Pásztorok imádása (Internet)

Alapító - Örökös Főszerkesztő: Badiny Jós Ferenc

Felelős szerkesztő: Dr. Gyárfás Ágnes
Szerkesztő: Bubcsó Gábor
Munkatárs: Bubcsó Gáborné

Kiadó: Miskolci Bölcsész Egyesület (MBE)
Adószám: 19071332-1-05
3534 Miskolc-Diósgyőr, Vár u. 9.
(az egyes villamos végállomásánál)
Levél: 3509 Miskolc, Pf. 819.
Szerkesztőségi telefonszám/fax:
+36-46-331-981

© Ősi gyökér 2010. XXXVIII. évf. 4. sz.
Minden cikkért a szerzője a felelős. Egyes cikkeket csak rövidített formában közlünk.
Kéziratokat nem őrünk meg, és nem küldünk vissza! **(Lemezen küldött anyag mellé kérnénk kéziratot is)**

Belföldi előfizetés (évente négy szám): 4000 Ft/év.
Egy szám ára 800 Ft.

Az előfizetés történhet a MBE címére
(3534 Miskolc-Diósgyőr, Vár u.9.)
– Ősi gyökér előfizetés megjelöléssel –
postautalványon, a Kiadónál személyesen, vagy
banki átutalással a BB RT bankban a
10102718-10373815-00000004 számlaszámra.

Külföldi előfizetés: 80 USD/év.
Az összeg a BB bank miskolci fiókjában vezetett
10102718-10373815-00000004
számlaszámra utalható át.

**Az adójuk 1%-át várjuk a MBE SIKERESEK A
TEHETSÉGESEKÉRT Alapítványára**
Adószám: 18410868-1-05

Kapható: a MBE könyvtárban
(Miskolc-Diósgyőr, Vár u. 9.),
a Központi Antikváriumban
(Miskolc, Széchenyi u. 21. a színháznál),
a Belvárosi Szépmíves Antikváriumban
(Miskolc, Városház tér 9.),
a Szkíta Könyvesboltban
(Miskolc, Széchenyi u. 53.),
a Kéthollós Könyvesboltban
(1081. Bp. Kenyérmező u. 3. a.),
a Fehérlófia Könyvesboltban
(Bp., József krt. 35.),
a Magyarok Háza földszinti könyvesboltjában
(Bp., Semmelweis u. 1-3.),
a Püski Könyvesboltban (Bp., Krisztina krt. 54.),
az Emese Álma könyvesboltban
(Bp., Fehér út 1. – az Őrs vezér térnél),
Gedeon Editnél Budapesten (tel.: 314-4863),
a Csodaszarvas Könyvesboltban
(Bp., Teréz krt. 8. sz. alatt, az udvarban),
az ARTAMONDÓ Kft:
(SZKITIA) Bp., Andrássy út 124.
az ERDÉLYÉRT KÖNYVESHÁZ
Bp., Bécsi út 99.,
a SZITTYA Könyvesbolt
Bp., József Attila út 22.,
a TURUL Könyvesbolt
Bicske, Ady E. u. 7.,
Pécsett: Lác u. 2.,
Szabó Andrea
Szentendre, Bogdányi út 14.

ISBN 9632144546 • ISSN 1586-9423 • HU ISSN 1586-9423

A szkíta korona jelmontázsa az Isten "ős Ten" olvasatot adja

ŐSI GYÖKÉR

KULTURÁLIS FOLYÓIRAT

Alapító – Örökös Főszerkesztő: Badiny Jós Ferenc

2010. XXXVIII. évf. 4. sz.

TARTALOM

KARÁCSONY

Gyárfás Ágnes	
Magyar Karácsony – magyar csoda	2
Tomory Zsuzsa	
Rendhagyó, rövid életrajz	4

MAGYAR TÖRTÉNELEM

Krizsai Mónika	
Egy különös kéziratról, mely Mátyás király beszédeit tartalmazza Borbálához, Corvin János anyjához	11

PÁLOSOK

Bakk István	
Pálosok Amerika földjén, avagy az Újvilágban vállalt Küldetéses szolgálat	17

TÖRTÉNELMI ÉPÍTKEZÉS

Kiss István	
Atilla Palotája	22

TEMPLOMOSOK

Somos Zsuzsanna	
Párizsi múzeumokban	34

HELYTÖRTÉNET

Misóczki Lajos	
Gömöri mindennapok és idegenforgalom 1897-1920	37

ROVÁSÍRÁS

Záhonyi András	
A somogyi rovástábla és az Arvisura	45

NYELV

Berényi László Géza	
Kaptok majd jeleket tőlem (Jézus anyanyelve magyar volt?)	49

ARATÓ ISTVÁN

A világ nyelve	57

UNIVERZIUM

Születőben lévő bolygórendszerek az Orion-ködben (Internet)	63

ESEMÉNYEK

A Miskolci Bölcsész Egyesület tanévnyitó ünnepsége 2010. szeptember 16-án	67
Záhonyi András írásai	
Böszörfpuszta	68
Művészetek Völgye 2010	70
Elnöknők (Színházi előadás)	71
A MBE 3. Nevelésügyi Fórum a Magyar Művelődés Alapítvány székházában 2010. október 11.	72
Felhívás az Ősi Gyökér olvasóihoz	73
Siklósi András	
Keresztény egység = egyetértés + megújulás	74

HUMOR

Humor a Világhálón	82
Magyar időjárásjelző kő	82

OLVASÓINK ÍRJÁK

Nostradamus jóslatai a jelen időről	83

MBE HÍREI

2010-2011-es tanév	84

VERSEK

Tibold Makk Szabina	
Édesanyámnak	85
Éj	85
Kérelem	86
Hajnal	86

Hervay Tamás

Aradra tekintve

Reményik Sándor

Akarom

KÉPEK

Internet

Gyárfás Ágnes
Magyar Karácsony - magyar csoda

Szertekószáltam a világban és odafigyeltem a népek szívverésére. Azt tapasztaltam, hogy mindenféle aritmikus, ami a zűrzavar jele. Sem a németek, sem az angolok, sem a franciák nem látnak maguk előtt kivezető utat, létük csapdába torkollott, melynek kulcsa egy tőlük idegen, ismeretlen kézben van, s nincs életük egén olyan karizmatikus személyiség, aki egy parányi kis, pislákoló fényt fel tudna mutatni, hogy merre tovább emberke.

Egyetemi emberekkel, hallgatókkal beszélgettem, akik pontokba szedve elemezték a reménytelenséget. Amikor a Bagdadi Múzeum nevét kiejtettem a számon, megkövült a levegő körülöttem. Csak szeretet-beszéddel lehetett ezt feloldani, ugyanis, amint megtudtam, a Bagdadi Múzeum drágakőre vésett pecséthengerei, amelyek a bombatámadások alkalmával elkallódtak, nemcsak múzeumokban találtak gazdára, hanem az antwerpeni drágakőbörzén is árulták őket. Ezeket hallva, arra gondoltam, hogy még drágakő értékben is érdemes lett volna megszerezni ezeket az egyébként hozzáférhetetlen kincseket az Országos Széchenyi Könyvtár számára, hiszen az agglutináló nyelvet alapelemeiben őrző több ezer éves dokumentumok a régi történelmet és világképet őrzik, amely egy hatalmas népcsoport nyelv-kincse.

Valamennyiünk előtt egyre világosabb, hogy a turanoid nyelv gyökei a 25 milliós tamil népcsoport is használja Dél-Indiában. Itt hivatkozom Szentkatolnai Bálint Gábor, Aradi Éva, Obrusánszky Borbála munkásságára. Akár Dél-Indiára nézek, akár Belső-Ázsiára, akár a Kaukázus térségére, tudom, hogy az ott lakók bennünk, magyarokban látják a közösségi vezérlő elv megvalósulását. Tőlünk várják az összefogást, a feljüket nyújtott kezét.

Mikor az Infántis Lacika című karcsai népmesét elemeztem, nem is gondoltam arra, hogy a Dinnyeország és a Dinnyetündér fogalmak nem meseelemek, hanem konkrét területet és saját tündérvilágot tételeznek fel. Igenis jelentkezett a mese kapcsán a világhíres turkesztáni dinnye, ahogy arról annak idején édesapám beszámolt és jelentkezett az a tündérvilág, ahonnan a tündér lelkek vágyódva tekintenek Kárpát-medencei testvérük felé...

Észre kell vennünk, hogy a rokon népek minősített státusszal emlegetik a magyarságot. Nincsenek nagyhatalmi rémálmaik, de a lelki együvértartozás csodáját mégis várják tőlünk. A lélek túlszárnyal az Andokon és a Himaláján és megtalálja a felé nyújtott kezét. A lélek többet tud, mint az ármádia: lelki egységet, békességet, Isten szeretetében való összetalálkozást tud megvalósítani.

Nem kellett már magyaráznom, hol van Magyarország, merre van Budapest, mi az, hogy Miskolc, hanem tudták helyünket a térképen és Budapestet nem keverték össze Bukaresttel, s nehézkes, esetlen szókinccsel azt firtatták, hogy lehetséges az, hogy hazánkat nem falták fel teljesen a globalizmus szörnyei, hanem szinte visszavonulóban vannak. Erre csak annyit tudtam válaszolni, hogy a magyarság és Magyarország megtartotta nemzeti identitását. Itt kezdődött a nehéz feladat, mert németek és amerikaiak esetében nehéz erről beszélni, mivel a nemzeti identitás semmiképpen sem realizálódhat más népek lerohanásában, pusztításában "békefenntartásában". A mi identitásunk az, hogy a mennyei Család képét megvalósítsuk itthon és sugározzuk a világ felé, s ezáltal utat nyitunk annak, hogy Jézus szeretet törvénye érthetővé, egyszerűvé, megélhetővé váljék. A mi dolgunk az, hogy a földi értékrendek felé vonjuk a mennyei hierarchia fénylő szövetét és akkor mindenki látja majd, mennyivel jobb, szebb, tisztább, ami égi eredetű és nem földi manipuláció kohlománya.

Külföldi utam alatt a szakrális geometriáról szóló tanfolyamon is részt vettem és megtanultam, hogy e tudomány lényege az, hogy a Világmindenség emberszabású és az ember kicsiben magában foglalja az egész Világmindenséget. A régiek ezt így tudták és az életterületet is ennek szellemében alakították ki. Ez a tudomány hiszi a Jézus születéséhez fűződő szimbólumok eszmerendszerében az égi akarat megnyilvánulását, ahol még a j á s z o l sem

véletlenszerű, hanem a Hydra fejének a Rák ölében, a J á s z o l b a n való meghúzódása. A barlangistálló pedig a Tejútnak olyan képződése, amely az Ikrék felé kis kavernát, mélyedést formáz. A juhok a csillagok, az angyalok pedig azok a tejmag lények, akik a teremtés kezdetétől tanúi Isten művének és akaratának. A szakrális geometria megerősített Istenközpontú, teremtéselvű világképem erejében. Észrevettem, hogy eleink ismerték és együtt éltek ezzel az ismeretanyaggal, bárhogy nevezték legyen is és tudták, hogy az isteni bölcsesség aránymértéke az aranymetszés. Aki értékrendjébe beülteti ezt a mértékegységet, Isten mértékétől már nem tud elrúgtatni. Megerősödött bennem a bizalom az isteni arányosság erejében és egy reménysugár csillant fel a lelkemben, hogy, ha Isten akarja, ez a nemzet teljességében is gyökeret verhet és akkor hazánk tisztán, szennyfoltok nélkül az Ő országának földi képét fogja tükrözni.

Nem kivagyiság és nem felfuvalkodott nemzeti öntudat szólalt meg szavaimban. Felismertem ugyanis, hogy amit leírtam, ahogyan magunkat és a világot bemutattam, azt mi értjük, ahhoz nekünk nem kell magyarázkodnunk, hanem egyszerű valóságtartalom. Tudjuk, hogy népdalaink Isten daloskönyvéből valók, hogy diplomaink az Ő otthonának, a Mennyországnak földi vetületei, tudjuk, hogy nyelvünk alapgyökeket az ő ábécés könyvéből tanultuk meg, s tudjuk, hogy amidón eleink fehér asztalnál áldomást ittak és egymás egészségére kelyhet emeltek akkor a rigmusban "Uram, Uram, Nagy, Jó Uram, szállok az Úrhoz" Hozzá szálltak, színe elé járultak, neki adtak hálát és dicsérő szavakban az Ő művét magasztalták. Szálltak, repültek, mert a lélek nem rest és nem nyűgözi le a Föld vonzása. A lélek oda tart, ahová való. Megtalálja a kis, emberi lélek a hatalmas, világméretű őselket, az Isát, származásunk ősforrását, a világméretű, kimeríthetetlen ősjóságot, a Teremtő Isten hajlékát.

Kétezer-tíz évvel ezelőtt, a Kos csillagkép nulla fokán elküldte a Földre szent fiát, a fénygyermeket, akit szűzen szült meg édesanyja, Szent Anna lánya, Mária. Az isteni gyermek megjelenése a földön szinte mentőöv gyanánt szerepelt a hitehagyott, elvilágiasodott, anyagiassá vált társadalomban. A fényember, aki vízen járt és életét itt befejezve az égbe repült nehéz tanítást bízott ránk. Ránk bízta műve folytatását, eszméi éltetését és az annak rendjén való életmódot. Ránk bízta a bűnbánat és bűnbocsátás misztériumát, azt a lelki gyakorlatot, ami nélkül senki sem juthat be az Ő országába. Nehéz ez nekünk, pedig milyen egyszerű dolog. Ránk bízta a Mennyország földi rendjének megvalósítását, még akkor is, amikor feltételezhető volt a Halak korszakának kettős láncolatában ennek valószínűtlensége. Mégis a Halak ellentmondásait csak az Ő tanítása fényében tudjuk átvészelni. Ő a fogódzónk, kapaszkodónk, iránytűnk, testvérünk, példaképünk. Sehol, egyetlen nép kultúrkincsében sem mutatható fel olyan férfiideál, mint a Molnár Anna balladahősnő jámbor Ura, aki a hazatérő Annát tettéért "meg se szinná, meg se verné, orcájára fel se hánná..." Molnár gazdát lelke ereje készítette a befogadó szeretetre.

József, Jézus nevelőatyja ki akarta utasítani a várandós Máriát, s csak az angyal intésére változtatta meg szándékát és vált az égi gyermek példás nevelőapjává.

Mária földi útja egy hosszú, mitikus út asszonyának csodálatos megjelenítése. Minden őszanya erejét és tisztaságát magába ötvözte. És míg a korábbiak úgy voltak Boldogasszonyok, hogy boldog leányokat szültek, Ő a fájdalmas szűz sorsát élte meg "térgyig vérbe, könyökig könnybe" mert minden halott kismadárban kínhalálra ítélt gyermeke előképét látta és minden arc tükre mögött fia gyilkosának képét fedezte fel. Karácsonykor azonban erre még ne is gondoljunk. Még boldog a világ, égi zene hatja át a Mindenséget és az angyal-szárnyak suhogása simogatja az örvendező pásztorok barázdás arcát.

Mi tudjuk, hogy minden kisgyermekben angyal születik a földre és nincs is más dolgunk, mint igyekezni őt tisztaságában megtartani. Ez elérhető, megvalósítható életprogram, mert van hozzá példánk, van erőnk, van kezelhető eszmerendszerünk. Ez túlmutat a földi manipulációkon és segít küldetésünk folytatásában, Isten országának építésében, s akkor áhítatos lélekkel énekelhetjük együtt az angyalok seregével, hogy

"Dicsőség Mennyben az Istennek, Békesség földön az embernek..."

Tomory Zsuzsa
Rendhagyó, rövid életrajz

1930. szeptember 11.-én születtem Budapesten. Burokban születtem, mely egy ponton bal arcomhoz nőlt. A burkot a szülészetten eltávolították. E tény lehet, hogy további életemet befolyásolta, – de ez természetesen csak feltevés.

Amit a továbbiakban elmondok velem történt események, tapasztalatok. Megismételni egyetlen ilyen eseményt saját akaratomból nem tudok: mindez Isten kegyelmes ajándéka.

Megküzdöttem a sötétséggel

Hét-nyolc éves lehettem, amikor gyermekszobánkban egy igen zavaró jelenlétre lettem figyelmes, mely egész nap érezte hatását. Egy éjszaka egy feketénél is feketébb, az éjszakánál is sötétebb alak körvonalazódott az ágyam felett talán egy arasszal, gonosz szándékkal elpusztításomra törve. Hatalmas fizikai ereje volt. Több napon át jött. Minden esetben testi erővel is küzdöttem ellene, az ágyon állva. Ekkor azt mondtam, hogy hiába küzdök ellene, s egy jövődölést mondtam. Ezt nem ismételem meg, nehogy esetleg új erőt adjak neki. Azt válaszoltam, hiába történne meg, amit mond, ha szükséges a világot megvédeni, ez új küldöttét megölöm. Erre olyan borzalmas erővel ragadott meg, hogy védekezni sem tudtam, a szoba közepére vágott teljes erővel, s elment. Ez volt utolsó találkozásom vele.

A szoba közepén egy matracon nevelőnőm és egyben nagynéném aludt aznap, s ahogy a szoba közepére puffantam éppen reá esve, feljajdult, hogy ilyen butaságokat miért csinállok.

Nem beszéltem erről senkivel, csak kb. harminc év után. Amerikai látogatása alkalmával elmondtam Édesanyámnak, aki ezt mondta: „Hát utánad volt ez... Miért nem mondtad?” Tehát ő is tudott erről az erőről. Ugyanekkor halvány érzés adta tudunkra, hogy ismét körülöttünk ólálkodik. De soha nem jött elő erővel többet. Ez volt utolsó „jelenése”.

Ósi imádságainkban átmentett gondolatot idézek, hogy esetleges hasonló esemény során tudjuk teendőnket. Népiünk nemes egyszerűséggel csak azt mondja: „*Sátán lódulj és ne állj ott!*” Teljes erővel ellen kell állni a gonosznak.

Amikor a Sötétségnek azt mondtam, hogy megölöm küldöttét, ez nem gyilkosságot jelent: a sötétet fénnel lehet eltávolítani. Erre a tényre később eszméltem, Isten iránti hálával.

Erről a folyamatról írtam régebben egy verset, hazánk sorsával kapcsolatban:

TÁLTOS ORSZÁG

(Táltosnak csak Isten kegyelméből
születhet valaki)

Tomory Zsuzsa

Táltos ország
Kicsiny, gyenge,
Ósi harcra elrendelve
Ósfényt védő küzdelemre.

Ósi harcra,
Hősi harcra
Eget rázó
Viadalra.

Oly régóta tapasztalja
Gonosz erő les reája,
Kísérgeti templomába,
Templomából otthonába.

Ragadozza szép reményét,
Gyönyörű szép szülőföldjét
De ez neki mind nem elég,
Lelkét várja és mindenét.

Lelke után egyre többet,
Minden jót, mit adott Isten
Minden jót, mi fenntarthatja
Világ népét, jót óhajtva

Világ népét
Sok gyermekét
Velük együtt
A jövőjét.

Táltos ország,
Édes népem,
Isten teremtett téged
Szépnek, fénynek,

Sötétségben botorkálók
Táltos ország reád várnak,
Megőrizni lelkük fényét,
Fényhonába visszatérést.

Daliának,
Gonoszt győző Táltosának
Édes dalú nevelőnek
Fényt hordozó Táltos népnek

Minél mélyebb ez az óhaj,
Minél hangosabb a sóhaj,
A gonosz mindig erősödik,
Pusztításra ágaskodik.

Isten népe összefogott,
Egy emberként előállott,
A sötétség elsompolygott,
Szégyenkezve odébb állott.

Gyenge füstből sötét örvény,
Gonosz teste sötét, sötét.
Alakot ölt gonosz erő,
Fényt elnyelő, fényt elnyelő.

Fényemberek fényvilága
Ez marad meg csak utána.
Isten fénye, fény nemzete
Fényt a fényben átölelve.

Sötétebb az éjfélnél is,
Sötét teste rajzolódik
Az éjszakai sötétségben
Sötétségtől erősödik.

Silver Lake 2007. augusztus 4.-én

*

VILÁG ÉS VIRÁG

Az ereje is mind erősebb,
A testedet mint a pelyhet
Dobva dobja erőszakkal.
A mulandó a birodalma.

Elmékedésem egyszer fényvilágba vitt el,
ahol egy volt a virág és a világ. Egy tavirózsa bel-
sejében voltam. Gyenge szirmai átengedték a
külső fényt, de maguk is fényből voltak, s annyira
törékenynek látszottak, hogy nem mertem hozzá-
juk nyúlni, nehogy megsértsem szirmait, pedig
szerettem volna látni, hogy mi van ezeken túl.

Elébe senki nem állhat,
Csak a lélek és akarat,
A jóért elkötelezve,
Még halni is felkészüve,

Ahogy ezt gondoltam, a szirmok önmaguktól
kezdték kinyílni egészen addig, míg ezek a szir-
mok egészen a rózsa száráig hajlottak vissza, s én
ott álltam a fényben, a rózsa közepében.

Hangosan, jó erővel
Mondj ellent a sötét gőgnek
Ki azonnal sarkon fordul,
Semmivé válik a sok fényben
Lelked ragyogó fényében.

A körülöttem lévő világ, mint a virág is, fény
volt, gyenge sárga-barack színű fény. A fény apró
szemcsékből állt, mint homok a tengerparton, de
ezen szemcsék is a fény részei voltak. Egyszer rá-
pillantottam egy ilyen szemcsére, s észrevettem,
hogy ez a szemcse egy évnnyi történelmet tartal-
maz, s tudtam, ha tovább nézem, óhatatlanul e
történelem részévé válok. Ezért gondolataimat ki-
kapcsolva, csak a fény valóságának adtam át lé-
nyemet.

Néha-néha még beoson
Szobádba, vagy szavaidba,
Tudod ott van, jó ismerős,
Elküldeni már nem nehéz.

Ennek során eszméltem később arra, hogy
amit mi eseményláncolatoknak gondolunk, mint a
világtörténelem folyamata, önálló egységekből áll,

Ezt a harcot kell édes népem
Megküzdened jó reménnyel
Táltos ország jó a harcod
Táltos ország, diadalod.

s bármikor vissza tudunk szállni abba az egységbe, melynek részévé szeretnénk válni, például először 1776-ba, majd 1514-be és így tovább.

Akkor, amikor a rózsza közepében állunk és mindenestől a fényvilág részei vagyunk, tudnunk kell, hogy az ottani hihetetlen és tökéletes magány a világegyetem minden történését magában foglalja.

Miután ezt leírtam olvastam az ősmagyar imádságokban a következő fogalmat: *a Teremtés szünetes közepe*. A fenti fényvilág tökéletes meghatározása.

*

SZÍNEK ÉS EMLÉKEK

Elmélkedés közben egy gömböt láttam, mely selyemkendő lágyságú, színes, s állandóan hullámzó anyagból volt. A színsávok észak-déli irányban voltak rögzítve.

Észrevettem, hogy minden szín és minden színárnyalat egy bizonyos érzelem sűrített összessége.

Azt is észleltem, hogy minden érzelem bizonyos, egy szinten mozgó emlékek sokaságának összegezője. Például minden örömteli esemény itt összegeződött a teremtés kezdetétől a máig egy bizonyos színben, mint ahogyan a harag, a gyűlölet színei is magukban hordozzák az időtlen idők hozzájuk kapcsolt eseményeit.

*

SZÜLÉSZET ÉS A LÉLEK

Ápolónő növendék koromban egy műtőben való szülés lefolyását figyeltük, tanmenetünknek megfelelően.

A gyermek már erősen útban volt. Amikor a kicsi fejcskájének megjelenését vártuk, egy hangra lettem figyelmes, mely hasonlított a rövidzárlatú villamosság sercegő hangjára. A hang irányába néztem aggódva, hogy eleven szikrák esetében veszélyben van mindenki, az oxigén palackok, s egyéb vegyszerek felrobbanhatnak. Ahogy felnéztem, egy kb. gyermekfej nagyságú fénybogáncsot láttam, amint kintről érkező, a szülőágytól jobbra lassú méltósággal, de lepkeszárnyú könnyedséggel közeledik az ágyhoz. Abban a pil-

lanatban, amikor megjelent a kicsi fejcskájének teteje, a fény beleolvadt.

Úgy érzem, hogy ettől a pillanattól kezdve indult el a gyermek önálló élete, a fény szárnyán hozzá érkező étellel.

Az érkező fény-élet megjelenési alakját fénybogáncsoknak mondtam, hiszen a fénysugarak egy központban találkoztak. Mint a csillagszóró, csak sűrűbb, tökéletes gömböt alkotva.

A jelenlevők ezt nem látták, vagy nem beszéltek róla. Végtelenül hálás vagyok Istennek ezen élményért. Tapasztalhattam, hogy a világ hatalmas, csodálatos, felfoghatatlanul tökéletes összhang. És fény. Fény a világ és fények vagyunk valamennyien.

Bár elmondhatnánk gyermekeinknek a születés e csodáját, azt, hogy születésük napján Isten ajándéka egy gyönyörű fény-labda, amit soha, senki el nem vehet tőlük! Mily boldogság lenne ez számukra! Képzeljük csak el, ha a gyermek megtudja: születésekor a jó Isten hatalmas fényt küldött hozzá, hogy az egész életében vele legyen!

S saját születésünk kapcsán mi is részesei vagyunk ennek a fénynek, fény-életnek. Soha ne felejtjük Isten velünk élő fényét!

Erre gondolva mindig eszembe jut Mécs László költeménye, melyben elmondja, milyen kár, hogy csak édesanyja tudja: királynak született.

Hozzátenném: Fényben, koronában, végtelen szeretetben. Váljon ez élő tudattá bennünk.

*

FEHÉR LÓ

Egy Amerikában tartott Szittya kongresszusról hazatérve, másnap hajnalban indultam munkába. Utam két oldalán mező, s néhány csalitos részecske volt. Szerettem ezeket a reggeli utakat, ahol gyakran láttam fácánok felcsillanó tollát, nyugodni induló őzeket.

Aznap reggel telítve voltam a rengeteg szép előadás gondolataival, amikor arra lettem figyelmes, hogy az országúttól jobbra eső mezőn egy fehér ló szalad az út felé. Megdöbbenésemre nem állt meg az út szélén, hanem az útra jött, megállt, hogy elállja kocsim útját. Gyorsan fékeztem, s kezdtem kiszállni a kocsiból, hogy vissza vezessem a mezőre, félve, hogy így elgázolják, de nem

várt meg, hanem a vezető ülés ablakához jött, s bedugta a fejét. Én megsimogattam, megpusziltam selymes orrát. Ezután elhátrált, s ment vissza a mezőre.

E csodálatos élmény mindig velem lesz.

Egy következő kongresszus alkalmával elmondtam e történetet a lovasíjászoknak, vajon mit gondolnak? A válaszuk kérdés volt: „Vajon ki lehetett?”

Drága barátnőm elmesélte később ennek jelentését, amiért nagyon hálás vagyok.

*

LÉLEKÚTAK

Egy este egyedül voltam otthon. Két piciny gyermekem már aludt, jó alkalom nyílt levélírássra. Azokban a napokban olvastam egy tibeti királyságról, hogy milyen ősi könyvtára van. Gondoltam, írok idős királyának, megkérve, igazítana útba, hogyan lehetne tanulmányozni ezeket az írásokat, hátha tartalmaz valamit Hazánk történelmével kapcsolatban is.

E pillanatban észlelem, hogy a testem felett lebegek, mind magasabban, s egyszerre találkozom az idős király szellemével a magasban, aki ezt mondta: „Most váltam el a testemtől”.

Visszanézve láttam a testemet, amint az asztalnál ül, papír, s tollal a keze ügyében. Érdekes, nem éreztem semmi vonzalmat irányában, de eszembe jutott, ha nem térek vissza, piciny gyermekeim egyedül lesznek. Abban a pillanatban visszatértem az elhagyott testbe.

Másnap hallottam a hírekben, hogy az öreg király az éjjel meghalt.

*

Egy éjszaka testemtől elváltam, de most egy fényes köldökzsínór kötött testemhez. Ahova mentem a földtől igen messze volt, s teljesen sötét. Egyedüli fényt csak ez a köldökzsínór és a távolban igen aprónak látszó test adott. Egy határozott hang azt mondta, hogy nem kell visszamennem, ha nem akarok. Tudtam, hogy választhatok. Éreztem, hogy a távoli testben igen nehéz a szív. Meg akartam kérdezni, gyermekeim hogyan járnának jobban: ha megyek, vagy maradok? De e gondolatnál már indultam is vissza testembe.

Néhány nappal később egy híres amerikai gyógyító látogatott városunkba. Elmentem, mert húgom egy gyógyíthatatlannak tűnő bőrbetegségben szenvedett, s segítséget akartam kérni, ami meg is történt. Ugyanakkor e gyógyító azt mondta, hogy most valakinek meggyógyult a háta és a szíve, s kérte, hogy az illető jelentkezzen. Senki nem állt fel. Haza felé indulva vettem észre, hogy régi hátfájásom eltűnt. Ebből tudtam meg, hogy a szívemnek is gyógyulásra volt szüksége, s ez meg is történt.

Ismét tanúja lehettem Isten mindenütt való jelenlétének, gondoskodó szeretetének, s az Isten teremtette, e világban megnyilatkozó csodálatos összhangnak.

*

Egy este kocsimat kellett feltöltenem. Ahogy ott állok a töltőállomás mellett, fejem felett hallom a költöző vadludak szavát. Szeretem e hangot, vonulásukat. Apám figyelmeztetett rájuk gyermekkoromban. Gazdatiszt volt, nagyon szerette őket, s bármilyen zajos társaságban is meghallotta hangjukat. Ilyenkor kiment az udvarra, s én is utána mentem mindig. Együtt hallgattuk a vonuló vadlibák hangját.

Az autó mellett figyelve őket egyszerre csak a vezérliba mellett találtam magam. Reám nézett, s tudom, hogy látott, sőt megengedte, hogy megsimogassam a hátát. Éreztem a tollak alakját, s a rajtuk gyöngyöző esti harmat nedvességét.

Amikor lenéztem, láttam testemet a töltő csővel a kezemben, s visszatértem.

Tapasztalatom azt mondja, a visszanézés következménye: előző állapotunkba, helyzetünkbe való visszatérés.

De a vadlibákkal való repülést soha nem felejtem, s hálás vagyok érte.

*

Az amerikai polgárháború idején egy szinte apáca életet élő asszony csoport vállalta magára a hátramaradott árvák gondozását. A hírekben hallottam róluk, s mivel lakóhelyünkhöz elérhető távolságban éltek most már nyugdíjasan, s mivel abban az időben gondolkodtam azon, hogyan lehetne általánossá tenni magyar leánykák és ifjak jövő életének magyar eszmények szerinti gondozását,

megkérdeztem, meglátogathatom-e őket, tanácsot kérve.

Több, mint háromórányi vezetés után értem el őket, igen kedvesen megvendégeltek délben, s elbeszélgettem velük. Utána sietnem kellett haza, mert aznap délután dolgoznom kellett. Az idő igen sürgetett. Útközben meg kellett állanom kocsit is töltenem. Tudtam, hogy legalább egy órát kések a munkából, s hazaérve azonnal hívni akartam munkahelyemet. Otthon amikor az órára pillantottam észleltem, hogy még egy teljes óráam maradt pihenésre, gyerekekre. Az út megtétele fél-annyi időbe került visszafelé. Idő és tér lábam alá hajlott, amikor lélek és jószándék vezetett.

Itt döböntem rá, hogy a lélek útjait még az autó sem hátráltatja.

*

GONDVISELŐ SZERETET

Egy időben éjszakás nővérként dolgoztam egy elfekvőben. Egyszer nagyon-nagyon fáradt voltam. Ekkor vettem észre, hogy hirtelen egynek éreztem magam az ottani 18 öreggel. Éreztem, hogy a 2. sz. szobában lecsúszott vállamról a takaró, s fázik. Így tovább, mindig éreztem, saját testemen át, ha valakinek valamire szüksége volt. Éreztem, ha inni akart, vagy talán néhány szót váltani. Ezen érzés mindig helyes volt.

Az éjjel igen szemléltető módon fogta Isten a kezemet, részt vett az ápoló munkában, miközben engem is ápol.

*

Az amerikai hálaadás ünnepe (amit itt pulyka napnak neveznek gyakran) előtti napon történt. Valami okból csak az ünnep után tudták fizetésünket a kórházban kiadni. Mielőtt hazaindultam láttam, hogy alig van üzemanyagom. Azt is tudtam, pénzem vajmi kevés. Tárcámban 56 centet számoltam meg. Ennyi volt a vagyonom. Éppen azon gondolkodtam, hogy ezért hány csepp üzemanyagot kapok, amikor a járdán leányom egy barátnőjének az anyját láttam, amint séta közben igen sír. Feltűnő jelenség volt, mert ez a hölgy soha nem volt hajlandó gyalog járni. Érzelmeket kifejezni ily nyilvánosan még kevésbé. Megálltam, s megkérdeztem, mi a baj? Mondta, hogy kiteszik a

bérelt lakásából, ha ma nem fizeti ki a teljes lakbért, de nincs meg a szükséges összeg. Mennyi hiányzik, kérdeztem. „Képzeld, csupán 56 cent, s még ezt a haladékot sem engedi meg a háztulajdonos!” Elővettem vagyunkámat, odaadtam neki, s hazavittem, várva, hogy mikor áll le a kocsia. De nem állt le.

Hazaérve a külső ajtó kilincsén egy nagy csomag lógott, benne egy sütésre kész pulyka, szomszédom kedves soraival, hogy a két testvér külön-külön munkahelye egy-egy pulykát adott dolgozóinak, s remélik nem sértenek meg, ha a feleslegesnek nekem adják. Mondanom sem kell, hogy nagy segítséget jelentett.

Jöttem-mentem a kocsival két napon át, nem állt le. Ünnepe után kiadták a fizetésünket, s hazafelé éppen csak az üzemanyag állomásig jutottam, amikor kifogyott a „gáz”. Így tanított és segített ünnepelni a Gondviselő Szeretetet.

*

Nemrég történt. Műtét előtt álltam. Napközben igyekeztem mindent elrendezni. Este a számítógépemen még néhány dolgot fel akartam sorolni arra az esetre, ha nagyobb nehézségek állnának elő, mint amire számítottam.

Ahogy ott írok, egyszer csak meleg lélegzetet éreztem a jobb lábam száránál, mintha egy kutya lenne ott, de akkor nem volt kutyám. Odanézek és egy farkas áll mellettem. Tudom, hogy nem képzelet szülte lény, mert megsimogattam, éreztem a szőrét, testi jelenlétét. Ahogy simogattam, éreztem, hogy egész lényéből szeretet árad és gondoskodás. Ebből gondolom, hogy gondoskodó anyafarkas volt, s őt küldte hozzám Isten, hogy ne érezzem magam egyedül.

*

ÁTVÁLTOZÁS

Szép nyári délután kint voltam a kertben, élveztem a szabad levegőt, amikor egy másodperc alatt hatalmas jávorfává váltam. Mindent láttam magam körül. Hónom alatti fészekben egy madár etette fiókáit. Nedveim az örömtől a magasba szöktek, nagyon büszke voltam a kis csipogó társaságra.

Azóta tudom, hogy a fa lát teljes lényével, érez és gondolkodik.

Csodálatos élmény volt és hálás vagyok Istennek érte.

*

ÁLMOK

Gyermekkoromban rengeteg álmot láttam, melyek rendszerint a jövővel foglalkoztak, s igen érdekesnek tartottam őket. Reggelinél szerettem elmondani álmaimat, míg le nem intettek.

Egy igen maradandó álmom a következő volt:

Kertünk melletti üres telek vége a szomszéd utcával volt kapcsolatos, de házunkból is látni lehetett az utcán menőket. Álmomban arra lettem figyelmes, hogy nagy sírás és jajveszékélés hangzik ezen utca felől. Odaszaladtam, s láttam, hogy egy csoport ember közeledik az állomás felőli úton. Szörnyű állapotban voltak, nagy betegek, a testük már foszlásnak indult, de életben tartották őket holmi csövekkel, hogy dolgoztatni tudják őket. Ők meg könyörögtek: „Engedjete meg halni, engedjete meghalni...!”

Ezen álmom olyan éles, mintha tegnap láttam volna. Amikor a gyógyászatban látom a mesterségesen életben tartott embereket, ez a jelenet is eszembe jut. De talán még van más folytatása is.

*

Egy másik álmomban kínai voltam. Egy folyó partját, s az ott legelő libákat láttam, süttött a nap, jól éreztem magam, csak igen éhes voltam. Ruhám sűrű, cipőm nem volt. Olyan húsz év körüli, vagy még fiatalabb férfi voltam. Egy üzlet előtt kirakott kis cipőkből loptam egyet, de megfogtak, kötél általi halálra ítélték. Az ítélet végrehajtásánál a bitófa alatt ott álltak szüleim és egy keresztény pap, s siránkoztak, hogy most biztosan a pokolba kerülök. Abban a pillanatban vált el a lelkem a testemtől, s ujjongva szerette volna a szülőknek elmondani, hogy nem megy a pokolba, s igen boldog, jól érzi magát.

*

Nagyon hétköznapi álmaim között volt olyan, hogy megálmodtam, kocsim melyik kereke pukkad ki az út mely szakaszán, vagy idegen városba

kerülve pontosan megálmodtam az útvonalat, mely a kívánt címhez vezet.

Amerikába érkezésem első éjszakáján North Dakota sorsával kapcsolatos álmom volt.

*

Egymás után háromszor álmodtam, s figyelmem kell rá, mert elmondja, hogy mi történjen tennemmel halálom után.

Az álom szerint hamvaimat Csíksomlyón kell elhinteni ott, ahol az erdő és a rét találkozik, a dombnak szembe nézve, a Jézus hágótól jobbra.

Ott, azon a helyen, vagy ahhoz közel találkoztam annak idején a botfaragó bácsival, ki elindított a magyar úton.

Csaba fiammal elmentünk megkeresni ezt a helyet, fényképet készítettünk róla. Nem tudom, ki vállalja, de valami miatt fontos ezen álom betartása.

*

LÁTOMÁSOK

Egy jól összehangolt, lelki dolgokkal foglalkozó csoporthoz beállított egy ismeretlen férfi. Szívesen magunk közé hívtuk. Mielőtt leült volna, feje felett egy kerek tükröt láttam, benne egy előző élete elevenedett meg.

Egy királyi pár állt egy kisebb dombon, én mögöttük álltam, s láttam, amint a völgyben kisebb piramisokba hordta a nép az aratás és szüret termékeit. A szín baloldalán megjelent egy fekete hajú férfi, akit népe a királyi párhoz küldött azzal a kéréssel, hogy segítsék meg őket, mert náluk nagy az éhínség. A fekete hajú férfi az előtem álló férfi volt, akit azért küldött a népe, mert jól tudott egyezkedni.

Életemben először találkoztam ilyen tükörrel. Megkérdeztem a férfit, elmondhatom-e, amit látok. Azt mondta igen. Elmondtam neki. Megilletődött, s elmondta, azért jött, hogy tanácsot kérjen, mely munka volna alkalmas számára a két lehetősége között, melyek között az egyik vállalati egyezkedés volt.

A tükör megmondta neki a helyes választ.

*

KARÁCSONY

Férjem munkahelyén volt egy összejövétel az újonnan érkező politikusok számára. Egyszer csak az egyik akkor érkező férfi feje fölött láttam a fenti fényes tükört, benne jómagamat, amint egy csodásan szép teremben állok egy hatalmas tükör előtt. A terem nyitott ajtaja gyönyörű kertbe vezetett, melyben egy igen szép medence is volt. Az épület, a környezet Spanyolország mór korszakára emlékeztetett.

A tükör előtt állva nézegettem magam, s udvaroncom – a férfi, kinek most a feje feletti tükörben mindezt láttam – fésülte hosszú, szőke hajamat, vicceket mondott, s szemmel láthatóan igen jól éreztük magunkat egymás társaságában. Hihetetlenül hiú, semmire való lény voltam ott, de igen-igen jól éreztem magam, olyannyira, hogy szinte máig átsüt ez a jó érzés.

Ahogy mindezt a tükörben szemléltem, a férfi reám nézett, boldogan hozzám rohant, s angolul mondta, hogy milyen régen nem láttuk egymást.

Én is örültem, hogy láttam, s mondtam, bizonybizonny, régen nem láttuk egymást. Felesége reánk nézett, s férjére szólt: még nem találkoztunk eddig Mrs. Tomoryval, s nem láthattad még.

De mi tudtuk a valót.

*

Elmélkedés közben láttam legidősebb fiam előző életeit. Az első, általam felfogott életében egy kínai bölcs volt, hihetetlen nagy kort ért el.

Utána nyugati katona volt egy keleti nép közötti területen, ahol az ottani lakosok árulása miatt lemészárolták e fiatal katonákat.

*

Sok mindenről lehetne beszélgetni, de egy biztos: Isten mindig azon élményekkel ajándékoz meg bennünket, melyek segítik saját és a világ fejlődését, növelik fényét.

Giotto di Bondone: A mágusok imádása (Internet)

KRIZSAI MÓNKA

*Egy különös kéziratról, mely Mátyás király beszédeit tartalmazza
Borbálához, Corvin János anyjához*

2008-ban a Zrínyi Kiadó irodalmi pályázatot hirdetett meg „utolsó nemzeti királyunk, Mátyás királlyá választásának 550. évfordulóján”. A beérkezett pályaművek nyomtatott könyv formájában 2009-ben láttak napvilágot, közöttük egy költői beszéd, Konczek József tolmácsolásában. Ez az „apokrif” irat készített arra, hogy a teljesség igénye nélkül összegyűjtssem a Borbáláról szóló irodalmat. Az igazsághoz tartozik, hogy ezt a munkát Ritoókné Szalay Ágnes „Nimpha super ripam Danubii”: Tanulmányok a XV-XVI. Századi magyarországi művelődés köréből című munkájában a teljesség igényével publikálta. Amit ma Borbáláról tudunk, az ebben a tanulmányban szerepel. A Konczek József nevéhez fűződő „Sermones” azonban egy másik, Ritoóknétól teljesen eltérő Borbála-képet vázol elénk.

Jelen tanulmánynak nem célja a két merőben más műfajú írás összehasonlítása, vagy bármelyik melletti állásfoglalás. Az egyik ugyanis egy komoly kutatás eredménye, a másik pedig egy kézirat közléte. Elgondolkodásra azonban mindenképpen érdekes lehet a kettőt egymás mellett szerepeltetni, és általuk földidézni annak az asszonynak az alakját, aki fiút szült Hunyadi Mátyásnak.

1880-ban Ábel Jenő: Adalékok a humanizmus történetéhez Magyarországon című könyvében utalt egy feljegyzésre, amit ő maga készített. A papírszeleten annyi állt, hogy a velencei Szent Márk Könyvtárban a kezében tartott egy latin mondattal kezdődő fólia-fűzért, mely a második mondattól magyar nyelvre vált. A mellé írt korabeli jegyzet Janus Pannonius kéziratának nevezte, de Ábel Jenő ezt a feltételezést elvetette. Janus Pannonius ugyanis egy évvel korábban meghalt, mint ahogyan Corvin János született, és róla sok szó esik a Beszédben. Az azonosság Janus és János herceg között, hogy mindkettőjük édesanyjának Borbála a keresztnéve. Zrednai Borbála Csezmiczei Jánosé, egyszemélyben Vitéz János testvérhúga. János hercege Edelpock (Edelpock, Edelpöck, Edelpök) Borbála.

A Semonest... Ábel Jenő feltehetően lemásolta. Gépiratos változata a Régi Kéziratok Kft. Irattárában található. Eredetije vagy a második világháborúban, vagy a leégett irattárban pusztult el, vagy egyszerűen elkallódott.

„Fama est, ut sermones regias (Matthias) ad Borbalam, matrem filii regis veridici esse.” Vagyis: (Csak) hírlelés (pletyka) miszerint Mátyás király beszédei Borbálához, fia anyjához igazmondók volnának.

Igazat nagyon keveset tudunk Borbáláról. Ezt a keveset dolgozta föl Ritoókné. A kortársak nagyon szemérmesen hallgatnak róla, mintha egyezményesen megfogadták volna, hogy nem írnak, nem beszélnek róla. Egyetlen kortárs, a raguazai születésű, dalmát származású bencés apát, Lodovico Tubero írt róla Kortörténeti feljegyzések című munkájában: „Ugyanabban az időben az emberi dolgok eleve elrendelt változékonysága folytán Mátyás király fia és a királyné között viszály támadt, hogy a Hunyadi ház mielőbb a kijelölt romlásba dőljön; ez pedig mindkettejük számára igen nagy bajjal járt. Egyiküket ugyanis megfosztotta az uralkodás biztos reményétől, másikukat pedig a hatalmas pénztől. Innen a királyné a házasság jogán, onnan a herceg, mintha törvényes örökös lenne, igyekeznek a hatalmat megkaparintani. Őt tudniillik egyebek mellett – amelyekkel a rossz tanácsadók a tapasztalatlan ifjút hangolták – leginkább az ösztönözte az összes jeles és nagy dolog reményére, hogy tudniillik Mátyás király első feleségének halálával feloldatván a házasság köteleke alól az ő anyját királyi módon, szinte, mint törvényes feleségét a házában kedvére tartotta, és tőle született gyermeke miatt – mint sokan állítják – feleségül vette volna, ha a barátai le nem beszéltek volna róla. Hozzájárult ehhez még az is, hogy ő volt a halott uralkodó egyedüli fia, és majdnem olyan tiszteletnek örvendett, mint az uralkodás reményére várományosokként születettek. Egyébiránt amennyire támogatta Mátyást a királyság megszerzésében Hunyadi Jánosnak, a

kiváló vezérnek a vitézsége, annyira kárára vált annak az uralkodó zsarnoksága; ugyanis semmi sem olyan hatékony a királyok gyermekei számára ahhoz, hogy a nép jóindulatát megnyerjék, mint az atyai igazságosság emlékezete.”

1473-ban a diósgyőri várban kelt Mátyás királynak az az adománylevele, amely szerint: „Mi, Mátyás Isten kegyelméből Magyarország és Csehország királya tudatjuk levelünkkel mindazokat, akiket illet. Amikor mi mintegy négy éve Ausztriában fölséges fejedelmi urunknál, Frigyes római császárnál, a mi kedves atyánknál időztünk, történt, hogy vidéken volt alkalmunk megtapasztalni azt, ahogy a nemes Borbála asszony, a steini Hans Edelpeck lánya, az apa, az anya és barátai nekünk fontos ügyeinkben és szükségünkben hűségesen szolgáltak. Akiket mi megkedveltünk és kitüntettünk, illő azért és jogos, hogy az ő nemzetségüket királyi adományokban részesítsük. Ezért mi a nevezett Borbála asszonynak, aki nemes erényekkel ékesítve és udvari magatartást tanúsítva jelent meg előttünk, és a királyi Magyarországon az ő erénye tetszést nyert, amelyek minket arra indítottak, hogy neki királyi adományt tegyünk. Megtekintvén az említett okokat, királyi kegyből és különleges jóakarathból az ő, valamint apja és anyja által tett kegyességre is emlékezve Besztercebánya városunkban egy kőházat, egy bányát és egy majorságot ugyanott, valamint Szent Jakab, Podlavicz, Rechka, Mayer- és Ulmanfalva és Németfalva nevű Zólyom vármegyebeli falvakat, amelyek mind a nevezett házhoz tartoznak, minden szükséges felszereléssel, tartozékaikkal, művelt és műveletlen szántóföldjeikkel, a réteket, a legelőket, hegyeket, völgyeket, vizeket, patakokat, halastavakat, tavakat, malmokat, malomhelyeket, minden felszereléssel és tartozékkal, ami jog szerint, vagy régen hozzájuk tartozott a nevezett Borbála asszonynak, örököseinek és utódjainak adjuk, hogy azt örökösen és visszavonhatatlanul birtokolják.

Kelt Diósgyőrben, Szent Briccius püspök és hitvalló ünnepén az Úr 1473. Esztendejében, magyar királyságunk XVI., cseh királyságunk ötödik évében.”

Borbálának egyetlen hivatalos megjelenése volt Budán 1489-ben, amikor Beatrix vádjai miatt kellett odautaznia akkori otthonából, Klosterneu-

burgból. A modenai levéltárban található az a levél, amit Beatrix nővérének, a ferrarai hercegnőnek írt, és tájékoztatta, hogy kérte a pápai legátust, járjon közbe, hogy Borbálát közösítse ki az egyház, mert megbabonázta őt, és miatta lett meddő. Intrikájához meggyőzte Hyppolit herceg kísérrőjét, Beltramo Costellinót, és kérte a bécsi egyetem professzorainak támogatását is.

Borbála megjelent Budán, a király pedig fiával Beatrix előtt. A feljegyzések szerint a majd' tettelességig fajult vitában a királyné alul maradt. Sőt, élete későbbi folyására nézve kifejezetten rosszul sült el. 1494-ben Ulászlónak majd ez lett az „adu” a kezében a pápai legátus előtt: nem veheti el feleségül Beatrixot, mert tőle gyermek nem várható, hiszen a király ágyasa, Borbála megátkozta. Ulászló levelében szerepelt először, hogy az asszonyt Borbálának hívják.

Először boroszlói származásának gondolták a történészek, de az 1940-es években feldolgozott oklevelek, végrendeletek és egyéb iratok tanúsága szerint az alsó-ausztriai Steinből származott, családi neve Edelpeck.

Megismerkedésükről Mátyás adományleveléből értesülünk 1473-ból. Ekkor János fiuk fél éves.

A besztercebányai ház és a hozzá tartozó javadalmak anyagi függetlenséget adtak Borbálának. 1475 augusztusában megvette a Bécs melletti Enzersdorf váruradalmát 9500 aranyért. Ez időtől kezdve mint Friedrich von Enzersdorf felesége van említve, akinek még két gyermeke született. 1476-ban férjével együtt beírták nevüket a pozsonyi Krisztus Társulat anyakönyvébe.

Mátyással annak haláláig rendezett maradt a kapcsolata, 1482-ben és 1484-ben Borbála vendége volt.

1491. szeptember 3-án Borbála megírta végrendeletét. „Fejedelmi” kincsekről rendelkezett: „Arany- és ezüstkeresztek és -kelyhek, igen nagy mennyiségű igazgyöngy jutott Stein város plébániatemplomának Szt. Borbála oltárára, ugyancsak a szomszéd Loiben templomára, a bécsi Mária Magdolna-kolostorra, a mariazeili és a maria-völgyi templomokra. Gazdagon hagyatkozott az enzesdorfi plébánia templomára és saját várkápolnájára is. Ruhatára legpompásabb darabjait miseruháknak szánta. A vörös atlaszszoknyájának felét a steini Szt. Borbála oltárnak, a másik felét a zelli

Miasszonyunk templomának adta. Ugyanígy megosztotta arany bársony-szoknyáját, felét a steini templomra, másik felét loibeni egyházra hagyta. Egy aranyvirágokkal díszített kék kelméről úgy rendelkezett, hogy abból a klosterneuburgi kolostorban Szent Lipót tiszteletére miseruhát készíttessenek. Ennek díszítésére külön is rendelt drágaságokat. (A Szent Lipót tiszteletére rendelt miseruhát a kolostor XVI. Századi inventáriuma Borbála adományaként említi.) Igen nagy mennyiségű gyöngyöt, valamint ruhatárának gyöngyökkel díszített darabjait a bécsi Mária Magdolna-kolostornak adományozta azért, mert értékeit eddig is ott őrizték. Ugyancsak a Bécsben lévő Szent Jeromos házra hagyta aranybarna köpenyét. Ezt az intézményt a megtévedt, majd a vezeklés útjára tért nők részére alapították. A város egyik egyházi nevezetessége volt, éppen sajátos karitatív célkitűzései miatt. Borbála úgy rendelkezett, hogy őt is itt helyezték majd végső nyugalomra.

Végrendeletének egy passzusa magyarországi vagyionáról intézkedik. Kedves fiára, János herceg úrra hagyta besztercebányai házát, melyet neki ura, a király vásárolt.

A besztercebányai kőház az ún. Károlyi- vagy Jung-ház, amely a város legtekintélyesebb épülete volt. 1466-ban Laki Thúz János és Ernuszt János vásárolták meg. 1470-ben Ernuszt az egyedüli tulajdonosa. Tőle szerezte meg Mátyás (erőszakkal?) a tulajdonjogot. Következő tulajdonosai majd a Thurzók és a Fuggerek lesznek.

Borbála a házat tehát Mátyás királytól kapta ajándékba, amelybe fiával együtt beköltözött. A ház érdekességei a mai napig megtekinthető falképek. Lajta Edit 1966-ban tanulmányban dolgozta föl a jelenetes ábrázolásokat. Egyértelműen nem foglal állást, hogy mely képek készülhettek Borbála, és

melyek a következő lakók számára. Jelen esetben csak felsorolásszerűen nézzük végig az ábrázolásokat.

1. kép: az ajtón belépve, szemben nagy méretű falikép, amelynek témája erdei jelenet. Hátranéző szarvas, egy nőalak töredéke, az előtérben kinéző, hermélínpöpenyes, jogaros férfialak. (Analogiáját a közeli lya-gorai bencés apátsággal és Imre herceggel valamint feleségével hozzák kapcsolatba az eredetmonda alapján, miszerint szarvas mutatta a kolostor helyét Imrének.)
2. kép: Zsuzsanna és a vének. Zsuzsanna körülzárt kertben meztelenül ül egy fadézsában, két oldalról a két vén nyúl feléje. A kép szélén piros ruhás szolgálo távoli alakja látható egy palota kapujában. A kerítésen kívül folyó, azon hajó, növények, fák, madarak és távoli táj.
3. kép: Sziklákat ábrázoló kép rejtélyes férfialakkal, mintha vizet fakasztana.
4. kép: Szent Borbála toronnyal.
5. kép: Utolsó ítélet, Jézus mandorlában, mellette Mária és Keresztelő, valamint angyalok, üdvözültek és kárhozottak csoportjai.
6. kép: Jézus és a szamáriai asszony a kútnál.

7. kép: Angyal mutatja Dánielnek, hol érde-
mes kincs után ásnia.
8. kép: Szent György, amint ledöfi a sár-
kányt.
9. kép: Ajtó fölött medvét táncoltató figura és
dudás alakja.
10. kép: A róka és a gólya meséjének illusztrá-
ciója
- 11-12. kép: Kettő darab, egyenként kb. egy méter
átmérőjű kör, a bal oldaliban piros ruhás
férfialak.
- 13-14. kép: címerek, egyik Mátyásé, a másik
Beatrixé.

Három képről biztosan állítható, hogy Borbálának készült. Szent Borbála, Jézus és a szamáriai asszony a kútnál, valamint a Zsuzsanna és a vének. Az első, mint védőszentje, a második, a szamáriai asszony, akinek Jézus azt mondja: „akid most van, az nem férjed”. A harmadik, Zsuzsanna, akit meglesnek, és akinek rossz hírének keltik a vének. Mindhárom téma kapcsolatba hozható Borbálával, s következtethetünk belőlük érzéseire, gondolatvilágára.

Az eddig ismert adatok a hivatalosan, tudományosan alátámasztott Borbála-képet mutatják be. A következőkben a Beszédek alapján járjuk körbe milyen is lehetett Borbála, miért szeretett belé Mátyás király, és milyen tulajdonságait örökölte Corvin János. A Beszédek... ugyanis szó szerint egy beszéd, vagy inkább monológ, amit Mátyás király mond Borbálának, annak fel nem tett kérdéseire válaszol.

Három részre tagolódik, mindegyik egy-egy Istenhez szóló kéréssel, kéréssel, és megállapítással kezdődik.

I. Istenem,
tekintsd alázatodat,
amikor a te neveddel
megyek fiam anyjához, Borbálához.

„Borbála, te soha nem kérdezel tőlem, engem nem kérdezel, Borbála, mégis szemednek sugarai és testednek idomai közé fogadsz engem, királyodat... Tanítasz csendes öröme, a belső mosolygásra...”

A Beszédek stílusa a továbbiakban ugyanez a lí-

rai, meghitt, csendes hangnem, egy hangos gondolkodás szavakba foglalása, kimondása annak az asszonynak, aki fiút szült Mátyásnak, a királynak. A „hivatalos” Borbála-életrajzzal ellentétben egy új Borbála-képről olvashatunk. A Beszédben azt mondja Mátyás, hogy most 48 éves. Ha alapul vesszük a hivatalosan elfogadott születési dátumát, 1443. február 23-át, akkor ennek a beszédnek 1491-ben kellett elhangoznia, amikor Mátyás már nem élt. (Halálának éve 1490. április 6.)

Mátyás azt is elmeséli, hogyan ismerkedett meg fia anyjával. E szerint a változat szerint Borbálát Katalin (Podjebrád Katalin, Mátyás első felesége) udvarhölgyei között látta meg. Akkor még a házasság, a házasság után a Katalin és gyermeke halála iránti fájdalomában nem figyelt föl rá. Aztán, ahogy fogalmaz, olyan udvari emberei voltak, akik a homlokára újra derűt kívántak varázsolni, ezért tánckoszorúval vették közre a királyt. Ennek a tánckoszorúnak a legragyogóbb gyémántja volt Borbála.

Amikor várandós lett, elvitte bakonyi kastélyába, amely két órányira volt Budától, és ahol a „szellő sem járhatott közeledbe, mert úgy vigyáztattalak, mint a nekem legdrágább élet edényét ... jó volt veled lélegezned az éjszakát, örvendezvén fiamnak gyarapodását benned. Mert tudtam, csak fiú lehet. Isten és Idő ígérete.”

Fiát soha, senki előtt nem titkolta, Beatrix is tudott róla: „Ne szóljon féligazat az udvar. Királynak van joga mondani, mi igaz.”

II. Istenem,
miért hiszik azt,
hogy csak a rossz által
jutni a jóra?

„Védem Beatrixot, mert ő a királyné” – mondja. De óva inti Borbálát, hogy hozzá hasonlítsa magát, ne akarjon olyan lenni, mint a királyné. Beszél győzelmeiről, diplomáciájáról. Kimondja, hogy idegen zsoldosokat küld „gyilkoló harcra”, „kinek mindegy, ő hol van, ha sehol sincs nyugovása, hazája, földje”. „Indulat, bosszú sohasem vezérli hadi lépteimet, ráció inkább. A trombita hangú ordítózókat, mint harcra serkentőket, tűröm, de nem vagyok mögöttük sohasem. Magam, a dob mély szomorú hangját ismerem mindig, mert jelzi utána menőknek holtát a mezőben, így méltóbb az

a férfiemberségben. S magam is lehetek áldozat. Így országának az érdekét vívja, s nem király érdekét szenvedti ez az ország. Ez a mód. Mi tart hát élőnek engem, mondd meg, Borbála, ha nem Isten?”

III. Istenem,
a te palotádban
talán
ártatlan volna a játék

A harmadik részben beszél Beatrix természetlenségéről, erényeiről, aki „szabadon játszó, de nagyon hűséges”. Megállapítja, hogy a magyar észjárás más a latinhoz képest. Ezért nehéz idehozni olyan értelmet, ami a miénktől eltér, pedig az „idegent közel hozva, s látván még inkább megbizonyosodhat magáéban az, ki nem idegen. Így kell az ismeret, s ez nem gyilkolása másnak, mert ő más.”

Az utolsó mondataiban elmondja, mit kíván örökül hagyni a fiára. Nem az anyagi javakról beszél, hanem az életről, arról, ami VAN: „Van – az erős Magyarország. Nézd határait, ahol tengerekre látnak. Ez a van... Lásd, miként tudja a magyar elme megmutatni a világnak leképeztetése által, hogy egyfelől ha semmi sincsen, mégis minden van. Mert van élet. A fiam, aki által mindenem

van. Még az is lehet, hogy az, ami egyszer van, az már soha többé nem lehet, „nincsen.” Azért, mert az, ami van, megint lehet belőle „van”, mert már tudjuk, hogy milyen VOLT.”

Ki volt Borbála? Az imént elmondottak alapján lehetetlen megállapítani. Fogadjuk el a hivatalos változatot, adománylevelekkel, anyakönyvekkel, végrendeletekkel, vagy higgyünk a Beszéd... igazában? Nem hiszem, hogy állást kellene foglalnunk bármelyik igazában. A Borbáláról kialakult kép mindegyik esetben egy különös, titokzatos, szeretetre méltó asszony képe. Milyen lehetett az arcképe? Egy fikció alapján lehetséges, hogy erre is van válasz.

1509-ben, a besztercebányai Szent Katalin templom Borbála oltárát Dürer metszetei alapján készítette mestere. Az ifjú Dürer, 1490-ben járt Magyarországon, amikor mestermunkáját, ékszereit hozta Mátyás udvarába. Mátyás halála megakadályozta személyes találkozásukat, de Corvin Jánost lefestette mestermunkáival ékesítve.

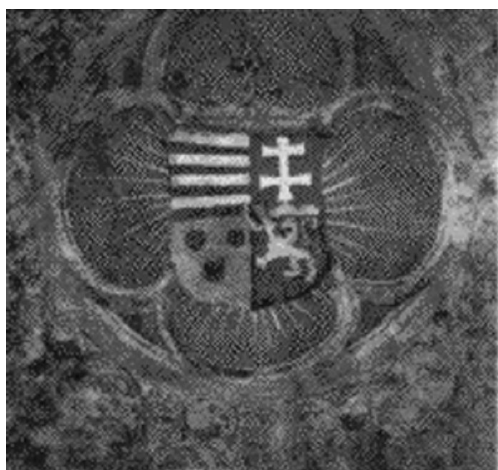
Találkozhatott Borbálával is, akinek vonásait talán fölfedezhetjük az oltárképen, ahol Jeromossal ábrázolva kerekké válhat a történet, mert ekkor már Borbála a bécsi Szent Jeromos-ház, a megtévedt és megtért lányok, asszonyok kriptájában pihen.

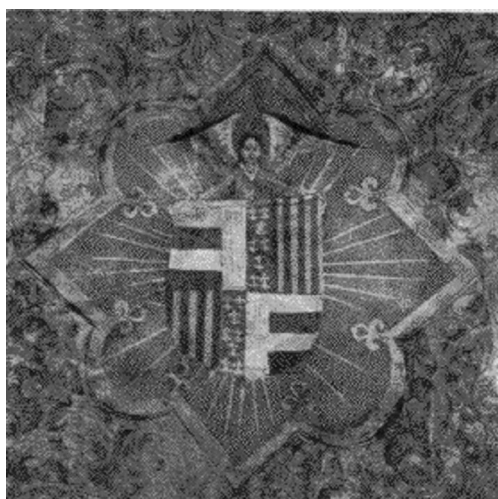
2-3. kép

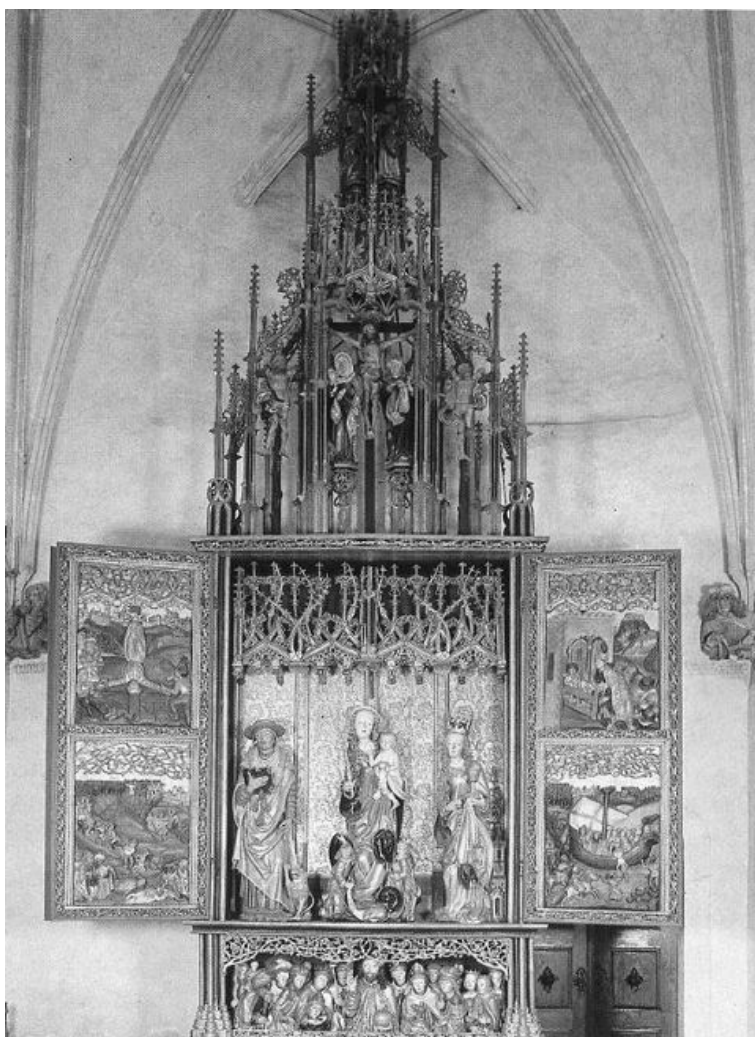
10. kép A róka és a gólya meséjének illusztrációja

Mátyás címere

Beatrix címere

Besztercebányai Szent Katalin templom Borbála oltár

Bakk István

PÁLOSOK AMERIKA FÖLDJÉN, AVAGY AZ ÚJVILÁGBAN VÁLLALT KÜLDETÉSES SZOLGÁLAT

A szerzetesség megjelenésével egy időben óriási fejlődés alakul ki az európai írásbeliség és az anyanyelvi kultúra történetében. Így a könyv (az írásbeliség) és a szerzetes kezdetől fogva elválaszthatatlanok egymástól. A III.–IV. századi első Regulák előírják: aki nem akar megtanulni olvasni és írni, el kell bocsátani a szerzetesi közösségből. Az egyiptomi, galilei, pannóniai barlangok celláiban mindenkor kitüntetett szerepe van a könyvnek, így a Szentírásnak, a Zsoltároknak és az Evangéliumnak is.

Nem történik ez másképp magyar földön sem. Kelet és Nyugat szellemi értékeit integráló gazdag könyvkultúrát jelenítenek meg a pálos atyák. A szerzetes Isten iránti szeretete Isten Igéjéből a szöveget beolvasztja, életté változtatja, amelyet meg kell tanulnia olvasni, és az olvasott szöveget emlékezetébe elraktározza. A szent szövegek másolása és fordítása a testvér és a testvéri közösség szolgálatát jelenti. A fráter vagy barát a szó legszorosabb értelmében istentiszteletet végez, mert munkáját Isten és a testvér iránti szeretete vezérli. Miközben szent szöveget mormol magában, kezével lelke aranyát, szíve bíborát írja bele a betűkbe. A XIII. században remetemozgalomból kifejlődött Pálos rend az egyetlen magyar alapítású szerzetesrend a középkorban. A Pálos rend története szorosan összefonódik a magyar nép történetével.

1250-ben alapította **Esztergomi Boldog Özséb** a pilisi hegyekben, ekkor választották őt rendfőnökké, majd 1263-ban Özséb atya **Szent Ágoston** szabályait kéri, de nem kapja meg azonnal. A veszprémi püspök életrendet ad neki levélben, amelyből a kolostorok neveit olvashatjuk ki. Név szerint ezek a következők: Pilusziget, **Szent Ilona**, **Mária Magdolna** Kőlkúton, **Szent Jakab** a Bakonyban, **Szent Erzsébet** Idegzigeten, **Szent Imre** Badacsonyban, **Szent Mária Magdolna** az Örményes melletti szigeten, **Eleken**, **Szent Domonkos** Szakácsiban.

1308-ban a pálosok **Szent Ágoston** reguláinak követését kapták meg. Özséb egyik utódja, **Lőrinc**

áthelyezi a rendi központot a Buda mellett volt szt. Lőrinc-i kolostorba.

1329-ben **XXII. János** pápa megerősítése.

1342 körül **I. Miklós** rendfőnök alatt az apostoli szék engedelmével a fekete öltözetet fehér váltotta fel, megkülönböztetésül a kósza remetektől, kik kerülve a kolostori szigort, nem mindig épületes életük által gyakran botrányokat okoztak.

1381-ben **Nagy Lajos** megszerezte a rend számára az égi patrónusuk, **Szent Pál** thébai remete földi maradványait. Ettől kezdve Buda mellett volt szt. Lőrinc zárdájukban az ereklye őrzési helye és a kolostor híres zarándokhely lett. Az országban a pálos rendházak működtek és ezekben aszketikus szerzetesi élet folyt, melynek középpontjában az imádság és a kétkezi munka állt.

Az ősi magyar **Mária-tisztelet**, a **Boldogasszony**, a rend által kapott hangsúlyozott helyet az egyházban – ennek első komolyabb jele: 1352-ben a **Márianosztrai** rendház alapítása – majd az onnan 1382-ben kiment 16 pálos atya **Csensztoc**hovában (**Czestochowa**) megalapítja a pálos kolostort, **Lengyelországban** is magasabb szintre emelve a **Boldogságos Szűz** tiszteletét.

A Buda mellett volt szt. Lőrinc-i kolostor építőmesterei építik meg a gótikus Magyarország száz vidéki pálos kolostorát.

Ők faragják meg a templomok köveit, szobrait, szenteltvíztartóit, a templomokba temetkező előkelőségek sírköveit. Színes üveg ablakokkal látják el a kolostorokat, orgonákkal az ország valamennyi pálos kolostorát.

Buda mellett volt szt. Lőrinc főkolostor könyvtára, mely csere-kapcsolatban is állt **Mátyás** könyvtárával és így a pálosok rendszeresen dolgoztak **Mátyás király** könyvesházának. Ami tulajdonképpen azt jelenti, hogy a **Bibliotheca Corviana** íróháza (sciptoriuma) is volt. Az írni tudást és a könyvtárak gyarapodását nagyban segítette az a kötelezettség, mely szerint a szerzetesi fogadalom letételekor minden novíciusnak egy sajátkezűleg másolt könyvet kellett adományoznia az őt befogadó kolostornak. Olyan művelt rendtagok is

PÁLOSOK

voltak, akik még a szerzetbe való belépésük előtt nyertek egyetemi fokozatot. Minden korban akadtak olyan tehetséges írástudók, akik műveikkel gyakorlati igényeket is figyelembe vettek.

Szombathelyi Tamás¹ (1476-1480, 1484-1488) két alkalommal is a rend élén állt.

A generális a pálosok számára kötelező Ágoston-regulához állított össze önálló, az erényekre buzdító beszédeket, valamint a rendi étellel foglalkozó Exhortariuma is hozzá kapcsolódik. A fiatalabb rendtagok számára könyvet szerkesztett, összegyűjtötte még az egyházatyák (Ágoston, Gergely, Jeromos és Ambrus) saját latin és magyar beszédeit. A rendi káptalan ügyeinek regestrumát és saját tevékenységéről szóló feljegyzéseit tartalmazó írásai részben fennmaradtak. Ezekből egy olyan szerzetest ismerhetünk meg, aki teljesen rendtársaiért él. A XIV. században, már a ferencesek mellett, hazánkban a legelterjedtebbek és legnépszerűbbek a pálosok voltak. A magyar alapítású remeterendet mindig jellemezte a magyarságtudat, újoncaik nevelésének alapvető tétele:

„Nemcsak magadért, hanem a magyar hazáért és népért vagy itt, imádkozni és vezekelni.”

Sok öreg és fiatal csatlakozott, később pedig, valószínű a közös imádságukra és érdemeikért, királyok, fejedelmek, bárók több országban alapítottak monostort. Oltárokat emeltek bennük Isten dicsőségére, és napról-napra, mindenütt növekedett a keresztények áhítata és a számuk egyre szaporodott.

Amerigo Vespucci
(Firenze, 1451. március 9. – Sevilla, 1512. február 22.)
olasz utazó, felfedező⁴

A ruhájuk miatt az egyszerű nép fehér barátoknak hívta őket. Ha igaz az, hogy minden kultúra lelke a lélek kultúrája, akkor elgondolhatjuk,

micsoda igazi értéket jelentett a középkor virágzásában a 170 magyar pálos kolostor. Jelentett ugyanannyi tűzhelyet az istenszeretet melegének, jelentette a nemzet építő erőinek forrását. A keresztény lelkiség csodálatos kisugárzását hirdetik Horvát, Szlavón, Dalmátországok, Isztria, Lengyelország, Litvánia, Oroszország, Poroszország, Szilézia, Morva- és Csehország, Ausztria, Portugália, Franciaország, Itália, Spanyolország, Németország, Szentföld és Amerika pálos kolostorai. Az egyetlen szerzetesrend az Egyházban, melynek feje és középpontja nem Rómában, hanem hazánkban volt... A Regnum Marianum dicsőséges múltjának imádságos hajlékai.² Sajnos kevesen tudják, hogy a pálosok Amerikába is eljutottak, pedig ezen nem kell csodálkoznunk, hiszen ez a rend volt a legméltóbb arra, hogy Izabella királyné a pálosokat hívja és küldje téríteni Amerika földjére, Kolumbusz³ hajójára.

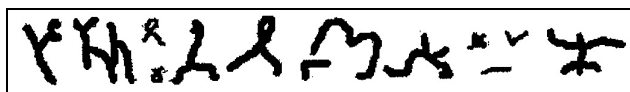
Kolumbusz Kristóf arcképe⁵
Sebastiano del Piombo festménye (1529-1531)

A magyar pálos-szerzetesek ugyanis ismertek voltak a középkorban úgy a spanyol, mint a portugál királyi udvarban, ezért magyar pálosokat hívtak Dél-Amerika⁶ belső részeinek felfedezéséhez és az indiánok megtérítéséhez is. Ezek az atyák gyakran barlangokban laktak ott is (hasonlóan a Pilis-hegységbeli lakhelyeikhez), s a barlangok falán nagyon sok magyar nyelvű, balról-jobbra haladó felirat maradt fenn. A pálos rovásírás tulajdonképpen az eredeti magyar (székely) rovásnak a rendházakban némileg átalakított, talán „literátusabb” változata. Az elnevezése a középkorban szittyia/szkíta-írás volt. Ennek

az írásmódnak különlegesen sok emléke maradt meg Dél-Amerikában. De levelezéseikben, térképek feliratozásánál szintén használták a pálos-rovásírást. Helyüket később jezsuiták⁷ vették át, de a közöttük lévő magyar jezsuiták még egy darabig használták ezt az írást is, sokszor latin írásmódjukkal vegyesen. A Lisszaboni Állami Levéltárban őrzik **Szombathelyi Tamás** generális búcsúztató beszédét, amit a Portugáliába távozáskor 125 pálos atyának mondott.⁸ Barcelonában pedig megtalálható a magát büszkén „magyar királyi vér leszármazottjának” tekintő **Katolikus Izabella** (1451-1504) meghívólevelének másolata, melyben a következő szavakkal kér pálos hittérítőket **Fráter Tamás** magyar rendfőnöktől:

„Küldjön újabb munkásokat az Úr szőlőjébe, mert valóban munkásokra lesz szükség, akikre nehéz testi munka vár”.

A spanyol Cadiz kikötőváros „Archivo de las Indias” okiratában 300 utazó pálos szerzetes adatait rögzítették.⁹ A pálosok történetében kiemelkedően érdekes színpont a dél-amerikai szereplésük¹⁰, amelyre minden magyar méltán büszke lehet. VI. Sándor pápa¹¹ megbízásából is mennek Amerikába, hogy ott hittérítést végezzenek. Főleg az indiánok között jártak, és emléküik ma is él. Spanyolország és Portugália szembefordult egymással, és megint VI. Sándor kéri fel a pálosokat, hogy csillagászati eszközökkel húzzák meg a határvonalat a két veszekedő hatalom között. A spanyolok elfoglalják Guatemalát. Guatemalában, ahol a pálosok éltek, húzódik egy hatalmas hegyvonulat, ebben vannak a remetefülkék, barlangok, amelyeknek falain még ma is elég sok rovásírásjel található. Ezek a sajátos pálos rovásírás elemei...

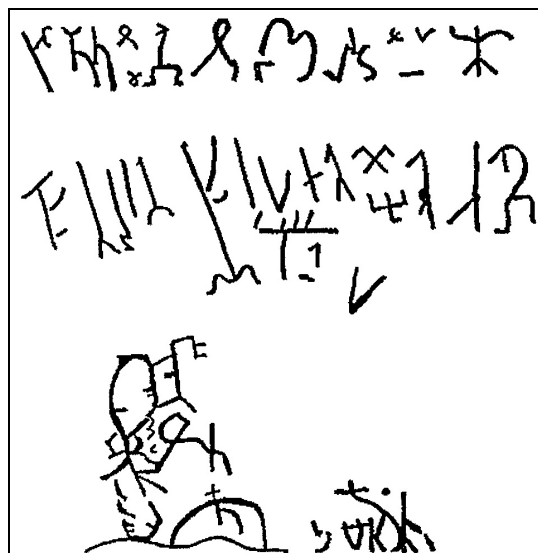

Pálos rovás

Argentínától egészen Bolíviáig és Peruig is eljutottak (természetesen a mai ország-neveket használom). **Pizzaro** és katonái is találkoztak magyar atyákkal, zavarták is őket a tevékenységükben, ezért kisebb szigetekre igyekeztek áttelepíteni a frátereket.

1559-ből is vannak emlékek Dél-Amerikában, de már 1560 után nyomuk veszik. A pálosok számára végzetes volt a török hódítás, hiszen így a

bázisukat, a független és erős magyar államot veszítették el. 1551-ben meggyilkolták a rend legismertebb tagját, **Martinuzzi („Fráter”) Györgyöt**. Spanyol szerzetesek és később közép-európai Jézus társaságiak (jezsuiták) vették át a térítést. Közöttük volt 20-30 magyar jezsuita is. Fentebb is említettem, a latin írásmóddal vegyesen ők is a pálos rovásírás jegyeivel rögzítették azokat a szövegeket.^{12, 13}

Cerro Pelado dél-amerikai barlang faláról előkerült rovásos feliratok.¹⁵ Megfejtése: Született 1473.¹⁶

Az első dél-amerikai egyetemen, a Szent Márk Egyetemen, Limában, **Rér János**¹⁴ magyar jezsuita tanár, 1745-ben magyar pálos nyomokat fedezett fel. Naplójában beszámolt arról, hogy az egyetem könyvtárában rovás jegyzeteket is talált a pálos vonatkozású könyvek között. A fennmaradt pálos anyag egy részét, a Mappa Antiqua c. térképet a Nagyszombati Egyetem másoltatta le, ez ma Vinland Map néven ismert. A dél-amerikai Cerro Pelado barlangi feliratokat 1500 körül vették a sziklába. 1910-ben fedezték fel a Cerra Póllilla nevű röghegységben (amely nevét a paulillákról, vagyis a pálosokról kapta) a barlangi rajzokat, amelyeket az ott élő pálosok rajzoltak fel.

Amerika és Európa földje között a magyar pálosok építették fel a keresztény hidat. Hazánkban – a valós nemzeti történetkutatással¹⁷ párhuzamosan – reneszánszát éli a rovásírás-kutatás, illetve a régi, sokszor évezredes rovásírásos emlékek felfedezése, értelmezése. „Rovásírásos emlékeink legnagyobb érdeme, hogy hűen őrzik azt a nyelvezetet, amely korban íródtak.”¹⁸ A régészeti

emlékek rovásírásos maradványai egyre több ismeretet adnak a magyar és az európai történelem kutatásához, a népvándorlaskori és azelőtti történelem felfedezéséhez.

Ma hazánkban nem működik a magyar Pálos rend, viszont a *lengyel vonalú* Pálos rend igen.¹⁹ Amit hazánkban Pálos rendnek neveznek, nem az ősi magyar pálos rend, hanem a VI. Pius pápa 1784. december 3-án kelt „Apostolicae Sedis Auctoritatis” kezdetű brévével, melyet Szaniszló Ágoston lengyel király kérésére adott, a pálosok lengyel tartományát a magyar rend egészéből leválasztotta, és kivette ezzel az általános generális hatásköre alól! Ily módon megalakul a Lengyel Pálos Kongregáció.

1786-ban II. József, a magyarság számára annyira fontos Pálos rendet is feloszlatta.

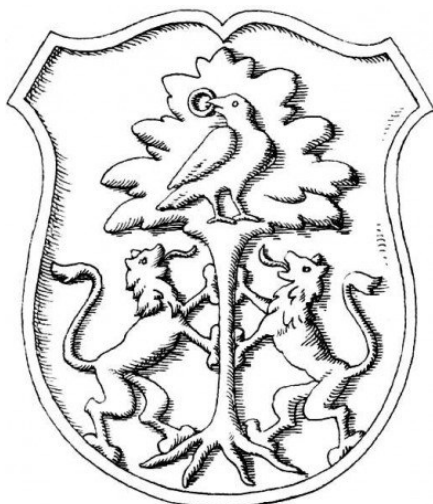
Boldog Özséb szentté avatási eljárására Árva Vince atyát dr. Lékai László bíboros, prímás, esztergomi érsek úr bízta meg 1985. december 16-án kelt 155-6/1985. sz. levelében, melyben hozzájárult Árva Vince posztulátorkénti kinevezéséhez.

A hivatalos kánoni eljárás megindítására 1986. január 18-án került sor az Esztergomi Bazilikában ünnepi szentmise keretében, melyet a bíboros, prímás, esztergomi érsek úr mutatott be.

„Ezeken elmélkedj, testvérem, ezeken, és megtelik a lelked Krisztus kegyelmével.”

Hadnagy Bálint pálos író²⁰

Azért, hogy méltóan megemlékezzünk az elsőnek Amerika földjére lépő térítő magyar szerzetesekről, a pálos szerzetes Hadnagy Bálint 1511-es munkáját vettük alapul, amely Európa legrégebbi passió-szövege.

Az ősi Pálos címer

JEGYZETEK

1 Frater Thomas de Sabaria, kéziratai kompilatív magyarázata Szent Ágoston regulájához, valamint a rendi étellel foglalkozó Exhortatoriuma (lelőhely: Egyetemi Könyvtár, Budapest)

2 Jankó László A pápai „Fehér barátok” templomkriptája

3 Kolumbusz mindvégig abban a hitben élt, hogy az Indiába vezető nyugati utat találta meg: ebben a tudatban is halt meg 1506-ban. Ugyanakkor 1501-02 köré tehető az az időpont, mikor Vespucci önálló földrésznek nevezi ki új felfedezését, noha akkorra még csak Dél-Amerika északi és keleti partvidékét járta be. A lotharingiai St. Diében működő Martin Waldseemüller német kozmográfus 1507-ben kiadott világtérképén nevezi először Amerikának az új déli földrészt, melyet addig Újvilágként emlegettek. Kolumbusz nevét utóbb egy országnév örököltette meg: a mai Kolumbia.

4 Amerigo Vespucci Nastagio Vespucci negyedik gyermekeként látta meg a napvilágot 1451-ben az itáliai Firenzében. Életéről – felfedezésén kívül – kevés adat áll rendelkezésre. 1490-ben ugyanabba a kereskedőházba lépett be, amelyikben kortársa, Kolumbusz Kristóf is hajózott. 1499-ben a mai Surinameba hajózott, s közben egy új országnévet ötlött ki: miközben a part mentén hajóztak, így kiáltott fel Vespucci: Hiszen ez egy kis Velence – Venezuela! Hazatérte után portugál lobogó alatt az Újvilág felé indult. Végül Vespucci saját állítása szerint 1504-ig összesen négy ízben járt Amerikában. Kétszer spanyol, kétszer portugál megbízásból, de Kolumbusz után.

5 Kolumbusz Kristóf, eredeti nevén Christoforo Colombo (latinul Christophorus Columbus) 1451. augusztus 25. és október 31. között született Olaszországban, Genova San Stefano elővárosában, s 1506. május 20-án hunyt el Valladolidban. Neve, az olasz colombo szó, magyarul galambot jelent.

6 Dél-Amerika területe 17 840 000 km² a Föld felszínének kb. 3,5%-a. 2005-ös adat szerint népessége több mint 371 000 000. Területe alapján a negyedik legnagyobb kontinens (Ázsia, Afrika és Észak-Amerika után), népessége alapján az ötödik (Ázsia, Afrika, Európa és Észak-Amerika után).

7 Zakarjás János Dél-Amerikából több levelet is küldött Európába, ezek alapján viszonylag jól rekonstruálható mindaz, ami vele történt, de csak 1756-ig. In. Lacza Tihamér: Magyar jezsuiták Latin-Amerikában.

8 Schmidt Irén: Szemelvények a Pálos rend történetéből 1250-2005. Miskolci Bölcsész Egyesület, Nagy Lajos Király Magánegyetem 78-79. p.

9 Fehérné Walter Anna: Az ékírástól a rovásírásig. II. köt. 207-208. p.; 210 p. Buenos Aires, 1975.

10 Árva Vince atya közlése

11 VI. Sándor (Rodrigo Borgia) a pálosokat még 1503 előtt bízhatta meg a hittérítéssel, mert addig volt pápa. Az ő kezdeményezésére jött létre 1494-ben a tordesillasi egyezmény, amelyben a portugálok és a spanyolok felosztották

maguk között a világot. A szerződés értelmében a Zöldfoki-szigetektől 370 legua távolságra nyugatra húztak egy hosszúsági kört, és az ettől keletre eső területeket Portugáliának, a nyugatra esőket a spanyoloknak ítélték. (Az utóbbiak szabadon átvonulhattak a portugál érdekszférán, hogy az anyaországgal érintkezzenek, de mindennemű kereskedelmet és okkupációt mellőzniük kellett.) Mindez természetesen még a „lapos Föld” elképzelése alapján történt. A dokumentumot június 7-én írták alá, e hó 20-án lépett életbe, és – de iure legalábbis – csak 1777-ben vesztette érvényét. 1 *közönséges legua* = 5,572 km = 3,46 mérföld.

12 A kutatási nehézségek a jezsuita térítők esetében: Szabó László, az Argentínában letelepedett magyar újságíró, aki évtizedeken át kutatta a Dél-Amerikában fellelhető magyar vonatkozású dokumentumokat, a *Magyar múlt Dél-Amerikában (1519-1900)* című könyvében a következőket írta: „A magyar jezsuita hithirdetők működésének felderítése, tisztázása sok akadályba, néha csaknem elképzelhetetlen nehézségbe ütközik. Mindenekelőtt figyelembe kell vennünk azt, hogy a katonai mintájú szervezetbe tömörült rend, amelynek működése jóformán az egész akkor ismert világra kiterjedt, tartományokra volt beosztva, mint ahogy ma is. Minden tartomány élén egy tartományfőnök, a provinciális állt. Mivel Magyarország nagy része török hódoltság alatt volt akkoriban, magyar tartomány nem létezett. A nyugati és a felvidéki vármegyéket magában foglaló Királyi Magyarország a jezsuiták ausztriai tartományához tartozott. E tény következtében minden Spanyol- és Portugál-Amerikában működő magyar jezsuita ausztriai németként volt nyilvánírtva. Családnevük, akárcsak a német, cseh vagy horvát hittérítőké, legtöbbször elferdítve fordul elő, vagy tudatosan latinósítódik el, hogy a bennszülött világi papság esetleges bizalmatlanságának vagy féltékenységének elejét vegye”. A latin-amerikai levéltárakban erre vonatkozó dokumentum csak elszórtan található, talán többet árulnának el az európai jezsuita archívumok, bár a Jézus Társaság dél-amerikai hittérítő tevékenységének szomorú finálóját ismerve, még ebben sem reménykedhetünk túlságosan. Amit mégis tudunk, a különböző nemzetiségű – köztük magyar – jezsuita misszionáriusokról, azt elsősorban nekik maguknak köszönhetjük, hiszen időnként levélben tájékoztatták feljebbvalóikat, otthonmaradt hozzátartozóikat az amerikai indiánok körében eltöltött hétköznapijaikról és munkálkodásukról, feljegyzéseiket, rajzaikat vagy egy-egy kiadásra szánt mű kéziratát is sikerült Európába juttatniuk. In. Lacza Tihámér: Magyar jezsuiták Latin-Amerikában.

13 Szentmártonyi Ignác tulajdonképpen nem is hittérítőként, hanem a portugál király udvari csillagászként és térképészeként került Brazíliába. Hazafelé Bécsen át utazott, ahol audienciát kért Mária Teréziától, és beszámolt a császárnőnek braziliai működéséről, s nyilván tizenhét évig tartó raboskodásáról sem hallgatott. Egy ideig Csáktornyan, unokaöccse házában élt, majd Belicán lett segédlelkész egészen 1793. április 15-én bekövetkezett haláláig. Feljegyzései, térképei valószínűleg valamelyik portugál levéltár eldugott részében porosodnak.

14 Libisch Győző: Pálos rovásírás = Turán 1999. 5. 21-40.

15 Rér János valószínűleg az 1710-es évek végén vagy az

1720-as évek elején érkezett meg Dél-Amerikába, ahol kezdetben hittérítőként működött, majd a limai Colegio San Martín matematikaprofesszoraként 15 évig tanított, s élete utolsó éveiben ismét visszatért az indiánok közé, hogy folytassa misszionáriusi munkáját. Szabó László szerint Rér János alkalmazta először és terjesztette el a földrengésektől gyakran sújtott Limában a magyar népi építészetben jól ismert *tapasztott sövényfonatú boronafalakat*, tetőket és mennyezeteket, amelyek lényegesen ellenállóbbaknak bizonyultak a korábbi megoldásokhoz viszonyítva. 1746-ban egy hatalmas földrengés következtében leomlott a limai székesegyház mennyezete, amelyet Rér János tervei alapján ún. sövénybetétes technikával építettek újjá és még ma is szilárdan áll. Buschiazzo argentin építész-mérnök és művészettörténész szerint Rér további limai épületeket is tervezett. Neki tulajdonítja a San Carlos-templomot, amely ma a Nemzeti Panteon épülete, valamint a de las Huérfanas- és a del Logicado-templomot is. In. Lacza Tihámér: Magyar jezsuiták Latin-Amerikában.

16 A középkori szövegekben többször is előfordult, hogy a rovásbetűk közé arab számokkal írták fel az évszámot. Így a hagyománynak megfelelő, hogy a szabványos kódkiosztású rovás-betűkészletben is szerepelnek az arab számok a rovásszámok mellett. Dr. Hosszú Gábor közlése

17 Libisch Győző: Egyház és rovásírás c. művéből való.

18 Jól rekonstruálható mindaz, ami a pálosokkal is történt az újabb kutatási eredmények publikálásáig: „Egy magyar jezsuita rend tagjának visszaemlékezései” c. munkából: ...a legtávolabbi indián településeket is felkereste, megtanult számos indián nyelvet és nyelvjárást, amely tulajdonképpen előfeltétele volt a sikeres hittérítő munkának, annál is inkább, mert voltak olyan redukciók, ahol tucatnyi különböző nyelvet is beszéltek az ott letelepített indiánok. A magyar jezsuita részletes feljegyzéseket készített, ezeket jól sikerült rajzokkal, valamint térképvázlatokkal egészítette ki Éder Xavér Ferenc latinul írt munkája, amelynek címét (*Descriptio provinciae Moxitarum in Regno Peruano*) magyarra így fordíthatnánk le: A Perui Királyságban lévő Moxitania tartomány leírása. A 289 sűrűn teleírt oldalt kitevő kézirat eredetije a budapesti Egyetemi Könyvtár Pragyűjteményében található. Ebből készített 1791-ben egy meglehetősen szerény kivonatot Makó Pál budai apát, aki valójában nem is Éder eredeti szövegét, hanem a saját magyarázatait adta közre. Ez a kiadás majdnem száz évvel később, 1884-ben spanyolul is megjelent La Pazban, de maga az eredeti szöveg (illetve fordítása) teljes terjedelmében mind a mai napig nem jutott el az olvasók szélesebb köréhez.

19 Forrai Sándor

20 Varia Paulina III. Gyöngyösi Gergely: I. Remete Szent Pál Remete testvéreinek élete Fráter György Alapítvány, 1998 sor. szerk. P. Árva Vince OSP.

21 Velencében 1551-ben adta ki azt a Remete Szent Pálról összeállított, a kolostorok számára nélkülözhetetlen írását, mely a hivatalos életrajzon kívül a szent Lőrinci sír melletti csodákat is tartalmazza.

Kiss István – Kiss Álmos Péter

ATTILA PALOTÁJA

Visszatekintés

A palota a történelem során minden korban az egyeduralgoló hatalmát fejezte ki épülettel, mint jelképpel. Eredetileg valamely társadalom első emberének reprezentatív lakóhelye volt. Később, amikor a hatalom egyre jobban összpontosult és egy kézbe került, ez a lakóhely új funkciókat kapott. Fő eleme továbbra is az ősi sejt, a városi udvarház maradt. Alaprajzi elrendezése, az épületekkel körülvett udvarrendszereket egymás mellé építve, változatos, dinamikus épületegyüttesek kialakítását tette lehetővé, koroktól és telepítési helyek domborzati viszonyaitól függően. Az egyes udvarok és épületek hálós vagy láncszerű összekapcsolása révén mozgalmas épülettömegek keletkeztek.

A harcok birodalmak korában, az asszíroknál, az i.e. 2. és 1. évezredben, zárt tömegek olyan elrendezése volt a követelmény, hogy ellenséges támadás esetén a védők lépcsőzetesen hátrálva egyre biztonságosabb, erődített helyeken éljék át az ostromot. Ugyanebben az időben, a palotaépítés sajátos jelleget öltött Kréta-szigetén, ahol a tenger várfalnál nagyobb biztonságot nyújtó védelmének köszönhetően, a ligetes erdővel borított lankás hegyoldalokon, a természeti tájba illeszkedő, könnyed, villaszerű palotákat lehetett építeni. A palotaépítésnek ugyancsak jellegzetes válfaját képviselték a visszavonult, vagy lemondott nyugatrómai császárok palotái. Ezek közül Diocletianus spalatói palotája, kívülről nézve, bevehetetlen erőd benyomását keltette 18 m magas, tucatnyi bástyával védett, vastag falaival. A falak mögött azonban vízmedencés perisztíl udvarok körül, fényűző fogadások reprezentációs terei, fogadócsarnokok, lakomatermek, oszlopcsarnokok, kilátó galériák sorakoztak. A császári palota együttesek elrendezésében egyértelműen felismerhető a római katonai tábor, a castrum Romanum, szigorú geometrikus rendje [1].

Atilla, a hódító és birodalom irányító

Priszkosz Rhétor követjárásáról írt beszámolója fennmaradt töredékeiből és Szász Béla összefoglaló munkájából az derül ki, hogy Atilla palotája teljesen új felfogás szerint épült meg valahol a Duna-Tisza közében, a Nagy Alföld térségében. [2]. Atilla (i.sz. 434-453) eldöntötte, nem Bizáncot hanem a Nyugatrómai Birodalmat kényszeríti térdre és felkészült a háborúra. Előzménye a Honória románc Atillára nézve balsikerű befejeződése volt. Nem sikerült ugyanis elérnie, hogy a császári udvar felajánlkozó első dámája a felesége legyen, a fél Római Birodalommal együtt.

Atilla saját túszejtményei és kémiszolgálata révén, nyilván mindent tudott az ellenségről. Főhadiszállását és hatalmi központját nyilván azért építette ki a Duna-Tisza medencében, hogy közel legyen az ellenséghez. Kínától az Atlanti Óceánig, csaknem egész Euráziára kiterjedő birodalmában, birodalom szerte lehettek városai, várai, hadászati szempontból fontos állomásai, ahol uralkodóként átutazóban fejedelmi kényelem és pompa fogadta volna. Mégis a Nagy Alföldet választotta. A Nyugatrómai Birodalmat stratégiai azal akarta védhetetlenné és könnyen támadhatóvá tenni, hogy a dunamenti limest védő erőd/castellum rendszert és a katonai táborokat, valamint a mögöttes városok városfalait leromboltatta, ha fegyveresen ellenálltak. Egyébként a romos várfalak mögött továbbvirágzó városok iparát és erőforrásait saját érdekében kihasználta.

Sem Priszkosz Rhétor megkurtított beszámolójából, sem Szász Béla részletes ismertetéséből sem alkothatunk azonban pontos képet a palotáról. Mindazt a sok információt, ami a hunokról szól, a palota kapcsán, feltevésekkel kell kiegészíteni. Ezek a feltevések a körülményekből logikailag levezethető tényeket mérnöki észjárással értelmezve kísérelik meg, hogy a palota építéséről, funkcióiról, szervezési elveiről és működéséről tudottakat új felismerésekkel lehessen kiegészíteni.

A feltevés veszélye

Bakay Kornél azt írja Östörténetünk régészeti forrásai c. műve I. kötetének 73. oldalán:

„Azt a történést, akinek az általa vizsgált korról, népekről és eseményekről nincsen ún. rekonstrukciós képe, én csak történelmi kézművesnek nevezem, aki lehet ugyan nagyon hasznos ember, sok részletadat feltárója, ám történelmet soha sem képes írni. Nyilvánvaló, hogy a múlt feltámasztásához, a nagy ismeretanyagot kívül elsősorban alkotó képzeletre van szükség, hiszen, aki nem érti a múltat, az hitelesen nem is tud beszélni róla. Ugyanakkor azt is el kell ismerni, sőt nyomatékosan kihangsúlyozandó, hogy az alkotó fantázia elragadhatja a legtehetségesebb kutatót is, sokszor rossz irányba terelhetjük kutatásunkat. Ezt a veszélyt érdemes vállalni, mivel a hibák kijavíthatóak, ám a száraz adatok önmagukban semmit sem mondanak.” Ezek kőbe véshető szavak!

Ez a tévedés lehetőségének ismeretében megírt tanulmány olyan épületről szól, amelynek létezése csak írásban maradt fenn. Egyetlen kő-, téglavagy faragott szerkezeti elem sem található belőle, mivel könnyen elenyésző anyagból, fából épült. A magyar közgondolkodásban évszázadok óta fel-felbukkanó vágy, hogy a mi nagykirályunknak is tekintett Atilla sírját, aranykoporsóját hazai földben megtaláljuk. Emellett a közhitel szerint vára, palotája is volt, amelynek a helyét a Nagyalföldön keressük, eredménytelenül. A tanulmány célja az, hogy nem régész, hanem mérnöki gondolkodással elemezve a tényeket, kiderítse, hogy *mit is kell keresni?* A mondák és a töredékes források mellett, a mérnöki feltevések papírra vetése önmagában sokat segíthet, hogy Atilla személyét, tetteit és a birodalomirányítás környezeti szükségleteit, a mai hivatalos történetírás nyugati, ellenséges felfogásával szemben tisztázzuk és büszkékké legyünk rá. Az amerikai egyetemek menedzserképző tanfolyamain már évek óta tanítják Atilla zseniális vezetési és irányítási módszereit [3], csak nálunk járja még a régi nóta, nyugati források becsmérő, gyalázkodó és hazug ellenségképe szerint. László Gyula, akit a Miskolci Bölcsész Egyesület Nagy Lajos Király Magánegyeteme 1997. december 2-án díszdoktorrá avatott, székfoglaló beszédében arról beszélt, hogy mérvadó magyar tudósok hogyan kezelik a hun

kérdést ma is, és többek között azt mondta: „A hunok és az avarok rokonságáról, hogy ne mondjam, azonosságáról egyre meggyőzőbb feltevések jelennek meg. De hiszen ez nem kettős, hanem hármas honfoglalást jelentene. Bizony úgy, ahogy még a múlt (értsd: 19.) század elején is hitték műveltjeink”... ”A 19. század első felében ez a hármas honfoglalás feltevése vita nélkül uralkodott a magyar tudományban és a közéletben. Ezek szerint a kettős honfoglalás feltevését a 19. században nyilván tiltakozással fogadták volna, hogy hát nem tudom-e, hogy a szkíták és a hunok voltaképpen magyarok voltak.” [4]

A feltevés

Ahhoz, hogy Atilla *csak írásban fennmaradt palotáját* megértsük, hun elődeink katonai sikereinek gyökeréig és tapasztalatáig kell visszanyúlni. A nagykirály negyedmilliós hadserege főleg könnyűlovas hadosztályokból állt. Ez nagy problémát jelentett az egységek mozgásában és ellátásában. A közelharcban és a várostromban nélkülözhetetlen gyalogos alakulatok ugyanis csak lassan tudtak előrehaladni a hun és a könnyűlovas rokon népek hadosztályainak gyors haladásához képest. A hadsereg élelmezését gazdag ellenséges területen rekvirálással, néptelen területen a csapatokkal együtt haladó *élő élelemtartalék*, a ridegmarha gulyák felélésével oldották meg. A sereget nagyszámú szekér követte, amelyek nemcsak hadfelszerelést, sebesülteket és zsákmányt szállítottak, hanem szükség esetén *szekérvárat* alakíthattak belőlük. A hun hadsereg menetközben könnyen felállítható és lebontható nemezsátrakban töltötte az éjszakát és *váratlan ellenséges rajtaütésre számítva szekérvárral vették körül a tábor*. Ez a táborverés és szekérvár védelem sokkal ésszerűbb volt, mint a római táborverési mód. A gyalogos légióknak ugyanis nap, mint nap, a kötelező, kimerítő gyalogmenet után nehéz földmunkával készített, földfeltöltéssel, valamint karósnáccal védett tábor/castrumot kellett építeniük. A római légiósoknak *derékszögű négyszögű úthálózat felosztott táborterületen* kellett kötélzettel kikötött, borsátraikat felállítani, és továbbinduláskor lebontani. E táborvezetés lényege az volt, hogy minden katona, minden táborveréskor ugyanarra a helyre és útra települt. Útvonalát is-

TÖRTÉNELMI ÉPÍTKEZÉSEK

merte és riadó esetén nem gabalyodott bele a sá-torkötelekbe, hanem gyorsan, pánik nélkül tudta harcálláspontját elfoglalni. Atila természetesen a rómaiak táborverési szokását tökéletesen ismerte és fel tudta mérni annak előnyeit, pl. a palota-építésben.

A palota Priszkosz Rhétor és Szász Béla írása szerint [3]

A királyi palota előtt hatalmas térség terült el. Ezen a területen tartották a díszes felvonulásokat, ünnepeket és itt mutatta be a főkirály az áldozatokat. A palotát hatalmas és díszes kerítés vette körül, kapukkal és tornyokkal. A kerítés nem falat helyettesített, tehát nem védelmi szolgált, hanem díszül és azért, hogy az illetékteleneket a palotától távol tartsa.

A palota több épületből állt

A legnagyobb az épületek közül a főépület volt, emelettel, magas és díszes toronnyal, számos teremmel, oszlopcsarnokokkal és court d'honneur-szerű udvarrészsel. (A).

E mellett a főépület mellett volt az első királyné palotája (B), a háremépület (D), palota a család szálláshelyeül. (C) Valószínűleg itt lakott a király rokonsága és a királyfiak.

Kiegészítették ezt hátul a kincsház (E), a fegyvertár (F), és a gazdasági épületszárnyak (G),

az udvartartás ellátására szolgáló konyhával, élelem és italtároló raktárakkal, a bentlakó személyzet szálláshelyeül szolgáló épületszárnyal (H), lóistállókkal (I).

A főpalotához közvetlenül csatlakozott a testőrségi épületszárny (J) és a kancellária (K).

Külön palotában laktak a hódolt fejedelmek (L), és külön palota szolgált vendégházként (M), külföldi vendégek vagy követségek elszállásolására.

Szász Béla írja a paloták belső kiképzéséről és berendezéséről:

A fát (fenyő, gyertyán, tölgy, bükk, nemes dió, cédrus) messzi vidékről kellett hozni.

A sima és fényesen csillogó fa oldalfalak, az ajtók és a tornyok fafaragásos díszítéssel voltak tele.

A termeket nemesebb fából és részben fémből készült bútorokkal rendezték be.

A falakat és a padlózatot óriási értéket képviselő drága szőnyegekkel borították.

A főpalota középső helyét foglalta el a trónterem/díszterem, ahol Atila a követségeket fogadta és, amit egyúttal nagy létszámú vendégsereg esetén lakomateremként is használt.

Az első királyné palotája szintén ékes volt, csak kisebb, nőiesen lakályosabb, mint a királyé.

Ezeknek az adatoknak az ismeretében lehet megkísérelni megállapítani az egyes épületek terjedelmét és szintszámát, valamint a palotaegyüttes területének térméretét.

Táblázat: Az épületek becsült alapterülete és szintszáma

Épület jel	név	szintszám fszt. = földszint em. = emelet	alapterület m ² szintek összesen.
A+D+N	főkirályi palota + hárem + oszlopcsarnok I.	fszt. 60 x 60 = 60x 60 -(15 ² x π.) = em. u.a. = tető 60x60	3 600 2 900 2 900 <u>3 600</u> 13 000
B+C	királynéi + családi palota	fszt. 1 800 – (10 ² x π.) 2 = em. u.a. tető u.a. tető 2 x (30 x 30) =	1 200 1 200 1 200 <u>1 800</u> 5 400

TÖRTÉNELMI ÉPÍTKEZÉSEK

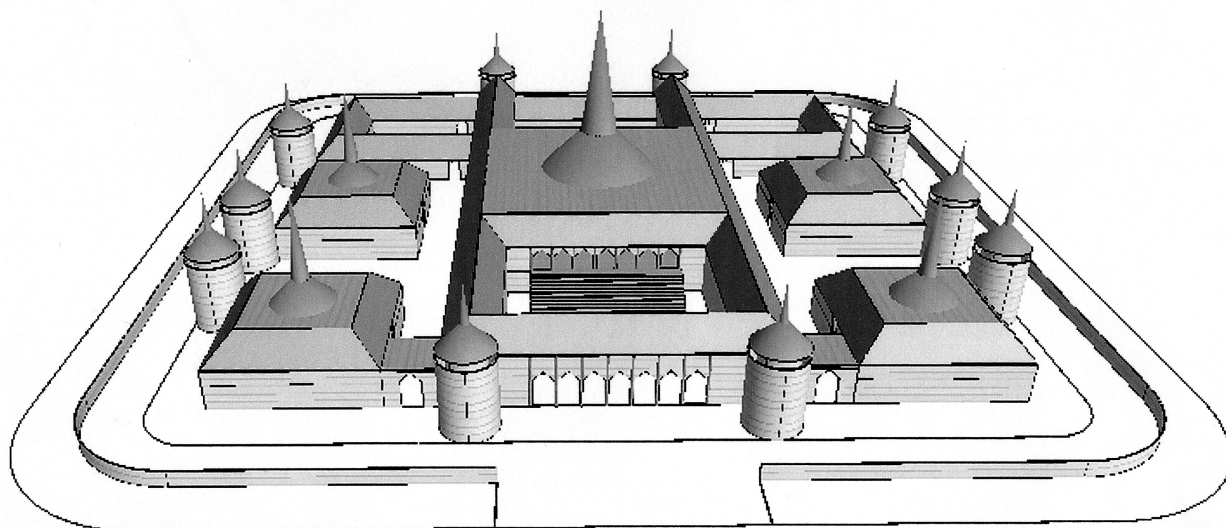
E+F	kincstár és fegyvertár	fszt.	$2 \times (3 \times 10) =$	600	
		em.	u.a.	600	
		tető	u.a.=	600	
G+H + I	gazdasági szárnyak	fszt.	$240 \times 10 =$	2 400	
		tető	u.a.	<u>2 400</u>	6 000
J+K	testőrség és kancellária	fszt.	$2 (30 \times 10) =$	600	
		em.	u.a.	600	
		tető	u.a.	600	
L+M	hódoltkirályok és vendégház	fszt.	$1800 - (10^2 \times 2\pi)$	600	
		em.	u.a.	600	
		tető	$2 (30 \times 30) =$	<u>1 800</u>	3 600
O	őrtoronyok	fszt.	$10 (10 \times 10)$	1 000	
		em.	u.a.	1 000	
		tető	u.a.	1 000	
N+P	oszlopcsarnok I és II.	fszt.	$2 (60 \times 10)$	1 200	
		tető	u.a.	1 200	5 400
összesen:					30 400
pince összesen:					12 000

A palotaegyüttes telepítése

A palotaegyüttes telepítése szempontjából fontos követelmény volt, hogy magasított helyre épüljön és maga a főpalota nemcsak az együttes, hanem az egész környező település legnagyobb épülete legyen. Azt a szabályt, hogy a főkirálynál magasabbra senki sem emelhet sátrat vagy épületet Priszkosz küldöttségének is be kellett tartania és a túl magas helyen felvert sátraikat le kellett bontaniuk. Ez a magasabb hely lehetett természetes vagy művi domb, sík felületűvé elegyengetve. A magaslatra telepítés másik előnye az volt, hogy az épületeket az építési terület eredeti terepszintjét is elérő magas alföldi talajvíz nyugalmi vízszintje fölé lehetett alapozni. A palotáknak lerombolt castellumokból és városfalakból származó kő alapozásuk és téglapincefalaik lehettek. A becsült méretű épületeket $\sim 200 \times 200$ m alapterületű földrészleten lehetett elhelyezni. Az elrendezés hasonlíthatott a római castrumok négyzet-hálós telepítési módjára, könnyen átlátható belső közlekedő útszettel, a terület közepén kiemelkedő, tornyos főkirályi palotával. Az épületek 140×140 m-es oldalhosszú négyzet alakú területet

fedtek le. Az épületeket befoglaló négyzet minden oldalvonalától kifelé még 10 m széles szabad területet hagyhattak, a kerítésig, mint zöldfelületet. A díszül és illetéktelenek távoltartására készített díszkerítés és azon kívül a 10 m széles út meg a 10 m széles jelképes biztonsági övezet kertművészeti alkotás is lehetett. Ezeket is beszámítva adódott ki a 200×200 m-es méret.

E méretek nagyságrendileg azonosak a Domus Augustanának, a Palatinuson épült császári palotának 213×163 m-es és Diocletianus császár spalatói palotájának 216×175 m-es befoglaló méretével. A méretadatok egyezése azt mutatja, hogy a becslés valószínűleg helyes. A déli oszlopcsarnokos főbejáratot és az északi gazdasági bejáratokat két-két őrtorony védte. A keleti és a nyugati személybejáratokat ugyancsak két-két őrtorony ellenőrizte. Egy-egy őrtorony ellenőrizte a főpalota északi homlokzatának és a gazdasági udvar csatlakozó vonalát. A királyi palotát, – Priszkosz és Szász Béla szerint – a 200×200 m-es területen kívüli, díszes felvonulásokra, ünnepségekre és a főkirály áldozatbemutatására szánt szabad területen áthaladva lehetett megközelíteni két oszlopcsarnokon és a kapukon áthaladva.

A soktornyú palotakomplexum távlati képe

A soktornyos palotaegyüttes

A palotának sokrétű funkciója volt. A 40x40 m térméretű négyzet alakú tér közepén, álló 30 m átmérőjű, fszt+25 m magas alátámasztás nélküli köralaprajzú csarnokteret, csúcsíves, cikkelyes fakupolával úgy lehetett lefedni, hogy a tér a nomádsátor térélményét idézze. A kupola tartószerkezetét, a kör 24 részre osztott kerülete mentén álló oszlopokra felül húzottóvról indított ~2x1 m méretű, „háromcsuklós rácsos keretek”-ként lehetett kialakítani, kétoldali palló/deszka burkolással. A rácsostartó műszaki megoldását Traianus császár (i.sz. 98-117) utászahadnagya és későbbi főépítész, a damaszkuszi Apollodórosz találta fel és meg is valósította. A Vaskapu közelében ~800 m hosszú hidat vert, a folyómederben épített kőpillérekre helyezett 51 m fesztávú, faívekkel gyámoltított „eltolható háromszögek”-kel merevített rácsos fatartókkal, i.sz. 104-105-ben. Ezt a műszaki bravúrt azonban Hadrianus császár részlegesen, később Valentinianus, amikor feladta Dáciát, stratégiai okokból végleg leromboltatta.[5] és [6]. Szerencsére nemcsak hídverő mesterek emlékezetében maradt meg a híd szerkezeti megoldása, hanem Traianus császár diadaloszlopjának domborművein is, arányaiban torzítva. Atillának nyilván voltak görög építőmesterei is, hunszékely ácsai mellett, akik felkészültek voltak, hogy a feladatot, a 40x40 m-es fesztávú négyzet alaprajzú tér közepén elhelyezkedő 30 m fesztávú, cikkelyes kupolát megépítsék. A kupo-

lát, a tornyot és a fedés lapostetős részét vörösréz- vagy bronzlemezzel kellett, csapadék, tűz és villámcsapás ellen is, burkolni. A kupola tetejéről indított 25 m magas fatorony turuldíszes csúcsban és zászlórúdban végződött, hogy a palota csúcsára fel lehessen vonni a király turulos zászlaját. A kör kerületén álló oszlopokkal leválasztott kupola tere minden oldalon változó szélességű, a központi térrel egy légteret képező teremsáv, mint oldalhajó vette körül. A központi tér fő funkciója az volt, hogy trónterem legyen, de fontos funkciója volt az is, hogy a főkirály akár 500 főt láthasson vendégül elhíresült lakomáin. Az 500 vendég asztalait az említett oldalhajókban lehetett felállítani több sorban, míg a király asztalát a központi kupolaterben helyezhették el. Nagy megtiszteltetés volt, ha valakit a vendégek közül asztalához invitált a nagykirály. Ezen belül, a fa keretlábakkal határolt ~hétszáz m²-es terület üresen maradt.

A kupola alatti tér egyes-egyedül a főkirályé volt.

Hun égtájszimbólika

A hunok égtájszimbolikája szerint a legelőkelőbb égtáj a fekete színű észak. Ennek megfelelően a fejedelem trónja a palota északi felében áll. Egyes hun törzseknél azonban a fehér színű keleti égtáj volt az előkelőbb. Ez esetben az uralkodó palotájából vagy sátrából kilépve a felkelő nap irányába fordult, a földre borult és imádkozott. A tróntermet a keleti és a nyugati oldalon, az oszlop-

sorok mögött, a földszinten és az emeleten, 10 m széles, ~4-5 m magas tanácskozó és tárgyaló termek kísérték. A király lakosztálya (feltehetően rómaiás fürdőszármnyal) a tanácsstermek fölött lehetett. A délre néző főbejárati oszlopcsarnokkal átellenben a palota északi oldalán csatlakozó kétszintes, 60x10 m alapterületű D épületszárny földszintjén helyezkedett el a lakomák tálalója. Ugyanezen szárny felső szintjén lehetett a hárem. A hárem jellegzetes lovasnomád intézmény. Nem ítélnél meg mai felfogással. Az állandóan háborúskodó hunok férfi veszteségeit csak népes családi szaporulattal lehetett pótolni. A népes hárem a jómód és a tekintély jele volt. Az Ókorban, a háremben való helytállás a király uralkodásra való alkalmasságának a bizonyítéka is volt.

A főkirályi palota épülete a főbejárati oszlopcsarnokkal és a háremmel együtt $60 \times 60 = 3600$ m² egyszeri szintterületet jelentett. A tető teljes vetületi területe (a trónterem cikkelyes kupolájával együtt) 3600 m²-re, a pince és a fszt. területe ugyancsak 3 600 m²-re rúgott.

Az első királyné palotája és a többi palota

Megkülönböztetett helyzetéből adódóan az első királyné mindig megtartotta a családon belüli pozícióját, amit a saját kizárólagos használatára, drága bútorokkal és értékes szőnyegekkel gazdagon berendezett palotája is igazol. A 30 x 30 m-es, négyzetalaprajzú palota kétszintes volt, a négyzet közepén álló, a nagykirályéhoz hasonló, de kisebb, 15 m fesztávú kupolával, mint fogadóteremmel. A lapos tető és a kupola is vörösréz vagy bronzlemez héjalású volt. A kupola tetején állt, a főkirályénál alacsonyabb, 20 m magas, zászló felvonására alkalmas torony. A királynénak külön udvartartása volt, főudvarnaggal az élen, számos udvarhölgygel és szolgálószeméllyel. Különleges kitüntetés számba ment, ha a királyné idegen küldöttségek tagjait fogadta, mint Priszkoszék esetében. Hasonló méretű és gazdag berendezésű volt a királyi család tagjai, a királyfiak számára épült palota is, 20 m magas toronnyal. A hódolt királyok palotája és a vendégház alaprajz és szintszám tekintetében azonos volt az előzőekkel, csak berendezésük volt szerényebb. Ezeknek a tetején is volt 15 m magas torony, a kupola záradékától indulóan. A tornyok tehát alacsonyabbak voltak, mint

a főkirályé, és a családi palotáké. A palotáknak torony-, félnyereg- és lapos teteje lehetett.

A kancellária és a testőrség épületszárnyai

Atila külpolitikájának kialakításában és diplomáciai kapcsolatainak fenntartásában fontos szerepe volt a kancelláriának (K), amely több nyelvet beszélő titkárok, írnokok, tolmácsok és futárok összehangolt együttműködését igényelte. A kancellária a főkirályi palota déli oldalához közvetlenül kapcsolódva, annak keleti oldalához közelebb eső kétszintes szárnyépületben kaphatott helyet. Ugyancsak közvetlenül kapcsolódott a főkirályi palota déli oldalához, annak nyugati oldalához közelebb, a testőrség (J) kancelláriával azonos terjedelmű épülete. Ezeket az épületszárnyakat nyeregtető fedte, és nem volt külön tornyuk, hiszen közvetlenül a főkirályi palotához csatlakoztak.

A hátsó északi épületszárnyak

Ezek az épületszárnyak két gazdasági udvart és egy perisztíl udvart zártak közre három szint (pi. + földszint + tetőszint szintszámmal). Az északi szárnyra merőleges kincsesház (E) és a fegyverraktár (F) emeletes tömbjeit nyeregtető fedte. Az északi (I) és a keleti szárny (G) U-alakban képezi a saroktömböket, azonos magassággal. Az északi és nyugati L-alakú szárny (I) földszintjén, istálló, lószerszámtár és kovácsműhely, a tetőben takarmánytároló lehetett. A keleti és északi (G) szárnyban a konyhaiüzem, kenyérsütő kemence, élelmiszer és italraktárak, kézműves műhelyek települhettek. A gazdasági övezetet 10 m széles kertrész választhatta el a királyi övezettől. E szárnyakat köti össze közepén a személyzeti szállások tömbje (H), perisztíl udvarral, vízmedencével és szökőkúttal. A főkirályi palotát a terület északi és déli határvonala között észak felé az E és F szárnyak kötik az I-G-H szárnyakhoz.

A déli oldali J-K szárnyak pedig a díszudvari bejárati oszlopcsarnokhoz kapcsolják a királyi palota tömbjét. A végpontokon, valamint a keleti és a nyugati kerítés közepén álló kapuk forgalmát ötöt, víztoronnyal/castellumnak is használható, őrtorony ellenőrizte. E tornyokban, a +15 m szint

TÖRTÉNELMI ÉPÍTKEZÉSEK

ten, őrjáratí folyosó vehette körül a középén lévő csigalépcsőt. Mind a tíz tetején 10 m magas toronnyal. Szász Béla fontos üzenete a mai Atilla-kutatóknak az, hogy Attila palotája több épületből állt.

Rangjelző telepítési helyek és tornyok

A több épületből álló palotaegyüttes eddig egyedileg vizsgált palotáit nyilván szigorú hierarchikus rangsor szerint építették fel a főkirályi palotához viszonyítva, közelebbi vagy távolabbi helyre. A palotaegyüttest alkotó egyes épületek és épületszárnyak, a 160x160 m térméretű bekerített területen, szabályos négyszöghálós rendszerbe illeszkedtek bele. A területet északi-déli és keleti-nyugati irányban is, belső közlekedő úttal vagy épületszárnyal határolt három-három övezetre oszlott, középén a főkirályi palotával, amelyhez igazodva rang, funkció és fontossági sorrendben kaptak helyet a többi paloták és az épületszárnyak. A három udvart körülzáró I-G-H gazdasági szárnyak üzemi övezetet képeztek a terület északi harmadán, fszt+tetős épületekkel. Az E-F szárny háromszintes lehetett. A terület középső harmadá-

ban kelet-nyugati irányban kiterjedő területsáv képezte a királyi övezetet. Ide települt ugyanis a főkirályi palota (A) két oldalára az első királyné (B) és a királyi család, a királyfiak palotája (C). A főkirályi palota tetején 25 m magas, a másik két palota tetején is 20 m magas torony épült.

A déli területrészt a protokoll övezet, mivel ideépült a hódolt fejedelmek palotája (L) és a vendégház palota (M), 15 m-es tornyokkal. Ebbe az övezetbe került a díszudvar (court d'honneur) nyugati oldalát lezáró kancellária épülete, a keleti oldalra pedig a testőrség épülete. A közvetlen kapcsolatot a király személyéhez kötődő funkciók igényelték, hogy a király palotájával közeli kapcsolatban legyenek. A két épületszárny észak-déli irányú vonulatát a gazdasági övezethez tartozó kétszintes, nyeregtetős I-G-H és a háromszintes E-F épület, a protokoll övezethez hasonló J és K épület zárta le. A két vonulat végpontját őrtorony ellenőrizte, a +15 m-es szintről induló 10 m magas toronnyal, ugyanúgy, mint a kelet-nyugati kerítésőrző őrtornyok esetében. A rangjelző tornyok területi méreteit az alábbi összesítés mutatja, külön 5 m-es zászlórúddal:

	m	m	m	db
palota v. épület	talpszint	magasság	össz. magasság	darab
(A) főkirályi palota	+ 25	35	60 + 5	1
(B) első királynéi palota	+ 20	20	40 + 5	1
(C) királyfiak palotája	+ 20	20	40 + 5	1
(L) hódolt fejedelmek	+ 15	15	30 + 5	1
(M) vendégház	+ 15	15	30 + 5	1
(J-E) őrtorony	+ 15	10	25 + 5	2
(K-F) őrtorony	+ 15	10	25 + 5	2
K-Ny-i kerítéstornyok	+ 15	10	25 + 5	6
összes torony:				15

A hunok rangjelzés iránti igénye természetes jelenség egy olyan társadalomban, amelyben minden hadrafogható férfi, a népesség ~egyötöde, hivatásos katona. A parancsot adókat meg kellett különböztetni a parancs végrehajtóitól. A tízes számrendszerre felépített hun hadseregben nagyon sok rangjelzés lehetett, a tíz embert irányító rajparancsnoktól, a tízezer fős hadműveleti egységnek, a töménynek parancsot adó „tízezer har-

cos urá”-ig. A hadseregben viselt rangjelző attribútumok (öv, csat, tarsolylemez, sávok, lófarkas zászlók száma, stb.), használata a magánéletben is mérvadó volt, hozzátartozott a mindennapokhoz.

Atilla negyedmillió hadsereget vezetett a Nyugatrómai Birodalom ellen. Priszkosz Rhétor hunná lett görög atyjafia is harcolt római légióban és lesújtó véleményt mondott a Rómában élő rabszolgák és szegény emberek sanyarú sorsáról. Egy

felkelő brit-kelta vezér keserű szóval még jobban elítélte a rómaiakat, amit Tacitus Agricola c. műve 30. fejezetében ír le: „A földkerekség rablói ők. Ha gazdag az ellenség a pénzvágy, ha szegény az uralomvágy hajtja őket. Sem Kelettel, sem Nyugattal betelni nem tudnak. Fosztogatni, rabolni, ezt nevezik ők hamis szóval birodalomnak, és, ha pusztaságot teremtettek békének hívták.” [7]

Ezzel az ellenséggel szállt szembe Atilla. Békeajánlatát visszautasították. Azt, hogy Leo pápa könyörgésére megkímélte Rómát, utólag hamisan, Atilla gyengeségével magyarázták.

Ez az ellenség nem hajlott a szép szóra, csak erővel lehetett móresre tanítani!

A feltevések értelmezése

A nagyállattartó, legelőről-legelőre vonuló nomád, sátorlakó hunoknak mindennapos, megszkott látvány volt a henger alakú, ollós falvázra épített, kupola bordavázra terített, bőrszj kötelekkel lekötött nemezsátor. Az ellenséges területen átvonuló hun sereg menetközbeni táborhelyén ~tízfős rajok éjszakázására alkalmas méretű, könnyen felállítható és lebontható nemezsátrai köralakban telepítették, és köralakban szekérvárral vették körül. Majd reggelente „felszedték a sátorfájukat”. Atilla mégis, a megszkott „kerekházak” kör-alapalakzatával szemben a római légiók derékszögű négyszöghálós táborépítési módját vehette alapul falpalotája megépítésekor, új megoldásként kerek kupolás terekkel. Mint egykori tús Rómában, majd a nyugatrómaiak szövetségeseiként, személyesen is megismerhette a légiósok táborverési gyakorlatát.

Ez a szakítás a megszkott kerekházzal és a derékszögű négyszögű táborépítés elvének átvétele nemcsak Atilla előítélet-mentes nagyvonalúságát bizonyítja, hanem építéstörténetileg is igazolható, hogy az előnyösebb építésmód mellett döntött. A kerekház a házépítés legősibb formája. Hátránya, hogy a köralaprajz kitézése és felosztása kisebb terekre mindig bonyolult. A kerek épületek összekapcsolása egymással nehézkes, ráadásul a kör alakú ház egyenes szálfákból és pallókból csak sok munkával és anyagpazarlással építhető meg. A később kialakult, merőleges falú négyszögletes háztípus sokkal célszerűbb házépítési forma, mint a kerekház, mivel a négyszöget,

mint alapvető alakzatot könnyebb megszerkeszteni, kisebb terekre osztani, bővíteni és kombinálni. A négyszögletes ház mindenféle építőanyagból gazdaságosan megépíthető és könnyebb tetővel lefedni.

Téves az a nézet, amelyet korabeli, keresztény krónikaírók hunokat ócsárló, rosszindulatú feljegyzései terjesztettek el, miszerint a vándorló lovasnomád népeknek nincsenek állandó épített szállásaik, házaik és csak a sátorállításhoz értenek. Továbbá, hogy nem is ismerték, vagy nyomasztó térhatásúnak tartották a helyhez kötött, nehéz építőanyagból emelt, szilárd épületeket, vagy irtóztak a bezártságtól. A nyugatrómai birodalommal csaknem azonos, vagy nagyobb kiterjedésű hun birodalmaknak is szükségük volt állandó jellegű birodalmi fővárosra, regionális központokra, városokra. Ezt a legújabb régészeti ásatások igazolják.

Kínai régészek a közelmúltban tártak fel egy különleges települést, mely több, mint ezer évig homok alatt rejtőzött. *Tongwancheng* az első hun romváros, amit valaha is találtak, a hunok eddig ismert legrégebbi szállásterületén, a Belső-Mongóliai Autonóm Területhez közel, Shaanxi tartományban, Jingbian megye területén. A város jelentőségét fokozta, hogy ez a vidék esett legközelebb a Mennyei Birodalom központjához. Fénykorát az i.sz. V. század elején élte. Öt évszázadon keresztül virágzó város volt, a fennsík katonai, politikai és gazdasági központja, regionális székváros jelleggel. Elnéptelenedésének oka az Ordosz régió elsivatagosodása lehetett. A falakkal körülvett város három részre oszlott: a vezér palotájának övezetére, a belső városra és a külső városra. A városfalak négy sarkán figyelőtornyokat emeltek, a legmagasabb 31 m magas volt. A falakat – kő hiányában – homok, mészpor, föld, rizstörök és víz elegyéből emelték és ez a szokatlan összetételű keverék szikla keménységűvé szilárdult. Színe gyakorlatilag fehér. [8]. Ugyancsak Kínában találtak egy kisméretű, négyszög alaprajzú boronafalas gerendaházat, amely szintén azt bizonyítja, hogy az ázsiai füves pusztákon vándorló lovasnomád hunok nemcsak a sátorállításhoz értettek. [9]. Ez a lelet alapozza meg a feltevést, hogy Atilla palotaegyüttesét ily módon építhették. A boronafalas ház fában gazdag területeken gyakori ősi építkezésmód. A talpgerendarácsra vízszinte-

sen fektetett gerendákat lapolással, csapolással építették össze, vagy túlnyúló keresztvéggel, vagy mezőben vázkeretes megoldással.

E tanulmány nem foglalkozik műszaki részletekkel. Azonban az egész épületegyüttes alatti pince, mint a gerendaház fogadósintje, magyarázatot igényel. A talajból kapillárisan felszívódó nedvesség ugyanis a fa épületszerkezeteket károsíthatja. Ezért a pincefalak alapozása tetején és külső oldalain összefüggő, iszapolt agyagréteggel nedvesség elleni szigetelést kellett csinálni, és a pince fölött (fa)födémet kellett építeni. Ily módon meg lehetett akadályozni, hogy a faépületbe nedvesség hatolhasson be. A pincét az akkori korban széleskörűen elterjedt római típusú központi fűtéssel porszárazon lehetett tartani.

Atilla palotáját nem lehet hitelesen rekonstruálni. A fennmaradt és felhasznált források alapján azonban be lehet mutatni milyen emberi és anyagi tényezők befolyásolhatták a palotaépítés folyamatát. Priszkosz Rhétor és Szász Béla leírása arra jó, hogy benyomást adjon a telepítés, a funkciók és Atilla, mint építető elképzeléseiről az adott telepítési helyen. Kevés adatot közöltek viszont a megvalósult palota pontos földrajzi helyéről, építészeti megjelenéséről, méreteiről, sokkal többet viszont annak belsőépítészeti kiképzéséről és bútorozásáról.

Bakay Kornél azonban idézett műve 171. és 172. oldalán [10] olyan kiegészítő információkat közöl Kreka királynő palotájáról, amelyek alapján felvázolható, hogy a főkirályi palota, nomád sátorra emlékeztető központi kupolaterme milyen is lehetett, feltéve, hogy a palota együttes építői a főpalotát az első királyné palotájához hasonlóan építették. Bakay Kornél azt írja: „... bent a bekerített udvaron igen sok épület (multa aedificia) állott, részint gyalult és szépen összeeresztett, (faszobrászati) díszítéssel készített fatáblákból (ex tabulis sculptis), részint hántolt, faragott gerendákból, amelyek csúcsban végződő boltívekben kiképzett (in circulos curvata) „cölöpökbe”, (keretlábakba, mint tartópillérekbe) voltak beleszerelve. A boltívek a földszinttől kezdve arányosan emelkedtek fölfelé.” Az idézet első része a királynéi palota külső határoló falát írja le: a külső fal hántolt, bárdolt gerendákból épült vázkeretes boronafal lehetett, amit belül gyalult, sima fatáblák burkoltak.

Az idézet második része Kreka királyné fogadótermét kör alakú fakupolaként írja le. A kupola úgy készülhetett, hogy a kör kerületi vonalán belül a poligonpontokon felállított „cölöpökre”, azaz oszlopokra vízszintes, faragott gerendákból koszorú szerepet betöltő húzott gyűrűt építettek. Erre rá lehetett terhelni a kúp alakú cikkelyes kupolát, amelynek teherhordó váza erőtani szempontból sugárirányú (ívesen tört) háromcsuklós keretrendszerből alakított. A bárdolt felületű fa pillérek, a koszorúgerendák, és a szögtöréssel összerótt keretgerendák íves átmeneti felületeit vízszintesen fektetett deszkázattal, sík felületeit pedig gyalult fatáblákkal burkolták. Ilyen lehetett Atilla trónterme is. A cikkelyes kupola teherhordó váza csúcsban végződő boltívvel ült föl a pillér+gerenda alépitményre, háromcsuklós keretgerenda párokkal. A padlószinttől indított csúcsban végződő kupolaboltozatot, a kör huszonegyed pontjaiban álló keretlábakra felül, 45°-os töréssel csatlakozó keretgerendákat egyenes bordákból építették össze, az átmenet helyén íves fabetéttel. A kupolának a fent leírtak szerint sima, belső kupolafelülete volt, ezért a „csúcsban végződő boltívek” (a cikkelyek) csak a kupola palást záradékában látszódhattak. A kupola alakját, belső és külső felületét, tehát két réteget, vízszintes sorokban egymáshoz rótt faburkolattal alakították ki. Belül gyalult deszkázat, kívül a tető fémlemez burkolat alá szükséges deszkázat készülhetett. A záradékban a cikkelycsúcsokat fa nyomottgyűrűbe kötötték be, a kettős köpenyen belül. Nemcsak a kupolaváz bordáit kötötték be ebbe, hanem egyúttal erre ült föl a torony faváza is. A kupola és a lapos tető héjalása vékony vörösréz vagy bronzlemez lehetett, a nyereg- és félnyeregteretké zsindeley. Mivel a központi tér megközelítőleg a nomádsátrak alakját követte, Atilla mégis csak – legalább részlegesen – *hű maradt a nemezsátorhoz, de nagyobb méretben építette meg.* A 30 m átmérőjű, 25 m magas, fa cikkelyboltozattal fedett trónterem, 40x40 m alapterületű négyzet alaprajzú tér közepébe illesztve, minden ízében eredeti építészeti megoldás. Ez még akkor is igaz, ha a palotaegyüttes telepítési terve római castrum jellegű volt. Jól illett a világhódító uralkodóhoz, hiszen nagyobb volt, mint a Domus Augustana 20 m magas, 33x25 m-es négyszögalaprajzú fogadóterme. Atilla fapalotája nyilván lenyűgözte a külföldi kö-

veteket. Priszkosz jó megfigyelő volt. Leírása alapján, a trónterem alakját és lefedés módját rekonstruálni lehet. A palota napi használatához szükséges helyiségek a leírásból hiányoznak. Jogos feltevés azonban, hogy Atilla palotájának is volt fürdőszárnya nem csak az Onegészioszénak. A kérdés csak az, hogy átvette-e a rómaiaknál szokásos külön-külön termekben elhelyezett hideg, langyos, meleg medencéket gőzkamrával, olajozóval? Atilla feltűnően tiszta ruházata igényelte, hogy a gazdasági szárnyban legyen mosoda. Ehhez, meg a palotában élők nagy vízigénye miatt is, bő vízellátás volt szükséges. A palotát télen fűteni kellett. Erre szolgált a római központi fűtés, ami szükséges volt a zord nagyalföldi tében.

Atilla palotája – összefoglalás

Az i.sz. V. században Atilla volt legnagyobb uralkodója az egész világnak, Birodalma a Kínai Nagyfaltól az Atlanti Óceánig terjedt. A Nyugat Római Birodalom ellen indított hadjáratát megelőzően egy palotaegyüttest építtetett a Nagy Magyar Alföldön, a Duna-Tisza Közében. A palotaegyüttes négyzethálós telepítési terv alapján épült, amelynek a geometriája hasonló volt a római katonai táborokéhoz. A palotaegyüttes legnagyobb épülete Atilla főhadiszállása volt, amely egy mesterséges dombra épült és nagyobb volt, mint a környező épületek bármelyike. A tetején karcsú torony állt, zászlórúddal. A főpalotát kisebb családi paloták követték, és vendégek szálláshelyei vették körül. Épületszárnyak is csatlakoztak hozzá hivatali használatra és kiszolgáló helyiségekként.

A palotaegyüttes főépülete az Atilla közvetlen használatára szolgáló központi épület volt. Hatvanszor hatvan méter alapterületű épülettömb közepén 30 m átmérőjű és 25 m magas kerek csarnok állt, amit cikkelyes fakupola fedett le. Egyszerre volt trónterem és fogadócsarnok. A környező emeleti terek pedig Atilla magánlakosztályát alkották.

A palotaegyüttesből hiányzott minden olyan jellemző elem, amely erődítményre utalt volna. Nem védte földhányás, bástya vagy karósánc. Csak néhány őrtorony ellenőrizte a bejáratokat. Viszont a palotaegyüttes egész területét művészi faragással díszített fakerítés vette körül.

Semmi bizonyítéka sincs a palotaegyüttes létezésének, mivel régészeti lelelek nem kerültek napvilágra. Csak Priszkosz Rhétor, bizánci követ, mint szemtanú beszámoló úti jelentésében írta le a palota tróntermét és környezetét, ahol Atilla vendége volt.

The Palace of Atilla - Summary -

In the 5th century AD Atilla was the greatest Sovereign all over the world. His Empire extended from the Chinese Great Wall to the Atlantic Ocean. Preceding his military campaign against the Western Roman Empire he had a palace built in the Great Hungarian Plain, between the Danube and the Tisza. The palace complex was constructed on a checkerboard plan, the geometry of which was similar to that of a Roman Castrum. The greatest building of the palace complex was "Atilla's headquarters" built on an artificial hill rising higher than any of the surrounding buildings, containing the Great Royal Hall in the middle used as a throne room and dining hall. Upstairs was Atilla's private residence. This large palace building was topped by a high steeple and flagstaff. The main palace was surrounded by smaller family palaces and quarters of envoys and guests. Wings were attached for official use and services. The main circular palace hall had a diameter of 30 m and was 25 m high. Larger and higher than the main reception hall in the Domus Augustana, and stood in the centre of a 60 m square block. The great hall was covered by a segmented wooden cupola. The palace complex lacked all the features of a stronghold. It had no ramparts, nor bastions and palisades, but only some watchtowers for gate control and had a mighty masterly carved wooden fence around the complex.

There is no evidence for actual existence of the palace complex because no archeological ruins came to light so far. Only an eye-witness, Priskos Rhetor, a Byzantine envoy gave an account on his travel and gave a description of the throne room, where he was a guest of Atilla.

IRODALOM

[1] NORWICH, J. J.: The World Atlas of Architecture. Portland House, New York. 1988. 165, 166. pp.

[2] SZÁSZ Béla: A hunok története - Atilla Nagykirály. Szabad Tér Kiadó Kft., 1994. A törzsanyagot tekintve az 1943-ban megjelent könyv reprint kiadása. 483-484., 488-495, 526-529. pp. A bevezető tanul-

TÖRTÉNELMI ÉPÍTKEZÉSEK

mányt írta és az irodalomjegyzéket átdolgozta: Bakay Kornél.

[3] ROBERTS, Wess: Leadership secrets of Attila, the hun. (1990) (A hun Atilla vezetési titkai.) In: Turán - a magyar eredetkutatással foglalkozó tudományok lapjában, 2003/1., 31. p. A könyv az 500 legnagyobb amerikai vállalat vezetőinek magas szintű továbbképzésére szolgál.

[4] LÁSZLÓ Gyula: Székfoglaló beszéd, amely a Miskolci Bölcsész Egyesület Nagy Lajos Király Magánegyetemén díszdoktorrá avatásakor hangzott el, 1997. dec. 2-án. (Megjelent a Kárpátok Óra, a magyar értékek folyóiratának 2003/7-8. számában, a 162-163. oldalon)

[5] IRMSCHER, Johannes - JOHNE, Renate: ANTIK LEXIKON, Corvina Kiadó Kft., Budapest, 1993. 42. p. Apollodórosz

[6] SPRAGUE DE CAMP, L.: The Ancient Engineers. Dorset Press New York. 1990. 221. p.

[7] HAHN István és SZABÓ Miklós: A Világtörténet képekben, Ős- és Ókor. Gondolat Kiadó, Budapest, 1974. 274. p.

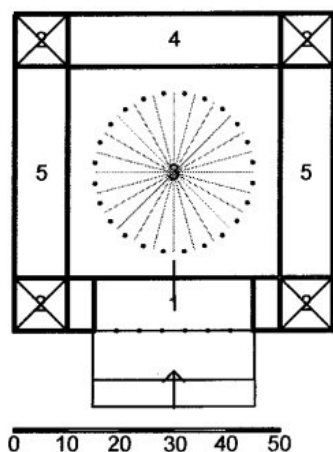
[8] BÁRDI László: Adalékok a hun őstörténethez. In: Turán - a magyar eredetkutatással foglalkozó tudományok lapjában, 2003/4, 39-40. pp.

[9] CSETE György: Történelmünk árnyékában. In: Turán - a magyar eredetkutatással foglalkozó tudományok lapjában, 2003/3, 66-67. pp.

[10] BAKAY Kornél: Őstörténetünk régészeti forrásai I. Miskolci Bölcsész Egyesület, 1999. , 171-172. pp.

ÁBRAJEGYZÉK

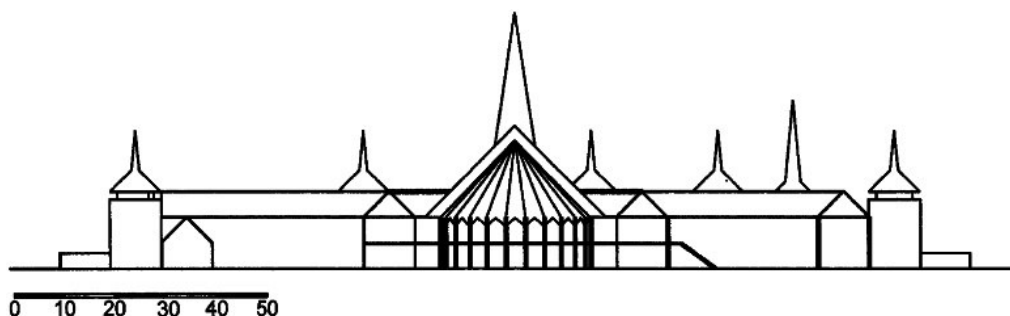
1. Beépítési terv
2. A királyi főpalota észak-déli hosszmetzete
3. A királyi főpalota kelet-nyugati metszete
4. A királyi főpalota szkematikus földszinti alaprajza
5. A soktornyú palotakomplexum távlati képe

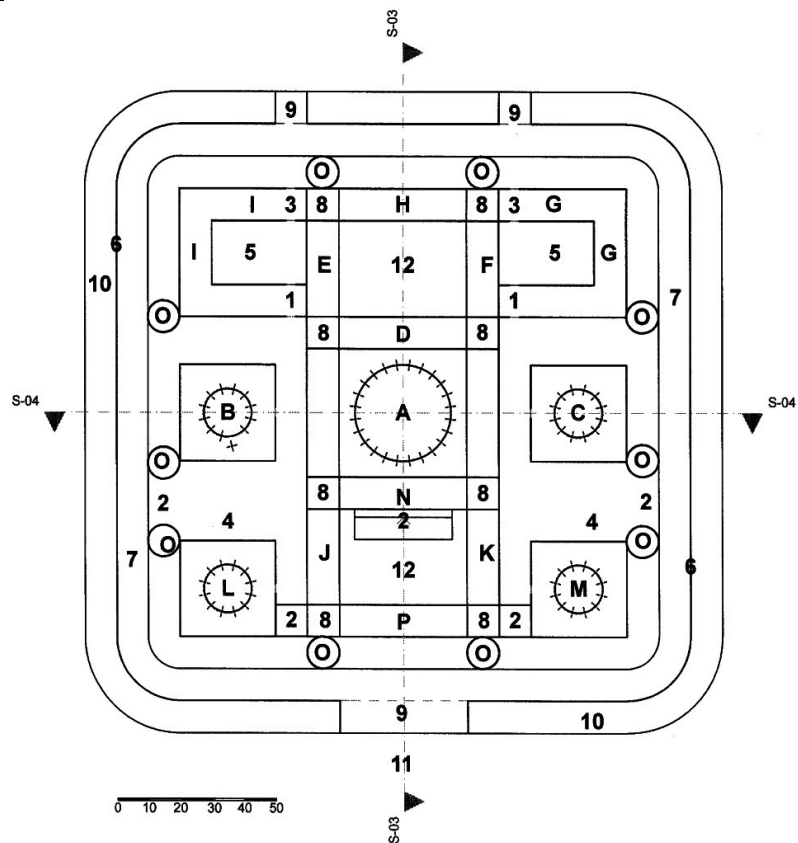
4. Királyi palota alaprajza

A királyi főpalota szkematikus földszinti alaprajza

- 1 - bejárati oszlopcsarnok
- 2 - lépcsőház
- 3 - trónterem és lakomaterem
- 4 - fsz.: tálaló
- em.: hárem és fürdőház
- 5 - fsz.: fogadó és tanácskozó termek
- em.: magánlakosztály

2. A királyi főpalota észak-déli hosszmetzete

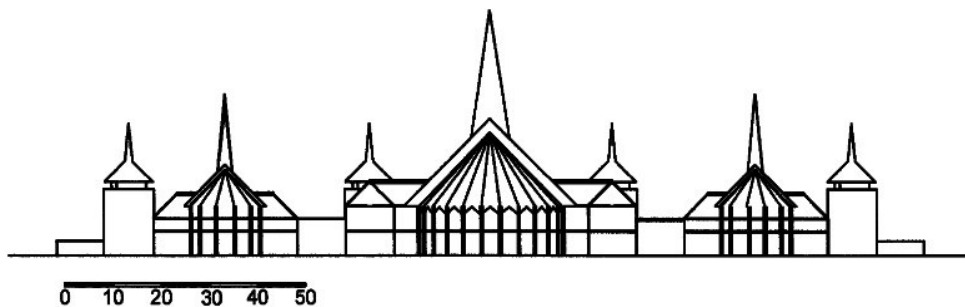
I. Beépítési terv

Épület szárnyak:

- A - főkirályi palota
- B - első királynéi palota
- C - királyfiak palotája
- D - hárem
- E - kincstár
- F - fegyvertár
- G - gazdasági szárny
- H - személyzeti szállás
- I - istálló
- J - testőrség
- K - kancellária
- L - hódolt fejedelmek palotája
- M - vendégház
- N - palota bejárati oszlopcsarnok
- O - őrtornyok
- P - court d'honneur oszlopcsarnoka

Helyszínrajzi elemek

- 1 - átjáró
- 2 - bejárat
- 3 - behajtó
- 4 - előkert
- 5 - gazdasági udvar
- 6 - kerítés
- 7 - körjárat
- 8 - lépcsőház
- 9 - rámpa
- 10 - sáncárok
- 11 - ünneplő és áldozó tér
- 12 - perisztíl udvar

3. A királyi főpalota kelet-nyugati metszete

Somos Zsuzsanna

PÁRIZSI MÚZEUMOKBAN

1998-banjártam először a Szabadkőműves Múzeumban Párizsban (Musée du Grand Orient de France, 16 rue Cadet, metrómegálló: Cadet), amely dokumentumokat, emléktárgyakat és rendi jelvényeket mutat be. A színpadon helyet kapott egy szabadkőműves szentély. A szentélyt középen és fent uralja a háromszög és benne a „mindent látó szem”, kétoldalt pedig a jeruzsálemi templomból ismert két oszlop: a csavarulatokat mutató *Misphat/Boáz* (a megözvegyült Ruth férje, Dávid ősatya, így a dávidi/királyi családfát jelképező, a Rosslyn-kápolnában szőlőindával befuttatott oszlop), és a hosszában tagolt oszlop a *Tsedeg/Jáfet* (Noé harmadik fia Jáfet, Magóg ősapja, aki az Árontól származó papi vonalat képviseli). E két oszlop volt Jahve kapujának pillére. Az oszlopok között áll a trónus, amelyen a nagymester foglal helyet.

A színpaddal szemközti fal mentén vitrinek álltak, és az egyikben felfedeztem Kossuth Lajos pátensét.

A szabadkőművességet számos misztikus elem övezi. Több irodalmi adatot tanulmányoztam, és a legalaposabbnak két szabadkőműves – Chr. Knight és R. Lomas – által írt művet találtam. A szerzők szerint a szabadkőművesség visszanyúlik a Nagy Zsidó Háborúhoz. Fent említett szerzők szerint a szabadkőművesség pillérei az alábbiak:

1./ Rex Deus tan

Jeruzsálem Kr.u. 70-ben bekövetkező bukása után a jeruzsálemi egyház tagjainak egy csoportja (a zsidóság elit csoportja) megszökött a mészárlás elől és Alexandriába menekült. Ez lett a zsidóság második központja. Itt a kis csoport tagjai felmérték helyzetüket, és úgy ítélték meg, hogy jobban teszik, ha Görögországba költöznek, ahonnan aztán szétszéledtek Európa városaiba. Itt felvették új otthonuk hitét, beolvadtak a közösségbe: olyan neveket vettek fel, amelyek nem csengtek idegenül. Ahogy telt az idő, generációk váltották egymást, de apáról a választott nagyfiúra örökítették az ősi tudást. A tudást, amely magában foglalja a Rex Deus (Isten királyai) eredetét és a templom

titkát, szimbolikus gyűrűt viseltek: az egyik fajta gyűrűn a Misphat oszlop/Boáz volt látható és a királyi vérvonalat szimbolizálta (Dávid király házának színei a zöld és az arany). A másik fajta gyűrűn a Tsedeg oszlop/Jachim volt látható, amely a papi (Árontól származtatott) vérvonalat képviselte emlékeztetve viselőjét az ősi örökségre (arra, hogy Jahve kapujának pillére). Ezek szerint pár európai nemesi család Dávid és Áron véreből származik. E családokhoz tartoztak Champagne grófjai, Gisor és Payen urai, Fontaine és Anjou grófjai, a de Bouillonok, a rosslyni St Clairek, a gisori St Clairek, a Brienne-k, a Joinville-k, a Chaumontok, a negi St Clairek és a Habsburgok.

1095-ben ezen családok beavatott férfitagjai (a szuperkeresztények) rájöttek, hogy a szeldzsuk támadás Jeruzsálem ellen nem más, mint a Góg és Magógról szóló jóslat (az első évezred után megtámadják a pogányok a „szeretett várost” és Krisztus uralmát) beteljesedése: minden befolyásukkal elültették az akkori pápa, II Orbán fejében a *keresztes hadjárat gondolatát*. Úgy mondták, hogy beteljesedett János próféciája, és a pápa szerepe az, hogy a keresztény világot a hitetlen hódítók ellen hadba vezesse, és megmentse a szent várost. A szent város mélyén pihen az igazság Jézusról.

2./ Templomos lovagrend

Megindultak a keresztes támadások Jeruzsálem felszabadítására. 1113-ban a lovagok egy csoportja renddé szerveződött, amely a „Jeruzsálemi Szent János Kórház önálló hatalmi rendje” nevet viselte (ispotályosok, később rodoszi, ill. máltai rend). Ez az esemény a Rex Deus tagjait arra sarkallta, hogy ellátogassanak a Szentföldre 1114-ben és a jeruzsálemi király, I. Baldwin elé terjesszék tervüket, hogy egy kis, lovagokból álló csoport a Szentföldön ásatásokat végezhesen, új rendet alapíthasson és oltalmazhassa a zarándokokat.

A király azonban elvetette ezt a tervet. 1118-ban a király halála után az új király II. Baldwin hozzájárult a lovagok tervének megvalósításához. Nemsokára kilenc francia lovag táborozott Heró-

des istállóinak/kocsiszíneinek területén, hogy a mélyben ásatásokat végezzenek. Céljuk az volt, hogy megtalálják, és a felszínre hozzák Jeruzsálem egyházának tekereseit és kincseit. Hónapokig tartott, míg a mélyben kezdetleges eszközeikkel elérték a templom mélyének labirintusait. Itt valószínűleg arany- és ezüstedényeket és fadobozba zárt tekerceket találtak. A lovagok csaknem írástudatlanok lévén nem értették az ékes arameus és görög nyelven írt szövegeket. Vezérüket Geoffrey de St Omert visszaküldték a tekercekkel Franciaországba, hogy fordíttassa le azokat. A tudományokban járatos Lambert de St Omerhez kerültek a tekercek, aki a lovag tudta nélkül lemásoltatta az egyiket, amely a mennyei Jeruzsálemet ábrázolta (napjainkban a Genti Egyetemi Könyvtárban őrzik). A csoport 1127. karácsonyáig kutatott.

Fontaine-i Bernát (a későbbi Clairvaux apát) ajánlotta I. Calixtus pápának, hogy alakíttasson egy katonai rendet, amely támogatja Jeruzsálem királyságát. Hogy valójában kinek fogadtak a lovagok hűséget, az ma sem ismert. Az új rend vezetője Hugues de Payen lett. Payen elutazott Troyes városába a Bernát által aláírt toborzási jogot biztosító rendelettel. Ezen útja során Payen betért felesége családjának otthonába, Skóciába. Ezen kitérő feltételezhető oka az lehetett, hogy átadja megőrzésre a tekerceket, amelyek tartalmát nem ismerjük. Mindenesetre a dokumentumok létezéséről csak az alapító templomosok és a St Clair klán tagjai tudtak. Ez volt az a család, amely ezután az ősi tudás védelmezőjének szerepkörét látta el, és területén felépítette a „Rosslyni kápolna”-ként ismert templomot. Hugues de Payen útvjáról háromszáz lovag kíséretében tért vissza Jeruzsálembe, hogy betölthesse posztját a templomos rend élén.

Öt keresztes hadjáratot vívtak Jeruzsálemért, azonban 1244-ben Jeruzsálem a mohamedánoké lett.

A templomos lovagok legnagyobb része francia volt, ott is éltek. A Szentföld elvesztése után is igen nagy gazdasági és katonai erőt képviseltek, sőt egy királyi rendelet előírta minden királyi számvevőnek, hogy a rendelkezésükre álló pénzt küldjék a Templomnak (Temple). Így lett a rend a francia állam pénzügyeinek kezelője. Tény, hogy a templomosok kivették részüket a monostorok és templomok építéséből, a rendházak tervezéséből.

Nyolcvan katedrális épült fel Európában általuk, amelyek közül a leghíresebb a chartres-i Notre Dame.

1305-ben bejelentés érkezett a templomosok szörnyű bűneiről: 1./ Krisztus-tagadás és a kereszt megszenteltetésének, 2./ bálványimádás, 3./ erkölcstelen eskütétel, 4./ rituális gyilkosságok, 5./ az eretnekséget jelentő kötél viselése, 6./ rituális csók, 7./ a mise szertartási rendjének megváltoztatása és a bűnbocsánat heterodox felfogása, 8./ erkölcstelenség, 9./ más keresztény erők elárulása.

Franciaországban ekkor súlyos pénzügyi válság dúlt, Párizs népe felkelt. A királyi kincstár feltöltése érdekében – több esemény után – perbe fogták a lovagokat (232 kihallgatás történt, nemcsak Franciaországban, de egyéb országokban is), kínzással vallomásokot csikartak ki, megégették őket eretnekség vádjával. A Nagymestert, Jaques de Molay-t 1307. okt. 13-án (pénteken) tartóztatták le (azóta baljós a péntek 13.) és 1314. márc. 11-én a Szajna egyik szigetén égették meg.

3./ Szabadkőművesek

Egyesek szerint a templomos rend tovább élt megszüntetése után is, mások szoros összefüggést látnak a XVII. és XVIII. századi titkos társaságok és a templomosok között. Vannak, akik azt állítják, hogy a Nagy Francia Forradalom is a Templom feltámadása volt. A legrégebb skót rítus 33 fokozatot ismer. Ezek 1715-1745 között váltak ismertté Franciaországban Ramsay lovag működése révén, aki VIII. Jakab skót király gyermekeinek nevelője volt. Különböző páholyok működtek, nemcsak Skóciában, hanem Franciaországban, Angliában stb. A világ első nagypáholya 1717-ben Londonban ült össze. Ez az a páholy, amely megakadályoz minden kutatást az 1717-et megelőző évekre. Ez erősen sugallja, hogy valamit eltitkolnak a rend tagjai elől is. Az eredeti 33 rituáléból 24 feledésbe merült. Mivel ezen rangokat adományozás és nem szertartás útján lehetett elnyerni.

A XVIII. században Angliában és Németországban a szabadkőművesek felújították a rendet. A német rend céljai közt az is szerepelt, hogy visszaszerezze a templomosok ősi vagyonát. Napjainkig a történetírók között heves viták folynak arról, hogy igazak voltak-e a templomosok ellen felhozott vádak.

Az ősi szabadkőműves fokozat rítusai tartalmazzák a nagy titkot: sok-sok évvel ezelőtt hatalmas özönvíz pusztított a Földön, amely csaknem elsodorta az alapítók titkos tudását. Egy korai civilizáció tagja, Énok ismereteit két oszlopban (a titkos tudást az oldalukra véste) örökítette át az utódoknak, amelyek túléltek az apokaliptikus pusztítást, az özönvizet: Kr.e. 3200-ban az egyiptomi civilizáció alapítói megtalálták az egyiket, a másik oszlop darabjait a zsidók találták meg azon a helyen, ahol Salamon temploma épült éppen 3.000 éve.

A szabadkőművesség élesztette újjá a tudományokat, a szociális és demokratikus eszméket. A célok, amelyeket maguk elé tűztek, szabadkőműves értékeken alapultak: az igazságon, a jogon, a tudáson és a tolerancián. Ezeket képviselte Newton, Franklin, Washington és még sokan mások, így Kossuth Lajos is.

A TORINÓI LEPEL MAGYAR VONATKOZÁSAI

1./ Mind a négy evangélista szerint Jézus temetését **Arimatiai József** bonyolította le, biztosította a test betakarásához a gyolcsot, a mirhából és áloéből való kenetet **Nikodémus** hozta. **Herodotosz**-tól tudjuk, hogy a szkíták az egyet **arimá**-nak nevezték. Miért van egy zsidó férfinak szkíta neve?

2./ A zsidók a temetéshez gyapjú kelmét használtak, **Arimatiai József** leplét **lenből** szőtték speciális (**halszálla**) mintával. Ez a híres és értékes „sineári/mezopotámiai” kelmékre volt jellemző. Ennek bizonyítékai:

- *Józsué könyve, 7. 21.*: Jerikó lerombolásakor az egyik zsidó, Ákán zsákmányt rejtett el saját részére, amely kincseket és egy jó babiloni köntöst tartalmazott, bár tudta, hogy ezért halál jár.

- *János evangéliuma, 19. 23.*: A vitézek megkapták Jézus ruháit és négy részre osztották. Köntöse varrás nélküli volt, felülről **végig szövött**. Nem akarták széthasogatni, **sorsot vetettek a köntösre**.

Ilyen kelméket csak **Kelet Szíriában** és **Észak Mezopotámiában** szőtték, amely abban az időben **pártus befolyás** alatt állt.

3./ 1988-ban **átfogó tudományos vizsgálatot** végeztek a Lepelen, amely izotópos kormeghatározása szerint 1200-1274 között keletkezhetett. Ennek ellentmond a **Pray-kódexben** (latin nyelvű miscskönyv, amely **egyetlen magyar nyelvű lapja** a

Halotti Beszéd, Ősi Gyökér, XXXVI. évf. 1. sz. 30-34) látható két színes tollrajz: az egyik **Jézus testének megkenését**, a másik **az üres sírt mutatja a ma is ismert halszállkamintás lepellel**, amelyet egy angyal mutat a jámbor asszonyoknak. A kódex **III. Béla király (1172-1196)** uralkodása alatt született, **azaz előbb, mint ahogy azt az izotópos vizsgálat kimutatta**. Erre **Pályi Gyula Olaszországban élő professzor** utalt először. A király trónörökösként Bizáncban nevelkedett, így alkalma lehetett az ott őrzött Lepel megtekintésére.

4./ **III. Béla király** Margit nevű lánya bizánci császárné volt, **II. Angelos Izsák bizánci császár** feleségeként, férje halála és mostoha fia meggyilkolása után régens volt, a Keleti Egyház kegyura. **Dr. Váralljai Csocsán Jenő oxfordi professzor** rámutatott arra, hogy a császárné mozgalmas élete eseményei során az értékes ereklyét magával vihette: második férje **Montferrati Bonifác, thesszalóniki király**, harmadik férje **Saint-Omer Miklós gróf**, a templomos lovagrendet alapítók **egyikének leszármazottja** volt. Ezen az úton kerülhetett a Lepel a templomosok tulajdonába, és hirtelen felbukkant 1357-ben Lirey-ben, a Champagne grófság egyik falujában.

És valóban, az elmúlt években tudományos pontossággal kimutatták, hogy az izotópos vizsgálatához vett szövetminta batikolt/antikósított gyapptonalakat tartalmazott, és a két fonál középer-téke adta ki a fenti eredményt. A tudomány az újabb vizsgálati lehetőségekre vár, bár ennek eredménye nem kétséges.

IRODALOM

Berze Nagy J.: Égigérő fa. Magyar Mitológiai Tanulmányok. (TIT Bm Szervezete, Pécs, 1958.)

Knight Ch, Lomas R.: A Második Messiás. A templomos lovagok, a Torinói Lepel és a Szabadkőművesség titka. (Gold Book Kft. Alföldi Nyomda RT.)

Kulcsár Zs.: Rejtélyek és botrányok a középkorban. (Gondolat, 1978.)

Párizs, 1988. American Express Publishing Corporation Inc.

Stein A.: Ázsia halott szívében. (Helikon: Békéscsaba, 1986.)

Zöllner W.: A keresztes háborúk története Kossuth, 1980.

Misóczki Lajos

GÖMÖRI MINDENNAPOK ÉS AZ IDEGENFORGALOM
1867–1920

Az 1849/1850-es években megállított polgári gazdasági és társadalmi haladás nemcsak újra folytatódott az *1867. évi osztrák-magyar kiegyezés* után, hanem lendületet kapott.

Amint a hazai élet minden terén, hasonlóan Gömörben is a *vasút* volt a fejlődés valóságos útja. 1873. szeptember 10-én a Fülek-Bánréve, 1874. május 1-jén a Bánréve–Rozsnyó, július 20-án Rozsnyó-Dobsina vonal nyílt meg állami pénzen. A MÁV Bánrét Miskolccal már 1871-ben összekötötte.¹ Amíg ezek a fő iparvidékeket, az 1893. november 20-án a Pelsőc–Murány szárnyvonal (41,2 km), 1894. november 12-én a Pelsőc–Nagyszlabos összekötő vonal (24 km), az 1895. december 15-én a Tiszolc–Brezsnóbánya–Zólyombrezó (Zólyom vármegye) összekötő vonal (26,9 km), az 1913. november 23-án Rimaszombat–Poltár (Nógrád vármegye) között átadott összekötő vasút Gömört hálózta be.² (A Fülek [Nógrád vármegye] – Feled–Putnok MÁV vasút 1920-ban a trianoni határ vonalához vezetett.)

A fejlődés másik előmozdítója a *bankok* tevékenysége volt. Nem csupán a pénzügyi életben, hanem a helyi befektetésekben is közreműködtek. 1870-ben Rimaszombatban a Gömörmegyei Népi és Iparbank, 1872. szeptember 7-én a Tornallyai Takarékpénztár, 1877-ben (Rozsnyón?) a Gömörmegyei Takarékpénztár és Hitelbank, 1910-ben a Tornaljai Bank létesült.³

A gömöri *nehézipar* tovább erősödött. 1881-ben a vármegyének első, az országnak vezető nagy vállalata lett a salgótarjáni székhelyű Rima-murányi-Salgótarjáni Vasmű RT. Az RT. keretébe tartozó nyustyai, nagyrőcei és liczkovai olvasztók a jelzett évben 190 ezer q nyersvasat termeltek, amelyhez egyedül a vashegyi ércbánya 150 ezer q

nyersanyagot szolgáltatott. Más, jelentős ipar terén az 1882-ben, Pelsőcön megnyitott Első Magyar Papíripari RT-ről szólhatunk. Rá tíz évre Kókován síküvegyár, 1897-ben, Rimaszombatban konzervgyár létesült.⁴

Gömör és Kishont vármegye egy-egy települése folytán országos, sőt nemzetközi érdeklődésre is számíthatott. Az egyik 'vonzóerő' az élénkülő *gyógyfürdői* élet, a másik a táj változatosságán, szépségén és történelmi emlékein épülő *turisztikája (természetjárása) és turizmusa (idegenforgalma)* volt. Mindezt jelentősen segítette a vármegye ismertett közúti és bővülő vasúti hálózata és javuló közlekedése. Továbbá az 1867 után megjelent hírlapjainak ismertetései és reklám hirdetései.

Gyógyfürdők látogatásáról már a 17-18. században szóltak. A reformkorban terjedő polgári szokások egyikeként már a 18/19. századtól nemesi és polgári fürdőlátogatásokról tudunk. Marikovszky György a Lőcsén, 1814-ben, német nyelven írt könyvében a vármegye valamennyi fürdőjét és gyógyvizét bőven „analitische” bemutatta. Ugyanő a nagyrőcei Orvosvizeknek... használatáról című munkáját magyarul írta, és 1829-ben, Rozsnyón adta ki.⁵ Lengyel Dániel orvosprofesszor 1853-ban a 'meszes vizű' lévárta, 'savanyúvizes' ajnácskői és várgedei, továbbá a nagyrőcei fürdőt részletesen bemutatta.⁶ A kiegyezés évében közzétett vármegyei ismertetőben az áll, hogy az ajnácskői fürdőintézetben 10 fürdőhelyiség, 3 épületben 24 lakószoba, a várgedein 9 fürdőhelyiség (1 épületben) 8 lakószoba található. A vígtelki barlangi forrásvíz 1867-ben hasznosítatlanul tóba folyt. Lévárton 12 fürdő- és 20 lakószoba volt. A rozsnyói püspöki fürdőt 1860 óta a Sajófürdő Társulat tartotta fenn 9 fürdő- és 11 lakószobával. (1871-ben Sigmund Freud osztrák pszichológus is pihent ott.) A nagyrőcei 6-6 fürdő- és lakószobával, a rimaszombati (részvénytársasá-

¹ MATELKOVIITS Sándor - SZTERÉNYI József 1898. 828.; FRISNYÁK Zsuzsa 2001. 68., 69., 70. A vonalak távolsága a felsorolás sorrendjében: 48, 46 és 24 km. A vonalak térképes irányára hiv.: Tominác József valamint Csárádi János: Vasúti lexikon, 1994. Budapest, 557.

² MATELKOVIITS Sándor - SZTERÉNYI József 1898. 831. L.: TÖKÖLYI István 1964. I.

³ B. KOVÁCS István 2004. 91., 94.

⁴ Uo., 95., 98., 100.

⁵ LENGYEL Dániel 1853. XVI., XVII.

⁶ Uo., 212., 207., 220. és 221.

HELYTÖRTÉNET

gi működtetésű) 16 fürdő- és 20 lakószobával, a jolsvai 3 fürdőszobával várta a vendégeket⁷. Az alábbi kimutatás a millenniumi évi felkészülésre

is utal, amikor a látogatók száma egy-egy helyen 300-500 fővel is nőtt:⁸

Hely	Szobák száma		Vendégek száma		Külföldi 1894-ben	Fürdő- és zenedíj bevétele Ft
	1893-ban	1894-ben	1893-ban	1894-ben		
Ajnácskő	22	?	?	?	?	?
Csíz	48	?	470	1343	2	3343
Lévárt	14	16	1018	40	1	?
Nagyróce	7	12	34	?	?	?
Rozsnyó	17	?	240	150	2	180
Várgede	17	17	2400	?	?	?

Az *ajnácskői* fürdőről 1903-ban nem volt említésre méltó adat. Ellenben a többről sok fejlesztést megismerhetünk: „A *csízi*... forrás jód- és brómtartalommal a világ legerősebb vize” – szöveg a 19. század végi vegyelemzés.⁹ A gyógyforrást 1888 óta részvénytársaság kezelte. „Néhány év alatt csinos (fürdő)telepet rendezett be... Igazgatósági épület, étterem, fürdőhelyiségek, szanatórium, szegény gyermekek nyaralótelepe, penzió, számos csinos magánnyaraló, sok, jó, száraz, világos szobával állott... a gyógyulást kereső szenvedők rendelkezésére... Emellett a falu népe is átalakította a házikókat vendégfogadásra, s így a szegényebb sorsú(ak) fürdővendégek is olcsó szobákat, sőt teljes ellátást kaphatnak.”¹⁰ A fürdőben golyvás, idegbajos, gyulladásszerű és méhbeteg emberek gyógyultak. A *Lévárti* fürdőt a köszvényesek látogatták, 17 kádat használhattak. A *nagyrócei* fürdő a századfordulótól 8 káddal gyarapodott. A *rozsnyói* fürdő „klimatikus gyógyhely és hidegvíz gyógyintézet” lett. Volt telefonja, villanyvilágítása, jó és olcsó konyhája; gőzfürdői, pormentes sétányai, ’ózdondús’ levegője. Gyöngék, angolkórosok és idegbetegek gyógyhelye, évenként 200 vendéggel. *Várgedén* 11 kád volt és 15 vendégszoba. Állandóan 100 fürdővendége volt. „Vasar- és ünnepnapokon a vidék földművelő népe (is) száz számra használja fürdőjét köszvény és reuma ellen.”¹¹ A felsorolt fürdőhelyek külön-külön vendégforgalma az 1910-es években évenként (csupán a rozsnyói tartott május 1-től október

31-ig fürdőidényt) átlag 2500-4000 fő, az 5000 vendégszámot egyik hely sem haladta meg.

Mindvégig maradt az 1867. évi megállapítás: A gömöri gyógyfürdők vize „*hőmérsékletre valamennyi hideg; hévizünk egy sincs.*”¹²

A vármegye másik vonzó ereje a szintén az idegenforgalmat ösztönző turisztika és turizmus volt. Az idegenforgalmat éltető *természetjárás* a társadalmi élet egyik kifejezője lett. A nagyobb településekről az 1860/1870-es években kezdett társas kirándulások úti célja a Gömör-Szepesi Érchegység közeli helyei, az aggteleki, majd a dobsinai barlang, az ép és romos várai, történelmi emlékhelyei voltak. A vármegyebeliek, így a rimaszombatiak is azt vallották, „a turista könnyűszerrel szeresheti meg azokat a páratlan lelki gyönyörűségeket, amelyekért a távolabbi vidékek lakói százakat fizetnek.”¹³ Mind itt, mind a többi településen eleinte a baráti és ismerős csoportok tagjai, aztán az egyesületek, társulatok és társaságok személyei vették kézbe a kirándulások szervezését. A sztracsenai völgy látogatottsága az 1880/1890-es években az egyik legkiemelkedőbb lett. Akiket a mindennapok korszerűsége vagy különlegessége érdekelt, utazhatott a tiszolci fogaskerekű vasúton, elmehetett a vashegyi bányához, a szlabosi papírgyárhoz. Amint 1873. augusztus 10-én a szomszédos szepesi vármegyei Tátrafüreden megalakult a Magyarországi Kárpát Egyesület (MKE), amely elsőként vette kézbe a hazai szervezett turisztika-természetjárás társadalmi ügyét, a gömöriek is követték e példát. Eleinte a

⁷ TÖRÖK János 1867. 184-191.

⁹ LÖCHERER Tamás 1903. 309.

¹⁰ Uo. A fürdő országos hírví orvososa dr. Tausz Béla volt, két orvostársával.

¹¹ Uo. 310.

⁸ Fürdőirodalmi Könyvtár Értesítője, 1895. ápr. 15., 61.

¹² TÖRÖK János 1867. 184.

¹³ VERES Samu 1903. Rimaszombat, 115.

központi vagy Tátra Osztályban részvétellel, 1880/1881-ben az önálló Rozsnyói-Gömöri Osztály (GO) alapításával. Eredetileg az aggteleki barlang ügyét szolgálta az osztály, aztán valamennyi gömöri és tornai barlang kezelését vállalta. A GO 1881. május 21-én vált önállóvá az MKE negyedik osztályaként. Még abban az évben kijavították a tagjai az aggteleki barlang belső útjait, és menedékházat avattak a barlang „régii” bejáratánál. Azonban az ’alap’ költségüket, a 2250 Ft-ot 1590 Ft adósággal tetézték, amely által működésképtelenné váltak. Schlosser Albert elnöklétével, dr. Maurer Antal jegyző és Polónyi Károly vezetésével a GO 1882-ben még 26 fővel létezett. „Ez időtől kezdve többé az osztályról mi sem hallatszott, amely szép csendesen elszenderült” – állt

a központi jelentésben.¹⁴ „Szét széledt” tagjai a további években a szomszédos iglói, liptói, zólyomi és Gölnic-völgyi osztályban voltak nagyon tevékenyek. A GO volt tagjai a szomszédos osztályok tagjaival főleg a vármegye két barlangjának népszerűsítéséhez fogtak. Segítésül a lábrakapó idegenforgalmat állították. A ’belső’ kirándulók mellett már növekvő számú ’külső’ vendég látogatott a vármegyébe. Rimaszombatban korábról megvolt a Sas Vendéglő, Szálló; Jolsván (a még 14. századi eredetű) több vendégvonzó bál „Ország bál név alatt” vált ismertté. A századfordulón 10 helységben volt szálló vagy fogadó, Rozsnyón, a Fekete Sas és a Gömör Szálló.¹⁵ Némileg megvilágítja a vármegyei vendégforgalmat is a barlangok látogatottsága:¹⁶

Látogatók	Dobsinai jégbarlangban		Aggteleki cseppkőbarlangban	
	1894-ben	1904-ben	1894-ben	1904-ben
Hazai	1948	2940	686	1035
Külföldi	1254	1375	18	32
	}3102		}704	
			}1067	

1909/1910 telén a gömöri osztály volt tagjai szervezkedni kezdtek. Több természetrajongó összefogása és elhatározása nyomán, a szomszédos Gölnic-völgyi Osztály és a Keleti Kárpátok Osztály (KKO) támogatásával 1910. december 18-án, a rozsnyói közgyűlésen Horváth Sándor ügyvezetői alelnök bejelentette a GO újjáalakulásának szándékát. Az osztály anyagi-működési alapját a nagy mecénás, gr. Andrassy Dénes 200 K és Sulyovszky István 100 K adománya teremtette meg. A 162 tagú osztály elnöke dr. Posch József, turisztikai alelnöke Pauchly Rezső, titkára Pásztor Mihály, pénztárosa dr. Pachsteiner Endre lett. Tagsága: 5-5 alapító és pártoló tag, 152 rendes tag; 83 rozsnyói, 28 rimaszombati, 12 dobsinai, a többi 24 helység lakosa volt. A KKO a további kapcsolatok erősítését kérte az új GO vezetőségétől, kifejezve, a jövő évi közgyűlését 1911. szeptember 8-án, Rozsnyón rendezik. Végül a GO megalakította saját, 30 tagú választmányát. Néhány a tagok közül: Komáromy István rimaszombati, Klein Samu dobsinai, Hensch Géza jolsvai, Heinzelmann Béla hisnyórizi, Sulyovszky István krasznahorkaváraljai, dr. Pazár László tornaljai, Bencze Samu sajjögömöri, Mitske

Gusztáv rimabányai, Scheffer Etelke rozsnyói és Kostenszky Pál dernői illetőségű volt.¹⁷

A megújuló GO iránti bizalom még gyenge. Ugyanis az 1910. március 18-án alakuló Felsőmagyarországi Idegenforgalmi Szövetség (FISZ) meg sem hívta a GO-t Kassára. (A gömöri városok képviselői közül csak Dobsina polgármestere jelent meg.)¹⁸ 1911-ben a pelsőci Czékus István, és a csetneki Szontagh Andor; 1912-ben az MKE képviselőjeképp a rimaszombati Loysch Ödön és a dobsinai Hamvay Ede lett vezetőségi tag.¹⁹ 1913. november 30-án 45 turistaegylet Budapesten megalapította a Magyar Turista Szövetséget (MTSZ). Az MKE-t dr. Posewitz Tivadar képviselte a szövetségi tanácsban. A GO mind a FISZ-

¹⁴ POSEWITZ Tivadar 1898. 116. A sztraceni völgy neve napjainkban „Szlovák paradicsom”.

¹⁵ VERES Samu 1903. Rimaszombat, 118.; Baltazar János 1903. Jolsva, 147.

¹⁶ A Magyarországi Kárpátgyűlés Évkönyve 1901. 132.

¹⁷ A Magyarországi Kárpátgyűlés Évkönyve 1911. 111-112. 8 nő is tagja volt az osztálynak.

¹⁸ Uo., 128-131. Dobsina és Vidéke, 1911. szept. 17., 1-2. Hol maradt Gömör?

¹⁹ A Magyarországi Kárpátgyűlés Évkönyve 1912. 147-148. Uo., 1913. 78-79.

szel, mind az MTSZ-szel jó kapcsolatban állt. Legközvetlenebb együttműködést a zólyomiakkal, gölnic-völgyiekkal, keleti-kárpátokiakkal és az 1914-ben létesült, szepesváraljai központú Branyiszközi Osztály (BO) tagjaival létesített.

A nemcsak jelképes, hanem a valóságos, békés tevékenységnek is az első világháború vetett véget. Pásztor Mihály, a GO ügyvivő alelnöke ezt rögzítette az 1914. évtől írt beszámolójában: „Az 1914. év a világháború zivatarával minden tervünket halomra döntötte. Tagjaink nagy része titkárrunkkal együtt a harcmezőn van, mások anyagilag sínylik meg a háborút, ismét mások... a bizonytalan állapotoktól vannak lenyűgözve (tehetetlenségre szorítva – M. L.)...”²⁰ A háborús körülmények és a harctéri bevonulások folytán észlelhetően csökkent a GO természetjáró és idegenforgalmi ténykedése. Akadoztak a kéthavonként szervezett vármegyei és távolabbi kirándulások. A turistautak, menedékházak karbantartásai is. Csökkentek a városlátogatások, fogadók és szállodák helyfoglalásai. Az osztály még 1913-ban ideiglenesen 'átengedte' a Kassai Osztálynak az aggteleki cseppkőbarlang gondozását. Hiába volt a kassaiak terve új barlangi bejárat törésére, új ág nyitására, az új bejárhoz menedékház építésére (20 000 K költséggel), a vármegye egyik legvonzóbb idegenforgalmi látványosságára 1914-ben 762, 1915-ben 54 összlátogató volt kíváncsi. A GO még a saját kebelében, 1914-ben létesült Rimavölgyi Bizottság (Osztály) önállóságába is beleegyezett (székhelye Rimaszombatban).²¹ 1918-ban a zilált közbiztonság és közlekedés, majd az élelmiszerellátás gondjai, aztán 1919-ben a tanácsköztársasági harcok, végül a magyar közigazgatás megszűnése az MKE, benne a GO felszámolását hozta, amely a trianoni határokkal vált teljessé.²²

A vármegye művelődési „mozgásteret” is kibővült. Az itteni természettudósok társadalmi tevékenységének és tudományos eredményeinek

országos elismeréseként 1867. augusztus 12-17-én „a tudomány s vendégszerető lelkes Rima Szombat”²³ városában rendezték meg A magyar orvosok és természetvizsgálók XII. nagygyűlését. A résztvevők kézhez kapták a Hunfalvi János szerkesztette Gömör és Kishont törvényesen egyesült vármegyének leírása című monográfiát, a vármegye első, általános ismertetőjét.²⁴ 1899-ben, Rozsnyón tanári kör létesült.

A helyi és országos események megbízható hírközlését, a napi társadalmi, közéleti, vallási, gazdasági, művelődési, oktatási eredmények bemutatását a *hírlapok* vállalták: 1869. január 28-án az érdeklődőkhöz jutott Rozsnyón a rövid életű Ellenőr; október 17-én ugyanott a Gömöri Lapok; 1871-ben az Előörs; 1873-ban a Felvidéki Híradó, Rimaszombatban a Felvidéki Közlöny, Hivatalos Értesítő; 1874-ben Gömör és Kis-Hont Megye Közlönye; 1875-ben a Gömöri Híradó, Gömöri Lapok Fia; 1876-ban a Gömöri Értesítő, Gömöri Hetilap, Rimaszombat és Vidéke; 1877-ben a Gömöri Közlöny; 1880-ban a Gömör-Kishont; 1897-ben a Gazdasági Tudósító; 1899 decemberében Rimaszombatban, aztán hol Rozsnyón, hol Dobsinán az Iskoláink; 1901-ben a Magyar Erdész; 1910-ben a Dobsina és Vidéke, Gömöri Újság, 1919-ben a Gömöri Gazda, Gömöri Munkás, Sajógömöri Evangélikusok Lapja; 1920-ban a Gömör-Nógrádi Gazda, Kalász, Gömöri Egyetértés.²⁵

A *színészi* tevékenységet közvetítette és a magyar nyelv megtartását is szolgálta az 1872-ben létesített rimaszombati Műkedvelő Társulat és a rozsnói, 1888. évi alapítású Színügypártoló Egyesület. Rozsnyón, 1878. december 4-én megalapították a Városi Zenekedvelők Egyletét, 1880-ban a Felolvasó Társaságot az irodalomkedvelők bevonásával. 1884. szeptember 15-én ismét Rimaszombat jeleskedett a Gömör-kishont Vármegyei Magyar Közművelődési Egyesület létesítésével, 1905-ben újból a rozsnóiak a Művelődési

²⁰ Uo., 1915. 50.

²¹ Uo., 1916. 103-10.; Uo., 1917. 75.

²² Dobsina és Vidéke 1915. szept. 26., 12. Miért ez a nagy drágaság? Uo., 1915. dec. 12., 2. Néhány szó a tejdrágasághoz. Uo., 1918. márc. 10., 3. Újabb rekvirálás (burgonyából). Uo., 1918. jún. 30., 1-2. Sz. K.: Közbiztonságunk veszedelme. Uo., 1918. dec. 28., 1. Reményik Sándor: Nem nyugszunk bele! Pesti Napló, 1919. ápr. 22., 4. Május 1-től húsjegyek lesznek.

²³ Részidézet a volt Városházán elhelyezett emléktábláról. Közli: B. KOVÁCS István 2004. 91.

²⁴ Az 1867. aug. 18-i záró napon, Aggteleken volt a résztvevő tudósok búcsúebédje, amelyen a toasztot (=pohárköszöntőt) Tompa Mihály mondta. Vasárnapi Újság, 1868. 403. sz.

²⁵ VERES Samu 1903. 408-409. OSZK Mikrofilmek címjegyzéke 1-12., 1977-2002.

Egyesület alapításával. Kimagasló eredmény volt Rozsnyón, 1895 februárjában, Bátosi Endre színtársulatának Madách Imre: Az ember tragédiája előadása. (Elsőként vitték színre.²⁶) Samuel Daxner szlovák politikus lefordította anyanyelvére, és vezényletével Tiszolcon bemutatta 1903. augusztus 2-án Bedřich Smetana: Eladott menyasszony című operájának első felvonását. (Ez volt az első szlovák nyelvű előadás.²⁷) Gömör a művelődés egyéb terén is haladt a korrallal: 1912-ben Rozsnyón megnyílt a Marosi-féle *mozgófénykép-színház, a mozi*, amely 1914-től folyamatosan játszott.

A *múzeumi* élet is kibontakozott. 1877-ben létesült a Gömörmegyei Általános Tanítóegyesület Tanszermúzeuma, amely 1907-ig létezett. Tagjai közül többen voltak, akik 1882. szeptember 4-én megalapították Rimaszombatban a Gömörmegyei Múzeumegyesületet; 1905-ben, Rozsnyón, Hazslinszky Rezső közreműködésével a Városi Múzeumot. 1911. június 1-jén gr. Andrássy Dénes a birtokán, Krasznahorkaváralján megnyitotta a művészeti Galériát. (Ugyanő évekkor korábban felépíttette a rozsnyói Bányászati és Kohászati Múzeum épületét.)

A *közélet, közösségi cselekvés* példája volt az ipartelepeken, nagyközségekben és a városokban az 1860-as évek közepétől szervezett tűzörtség. A tüzek olykor településeket hamvasztottak el. 1872. október 8-án Reményi Ede hegedűművész hangversenyezett Rimaszombatban az oldalfalvi tűzkárosultak javára. 1886-ban Rozsnyót pusztította tűz. 1898. június 16-17-én Sumjác égett le.²⁸ A vármegye első tűzoltó egyesületét Dobsinán létesítették 1875-ben.

A *közegészségügy* érdekében is tettek Gömör-Kishontban. Az 1872-ben kitört kolera- és tífuszjárványt rövid idő alatt megfékeztek. 1884-ben Rimaszombatban megyei kórház, 1898-ban Pelsőcön elmeógyógyintézet nyílt.

A vármegye *írók és művészek célállomása* lett a 19/20. században. Jókai Mór 1883. június 22-én Rozsnyón gyűjtött anyagot A lőcsei fehér asszony című regénye megírásához, 1892. április 29-én a rimaszombati Három Rózsa Szállóban Mikszáth Kálmán olvasta fel egyik írását. Móricz

Zsigmond az 1912-ben megjelent Harmatos rózsa című regényének helyszínéül Csetneket választotta, Az isten háta mögött regénye Jólsván játszódott. A Jó szerencsét regényének helyét Vashegyre tette. 1904. májusában Bartók Béla Gerlicpusztán népdalokat tanulmányozott. Kodály Zoltán 1906-ban járt először Gömörben népdalokat gyűjteni, aztán 1912-ben, 1913-ban és 1914-ben is visszament. (Közel 500 dalt jegyzett le.²⁹)

A vármegye megbecsülte helyi és az országos *nagy emberek* emlékét. 1867 óta minden évben nyilvánosan megemlékeztek október 6-án az aradi vértanúkról. A vármegyei közlöny 1906-ban ezt írta: „Ravataluk felett sír, zokog az egész magyar nemzet.”³⁰ Sokan mentek el a Kossuth Lajos budapesti temetésén és II. Rákóczi Ferenc 1906. évi kassai újratemetésén rendezett gyászszertartásra. (Az utóbbin a vármegyét bandérium képviselte.³¹) Novemberben vármegyeszerte felidéztek Rákóczi dicső korát és tetteit. A rimaszombati, nagyrőcei, ragályi és a jolsvai Rákóczi-ünnepélyről a vármegye hivatalos lapja tudósított.³² 1902. június 4-én, Rimaszombatban felállították Holló Barnabás: Tompa Mihály szobrát. Október 21-én a süketnémák 'Mentorának' és a burgonya gömöri elterjesztőjének, Cházár Andrásnak jólétszi szülőházán emléktáblát lepleztek le. 1914. június 1-jén, Sajógömörben felavatták a világ egyetlen kapás királysobrát, amely I. (Hunyadi) Mátyás királyt idézi.³³

A 19/20. század fordulóján Gömört is sokan kényszerültek örökre elhagyni. A *kivándorlók* a tengeren túli munkalehetőségekben és a jobb megélhetésben reménykedtek. A *munkásmozgalmak* és a szlovák *nemzetiségi mozgalmak* szintén ezekben az években indultak, és erősödtek meg. Mind a felvidéki, mind a gömöri szlovák mozgalmakban együtt jelent meg a késői polgárosodási igény és az új keletű, a korábbiaknál általánosabb magyarellenesség.

A kiegyezés utáni küzdelmes, de eredményes időszakot az *1914-1918-ig tartó első világháború*,

²⁹ Uo., 103.; Honismeret, 1982, 4. sz., 42-46. Szénássy Zoltán: Jókai Mór nyomában a Felvidéken

³⁰ Gömör-Kishont Vármegyei Közlöny, 1906. október 7., 1. Október 6. (vezc.)

³¹ Uo., 1906. nov. 4., 3.

³² Uo., 1906. nov. 11., 3. Rákóczy emlékezete

³³ Vasárnapi Ujság, 1914. 452. Ifj. F. J.: Mátyás király Gömörben. Sajógömör ünnepe

²⁶ B. KOVÁCS István 2004. 99.

²⁷ Uo., 100.

²⁸ Uo., 99.

utána az 1919. évi vörös diktatúra zárta le. Mind ez nem volt elég. A felvidéki Gömör-Kishontra már az 1918. év elhozta a tragikus beteljesedést, amely egyben az ezeréves Magyarországra és magyar lakosságára zúdult.³⁴ Október 30-án, Turócszentmártonban a Szlovák Nemzeti Tanács Észak-Magyarországot Csehországhoz csatlakoztatta. Ennek ellenére számos helység lakossága tovább is az egységes, bontatlan Magyarországhoz tartozónak tekintette magát. Ezzel egyidőben megindult a cseh és szlovák katonaság, aztán a helyi szlovák lakosság részéről a magyar előljárók, tisztviselők, tulajdonosok elleni zaklatás, majd az üldözés. A magyar hatóságokat és közigazgatást megszüntették. Az új, idegen államhatalom igyekezett a zsidóságot nemzetiségként meghatározva a magyarok ellen hangolni. Ez nem sikerült, mert a zsidók többsége megőrizte a magyar nyelvét, és hű maradt a magyarságához.³⁵ 1919. január 12-én a cseh légiósok (légionáriusoknak is nevezték őket) vasúton Tiszolcra Rimaszombatba kísérték a szlovák Samuel Daxnert, a megszállt Gömör és Kishont újonnan kinevezett ispánját. Ő azonban a rimaszombatiak ellenállását tapasztalva, visszatért Tiszolcra. Január 24-én a Kassáról érkező csehszlovák hadsereg egyik zászlóalja sikeresebb volt, mert Rozsnyót elfoglalta. A megszállók előre törése az antant hatalmak párizsi jóváhagyásával történt. Eredetileg Bartha Albert magyar hadügyminiszter és Milan Hodža csehszlovák követ 1918. december 6-án még a Pozsony-Nyitra-Kassa-Ungvár vonalat jelölte ki ideiglenes demarkációs határként, ellenben a december 23-i antantjegyzék már a Pozsony-Duna-Ipoly-Ungvár határt húzta meg.³⁶ December 24-én a vármegye nagy részét a kijelölt antantvonalig megszállta a csehszlovák katonaság. 1919. március 15-én a szlovák kormánybiztos megtiltotta az 1848. évi forradalom évfordulójának rozsnói megünneplését. A csehszlovák megszállók ellen általános sztrájkot kezdett május 23-án Rozsnyó, Pelsőc és Tornalja ipari munkássága.

A magyar lakosság egységesen megérezte, hogy az idegen hatalmak megszállása és az ország feldarabolása „nem valamiféle igazságtevésről,

nem nemzeti-etnikai határok megvonásáról” szól, „hanem a nagyhatalmi imperializmus új haragot termő vetéséről”.³⁷ Érthető, miért fogadták a magyarok kimondhatatlanul nagy örömmel a Magyar Tanácsköztársaság Vörös Hadseregének ellentámadását. A felszabadító harcokról, „a politikai célok ellenére is” kitűnt „honvédő jellege”.³⁸ Május 31-én a magyar katonák visszafoglalták Rimaszombatot és a további napokban a Felvidék jelentős részét. Június 9-én felszabadították Tiszolcot, 11-én Rozsnyót. 12-én a Tiszolc-Jolsva-Rozsnyó vonaltól délre Gömör és Kishont települései ismét Magyarország részei lettek.³⁹ Közben június 7-én Georges Clemenceau, a párizsi békekonferencia elnöke jegyzékben kérte Kun Bélát a felvidéki harcok befejezésére, majd a június közepén kijelölt demarkációs vonalig a visszavonulásra. Ez meg is történt. A magyar hadsereg távozása után beözönlő csehszlovák katonaság június 16-án megszállta Rozsnyót. Két nap múlva ugyanott ledöntötték Kossuth Lajos, később meg Rimaszombatban gr. Széchenyi István szobrát, miután július 5-én eltávozott onnan is a Vörös Hadsereg egysége.

A *magyarság gyásznapját* az 1920. június 4-i, a Párizs melletti Nagy-Trianon palotában aláírt döntés hozta.⁴⁰ Gömör és Kishont vármegye 280 településéből 259 jutott a csehszlovák közigazgatás alá, a 172 330 lakosból 94 333 magyar. A magyar lakosságot a lelki megrázkódás mellett az általános gazdasági, társadalmi korlátozás és nemzeti kiállásuk megtörése követte. Több északi vármegyéből magyar falvakba és birtokokra *szlovák telepeseket* (kolonistákat) hoztak. Még 1919 júliusában megszüntették Rozsnyón a két magyar nyelvű egyházi gimnáziumot szlovák tannyelvű állami gimnáziummá változtatva. Ez a folyamat a

³⁷ GERGELY Jenő - IZSÁK Lajos 2000. 32.

³⁸ Uo., 38.

³⁹ GLATZ Ferenc 1988. 225. térképrész

⁴⁰ A vonatkozó irodalomból: GERŐ András 1989. 113-292.; PALOTÁS Zoltán 1990. 22-56.; SÁRÁNDY György 1990.; 33-66.; RAFFAY Ernő 1990. 133-184.; JÁMBOR János 1991. 268-272.; NEMESKÜRTY István 2002. 11-86.; BOTOS László 2002. 20-42.; VECSEKLŐY József 1993. 219-275.; ZACHAR József 2003. 346-370.; JÁMBOR János 2003? 5-8.; SZÁRAZ Miklós György - TÓTH Zoltán 2005. 4-5., 8-39.; Ősi Gyökér, 2008. júl.-dec. 148-155. Gyárfás Ágnes: Egy éjszakára szembesültem a Trianoni Törvényrel

³⁴ ASZTALOS Miklós - PETHŐ Sándor 1934. 520-525; MÁLNÁSI Ödön 1998. 128-131.

³⁵ B. KOVÁCS István 2004. 111.

³⁶ ROMSICS Ignác 2000. 113-115.

következő években az egyéb típusú iskolák többségében szintén végbe ment. A pénzügyet vezette is szlovák kézbe került. Már 1920. március 31-én a Gemerska Bank Rt.-t is megalapították Rimaszombatban.⁴¹

Noha a trianoni határokat már 1920-ban véglegesítette Cseh-Szlovákia és Magyarország között a békediktátum, a határkijelölő kettős bizottság még 1921-ben is ténykedett. Ezt az időt használta fel 86 elcsatolt település arra, hogy egymás után kérje Magyarországhoz visszazorolását. Mi több, 1921. augusztus 9-én a magyar határkijelölő bizottság az egész Gömör és Kishont vármegye visszaadását kérte a brünni tanácskozáson. Az előterjesztést azonban a bizottság angol elnöke elutasította. Október elején Hosszúszó, Kuntapolca, Lekenye, Melléte, Páskaháza, Pelsőc, Szalóc és Vígtelek küldöttsége Pelsőcre utazott, hogy a határkijelölő bizottságtól követelje a Magyarországhoz visszacsatolást.⁴² A követelésüket a bizottság lesöpörte. Mégis volt, igaz egyetlen eset, hogy a népi ellenállás sikerrel végződött. Az Ózdtól délnyugatra levő Susáról van szó. (Ott írta a szabadságharc leverése után Tompa Mihály: A gólyához című versét.) A falu színmagyar (184 fő) lakossága Léhi Gábor bíró vezetésével népszavazást kezdett, és *visszaszavazta* magát Magyarországhoz.⁴³ Ahogyan Sopron a leghűségesebb városunk, *Susa a leghűségesebb falunk*.

A Magyar Őskutatás XV. Nemzetközi Fórumán, Miskolcon, 2010. augusztus 3-án elhangzott előadás.

FELHASZNÁLT FORRÁSOK ÉS IRODALOM

ASZTALOS Miklós – PETHŐ Sándor: A magyar nemzet története ősidőktől napjainkig. Második kiad. Dante K., Ny. n., Budapest, 1934.

BOTOS László: Trianoni szemelvények K. n., Ny. n. 2002.

FRISNYÁK Zsuzsa: A magyarországi közlekedés krónikája 1750-2000. História Könyvtár 7. Akaprint Ny. Kft., Budapest, 2001.

GERGELY Jenő - IZSÁK Lajos: A huszadik század története. Magyar Századok. Pannonica K., Szekszárdi Ny. Kft., Szekszárd, 2000.

GERGELY Jenő - PRITZ Pál: A trianoni Magyarország. Tudomány-Egyetem. Vince K., Szekszárdi Ny. Kft., Szekszárd, 1998.

GERŐ András: Sorsdöntések. Göncöl K., Franklin Ny., Budapest, 1989.

GLATZ Ferenc: Magyarok a Kárpát-medencében. História könyvek. Pallas Kk., Ságvári Ny., Budapest, 1988.

JÁMBOR János: Miért taszították ki Magyarországot Európából? Libra K. és Ny., Budapest, 1991.

B. KOVÁCS István: Gömörország. Egy tájhaza arcvonásai tényekben, képekben és gondolatokban. Gömör-Kishonti Múzeum Egyesület kiad., Pro Art Design Ny., Martin, 2004.

LENGYEL Dániel: Fürdői zsebkönyv. Emich G. Kny., Pest, 1853.

LÖCHERER Tamás: Gömör-Kishont vármegye közegészségügyi = BOROVSZKY Samu szerk.: Gömör-Kishont vármegye. Magyarország vármegyéi és városai: Apolló I. T. Kiad., Légrádi T. Ny., Budapest, 1903.

A Magyarországi Kárpátgyűlés Évkönyve 1901. XXVIII. évf. Szerk.: Karoliny Mihály. MKE kiad., Schmidt J. Kny., Igló

A Magyarországi Kárpátgyűlés Évkönyve 1911. XXXVIII. évf. Szerk.: Lóvy Mór és ifj. Marcsek Andor. MKE kiad., Szepesi Lapok Nyv., Igló

A Magyarországi Kárpátgyűlés Évkönyve 1912. XXXIX. évf. Szerk.: Lóvy Mór és Marcsek Andor. MKE kiad., Szepesi Lapok Nyv., Igló

MÁLNÁSI Ödön: A magyar nemzet őszinte története. Második kiad. Arcanum K. Kft., Ny.n., Budapest, 1998.

MATELKOVIĆ Sándor - SZTERÉNYI József szerk.: Magyarország közgazdasági és közművelődési állapota ezeréves fennállásakor... IX. köt., II. Pesti Kny. RT., Budapest, 1898.

NEMESKÜRTY István: Mi történt velünk? Szabad Tér K., Akadémiai Ny., Martonvásár, 2002.

PALOTÁS Zoltán: A trianoni határok. Interedition K., Sabaria Ny. Kft., Szombathely, 1990.

POSEWITZ Tivadar: A Magyarországi Kárpát Egyesület története. MKE kiad., Schmidt József Kny., Igló, 1898.

RAFFAY Ernő: Trianon titkai. Tornado Dannenija K., Szikra Lny., Budapest, 1990.

ROMSICS Ignác: Magyarország története a XX. században. Osiris tankönyvek. Második, javított kiad. Osiris K., Dürer Ny. és K. Kft., Gyula, 2000.

⁴¹ B. KOVÁCS István 2004. 113.

⁴² Uo., 116.

⁴³ Blikk, Kelet-Magyarország, 2001. okt.

HELYTÖRTÉNET

SÁRÁNDY György: Széttörtett 70 éve. Isis K. és Ny., H. n., 1990.

SZÁRAZ Miklós György - TÓTH Zoltán: Jaj, hol a múltunk? Helikon K. Kft., Dürer Ny. Kft., Gyula, 2005.

TÖKÖLY István: Magyar Államvasutak Igazgatósága 1869-1949. Repertórium, Levéltári Leltárak 26. 1869-1920. Budapest, 1964.

TÖRÖK János: Gömör megye ásványvizei = HUNFALVY János szerk.: Gömör és Kishont törvényesen egyesült vármegyének leírása. Emich Gusztáv Ny., Pest, 1867.

VECSEKLŐY József: Nemzetgyilkossági kísérlet. Második kiad., Antológia K. és Ny., Lakitelek, 1993.

VERES Samu: Irodalom, tudomány, művészet = BOROVSZKY Samu szerk.: Gömör-Kishont vármegye. Magyarország vármegyéi és városai. Apolló I. T. Kiad., Légrádi T. Ny., Budapest, 1903.

ZACHAR József: „Egy ezred évi szenvedés”. Heraldika K., Akadémiai Ny. Kft., Martonvásár, 2003.

RÖVIDÍTÉSEK

gy.	gyűjtemény(e)
hiv.	hivatkozik
H. n.	Hely nélkül
I. T.	Irodalmi Társaság
K.	Kiadó
kiad.	kiadás(a)
Kft.	Korlátolt felelősségű társaság
Kk.	Könyvkiadó
K. n.	Kiadó nélkül
Kny.	Könyvnyomda
L.	Lásd
MÁV	Magyar (Királyi) Államvasutak
MÁVAUT	Magyar (Királyi) Államvasutak
	Közúti Gépkocsiüzem
Ny.	Nyomda
OSZK	Országos Széchényi Könyvtár
RT	Részvénytársaság
sz.	szám
szerk.	szerkesztő
Uo.	Ugyanott
vezc.	vezércikk
Vö.	Vesd össze

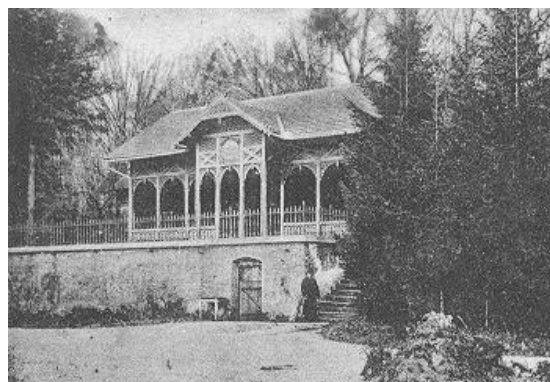
Várgedei gyógyfürdő

Rozsnyói gyógyfürdő

Rimaszombati konzervgyár

Nagyrócei gyógyfürdő

Képek az 1800-as évek végéről, 1900-as évek elejéről (Internet)

Záhonyi András

A SOMOGYI ROVÁSTÁBLA ÉS AZ ARVISURA

1999-ben Barkó Béla mutatta be Harkányban a Csepregi Ferenc tulajdonában lévő rovásírásos köveket és a palatáblát. Berkesi Gyula kaposvári tanár „mágus köveknek” és „Tanító táblának” nevezte el őket.

A Duna TV 2009 tavaszán egy beszélgetést közvetített, melynek tárgya a somogyi rovástábla (Tanító tábla), a rováskövek (mágus kövek, táltos kövek) és a Naprendszer kialakulását szemléltető „májkó” voltak. Költő László régész (A Kaposvári Megyei Múzeum igazgatója), Marton Veronika (aki a leletekről könyvet írt 2001-ben), Gesztesi Albert csillagász és Fabó László íráskutató végigkövették a leletek útját, a feliratok lehetséges olvasatait.

A műsorban nyitva hagyott kérdések miatt vettem elő ismét a témáról írt cikkeket, könyveket. A Kaposvári Megyei Múzeumban pedig megnéztem a rovástáblát és a köveket (2009. ősze óta ismét Csepregi úrnál tekinthetők meg).

Marton Veronika és Friedrich Klára alapos könyve (A somogyi rovástábla és a táltos kövek, Matrona, Győr, 2001) végig elemzi a rajtuk található összes feliratot és ábrát.

Most azokat a névértelmezési lehetőségeket szeretném bemutatni, amelyekre rendszerszemléletű megközelítéssel az Arvisura, a Nap-jelképek és a Tanító tábla kapcsán nemrég jutottam.

Néhány fontos megállapítás

A leletek régészeti kormeghatározására még nem került sor, ezért a tábla és a felirat készítésének koráról nem áll rendelkezésünkre biztos támpont.

A tábla és a kövek feliratainak rendszerbe foglalása írástörténetileg sem könnyű feladat: rajtuk mezopotámiai istennevek /Samas, Babbar/ együtt szerepelnek a magyar etnogenezis szereplőivel /Ménrót-Nimród, Hunor, Mag(y)ar/, nemzetségnevekkel /Pécs, Torda, Baján/ és földrajzi nevekkel /Balaton, Győr, Ister (azaz a Duna)/.

1. ábra

Samas akkád napisten neve csillag-formában (sugárzó Napként) szerepel a Tanító táblán

A rovástáblán találunk néhány balról jobbra írt szót /APA, BALAS(S)A/, jelet.

Ezek egy része a jobbról balra írt tükrözésként jelenik meg /pl. JÁR(om)-RAJ, eNY-NYe, VAR-RAV/.

Új felismerések

– A feliratok között megtaláljuk az ősvallás hármasságát.

A vallás alapszavai közül felbukkan az ISTEN, az ATYA.

Az anyai minőséget az ANAH(I)TA istennő neve képviseli.

A „Fiú” is megjelenik DUMUSZ(i)-T(ü)müz napistenség személyében.

– A leleteken több mezopotámiai vonatkozással is találkozunk.

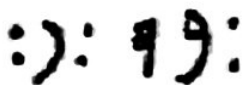
A mezopotámiai Panteon már említett tagjai /Samas és BAB(B)AR napistenségek/ mellett felbukkan DUMUSZ(i)-T(ü)müz és a szerelem, a harc akkád istennője, Istar, a meghaló és feltámadó Dumuzi párja.

Az Istar névhez a Tanító táblán úgy juthatunk el, hogy az S-T-R mássalhangzózózat nem Isternek, hanem – a rovás T-je mellett egy A-t is feltételezve – Istamak hangzósítjuk.

Dumuzi és Istar „kapcsolata” az évszakok váltakozására utal. Égitestként a Nap és a Vénusz kapcsolhatók hozzájuk.

– A Nap neve és jele több alakban is felbukkan:

1., rovásírással a baloldali oszlop felülről 6. sorában

2., a jobboldali legalsó szövegrész középső jelében egy „napot formázó” ábraként (melyet n-a-p ligatúráként-összerovásként is kiolvashatunk)

3., a jobboldali oszlop felülről 6. sorában, a lemenő Nap jeleként – mellette jobbra pedig a Nap éves járását szemléltető ábraként (az utóbbi formája a sinus görbére hasonlít).

Ezt a két jelet eddig a hím ivarsejt és a petesejt rajzának tekintették. A lemenő Napnak és Nap éves járásának ábrája azonban jobban illeszkedik a szövegek környezetbe, mint a nemiséggel kapcsolatos értelmezés.

Az előbbieket analógiájaként a H önállóan álló rovásjele (a baloldali oszlop 5. sorában) a Holdat juttatja eszünkbe.

A somogyi Tanító tábla: iskolai gyakorlótábla?

Az eddigiek kapcsán felmerül több fontos kérdés is.

Miért kerültek az egymástól térben és időben távoli kultúrákat képviselő nevek egy táblára?

Lehet, hogy egy “iskolai dolgozat” egymással szorosán össze nem függő kérdéseire adott válaszokat találjuk a palatáblán? (Ezért jó névválasztás a “Tanító tábla”!)

Ezek után keresni kezdtem egy olyan “forrást”, ahol a somogyi rovástábla (Tanító tábla) feliratai egy helyen megtalálhatók.

Örömmel számolok be róla, hogy sikerült egy ilyen könyvre bukkanni! Ez a könyv pedig nem más, mint az *Arvisura*.

Az ARVISURA – mint névforrás

Paál Zoltán *Arvisurájának* (Püski, Budapest, 2003) 1254-1282. oldalán találunk egy táblázatot (Féran nevek ABC-ben), mely neveket tartalmaz ábécé-sorrendben.

Egyik reggel, mikor éppen a Tanító tábla feliratain gondolkodtam, „véletlenül” ez a táblázat került a kezembe. Máris megszületett a megdöbentő felismerés: a Tanító tábla látszólag egymáshoz nem kapcsolható nevei ennek az úz-palóc történelmet áttekintő könyvnek a névtárában együtt szerepelnek!

(További tisztázandó kérdés, hogy mi képezi az *Arvisura* forrását.)

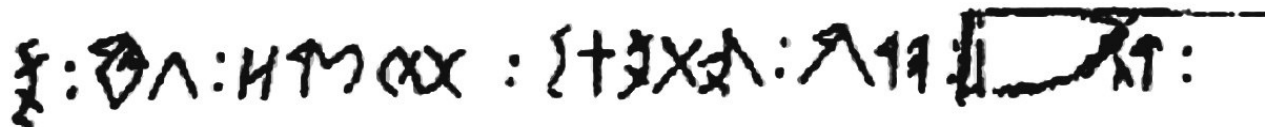
Csoportokba szedve most felsorolok közülük néhányat, melyek a somogyi Tanító táblán is szerepelnek (különválasztva ősatyáink neveit, a földrajzi neveket, a nemzetségneveket, az égitestekkel és istenségekkel kapcsolatos elnevezéseket):

Ménrót	– Nimród, II: 4.
Bor	– III. 9., IV. 1. (vagy Bór III. 6., IV. 1.)
Hunor	– VII. 30.
Magar	– Magyar V. 29.
Atilla	– Atilla I. 7., Attila V. 5.
Bakon	– Bakony IX. 14.
Csanak	– X. 3.
Győr	– IX. 2.
Balaton	– VII. 11.
Balas(s)a	– XII. 8.
Pécs	– III. 14.
Baján	– II. 12.
Torda	– III. 1.
Sólyom	– IV. 15., IX. 25.
Jár	– Jára IV. 30.
Járom	– VI. 2.
Nap	– V. 20., XI. 6.
Samas	– VI. 7., X. 5.
Babar	– Babbar VII. 7.
Dumusz(i)-(T)ümüz– Dömös	II. 15.)
(I)st(ar)	– Eszter III. 18., Istáros X. 4.
Apa	– IX. 29.
Ba	– Aba I. 1.
Batya	– XI. 20.
Anahita	– IX. 20.

A tábla felső sora

A legnehezebb feladatnak a palatábla legfelső – töredékes – sorának értelmezése bizonyult. Eddig ezt „töredékes mondatnak” tekintették.

Az Arvisura névtárának segítségével itt is sikerült neveket azonosítani:

Ené(h)	S(z)alka	Vara	Hun	Ede	Seb	Pasa(j)	balról jobbra: (Pa)saj
I. 7.	IX. 4., XII. 22.	II. 20.	X. 28.	I. 5.	VIII. 29.	IX. 5.	IX. 5.

Az alsó sorban az Arvisura szerinti naptári ünnepek szerepelnek.

A Pasaj név esetében véleményem szerint a többféle írásmód gyakoroltatására látunk példát (lásd az „aj” és a „sa” ligatúrát). Jobbról balra olvasva a jobbszélső „ja” kopott „pa”-nak is olvasható, így ismételen a Pasaj névhez jutunk.

A középben olvasható Seb (VIII. 29.) a Sebestyén név (I. 20., II. 3.) rövid alakja lehet.

A két kettőspont közötti szövegrészre pillantva belőle a SEBEsT(y)ÉN nevet is kiolvashatjuk, ha a kisebb tévesztés vagy elírás és a „hangugratás” lehetőségét is számításba vesszük.

Iskolai gyakorlótáblák

A „gyakorló tábla” elnevezés már a mezopotámiai írásemlékek kapcsán is felbukkant. Feltételezésével jól magyarázhatók a „szokatlan, csak egyszer felbukkanó” jelváltozatok.

Más esetben pl. homonimák (azonos hangalakú, de különböző jelentésű szavak) gyakoroltatása, értelmes mondatok formálása (megadott szavakból) lehetett az írnokiskolai feladat.

A sumer agyagtáblák és pecséthengerek feliratainak értelmezésében nemrég elkészült sumerakkád-magyar szó- jeltáram volt segítségemre.

A somogyi rovástábla és kövek esetében most az Arvisura és a csillagászati, asztrológiai ismeretek segítettek az eddig rejtett összefüggések feltárásában.

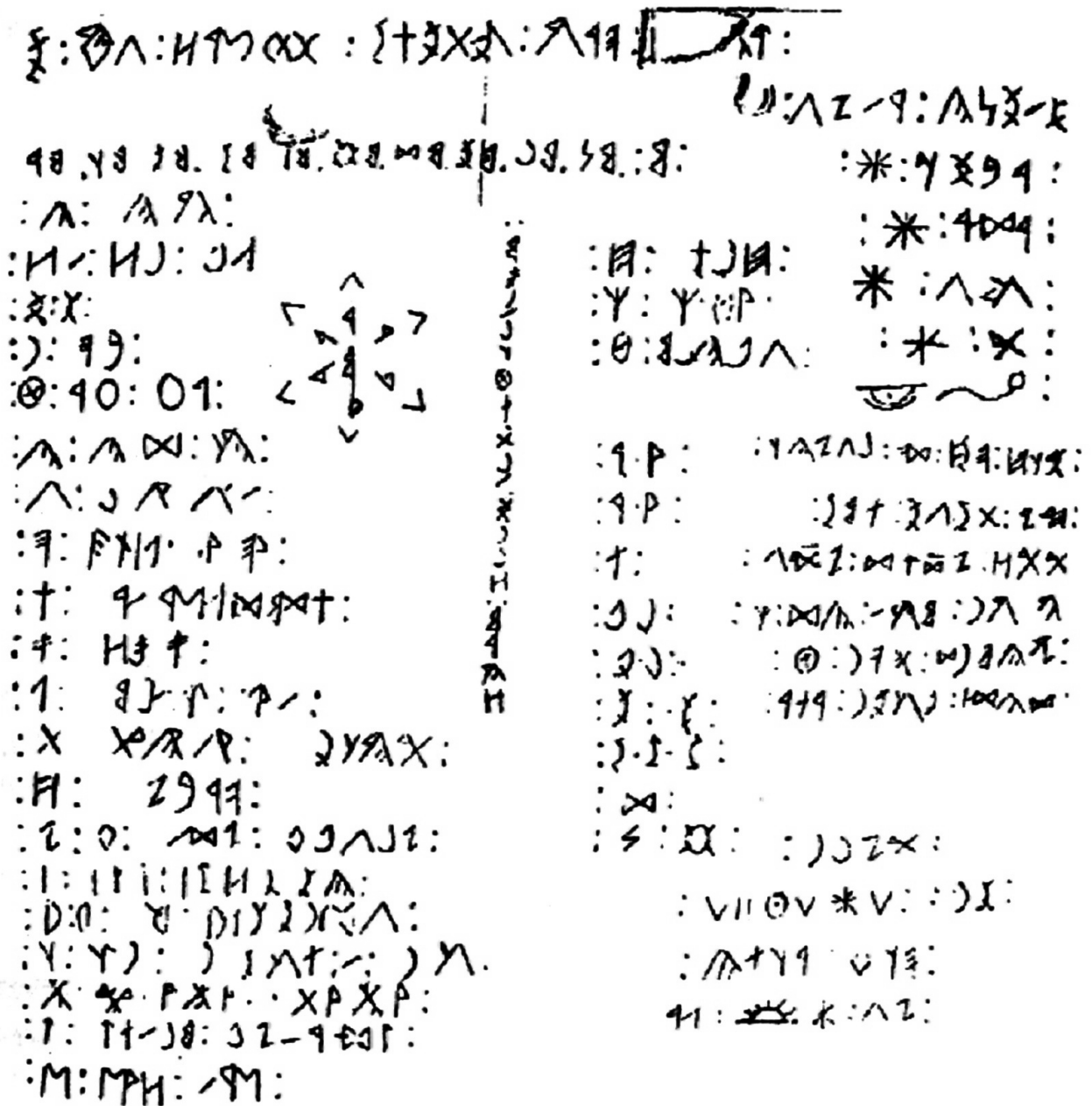
Úgy gondolom, hogy a Tanító tábla készítője vagy készíttetője ismerte az Arvisurát, a mezopotámiai Panteont és a teremtmítoszokat. Az iskolai feladat pedig a nevek gyakoroltatása (lásd a palatáblát), a bazaltkő („májkő”) esetében pedig a naprendszer kialakulásának lerajzolása lehetett.

A Tanító tábla és a táltos kövek helye a rovásírás-kutatásban

Úgy vélem, hogy nem szabad elfogadnunk Kori-csánszky Attila véleményét, aki az értelmezési nehézségeket látva egyszerűen hamisítványnak minősítette a rovástáblát és a táltos köveket.

Az Arvisura (illetve annak egyelőre ismeretlen forrása) segítségével ugyanis sikerült olyan egységes és logikus olvasati rendszert találni, mely akkor is megállja a helyét, ha a leletek 1000 évesek, de akkor is, ha csak 50 éve írták őket.

Kortól függetlenül rovásírásos emlékeink számát gyarapítják, ugyanakkor olyan „összerovási” lehetőségeket mutatnak be, melyekből a cserkészek, a rovásíró versenyek résztvevői is sokat tanulhatnak.

2. ábra
A somogyi Tanító tábla

FÜGGELÉK

További nevek (nagyreszt az Arvisurából), melyeket a **Tanító táblán** is sikerült felismerni:
Gal (III. 20.), Gál (I. 1., II. 1.), Vára-Vara (II. 20.), Ten I. 7., Móric* (IX. 22.), Ződ-Sződ (I. 15., I. 31.),
Re-Ré (V. 14.), Paka (XII. 5.), Bese (VI. 30.), Ugur-Ugor (IV. 2., VIII. 16.), Ad(a) (VI. 5.), En (VII.
16.), Borsa (II. 11., IV. 2.), Bereg (VI. 22.), Kadarta (X. 1.)

* A Móric név ugyan az Arvisura névtárában nem szerepel, a mai naptárakban viszont igen.

Berényi László Géza

„KAPTOK MAJD JELEKET TÓLEM”

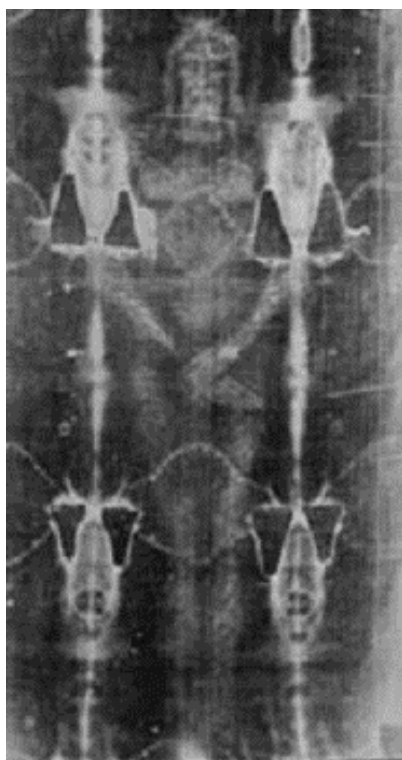
(Jézus anyanyelve magyar volt?)

A Torinói (vagy régiesen Turini) Lepel ismét látható volt a nagyközönség számára 2010 áprilisától egy hónapig a torinói dómban. A Lepel a Vatikán tulajdonában van 1983 óta, amikor is a legutóbbi tulajdonosa Umberto, Savoya hercege – jobb ötlete nem lévén – a Szentszékre hagyta. A Szentszék – bár különböző vizsgálatok tárgyává tette azóta is ki a leplet – mind a mai napig nem ismerte el eredetinek.

Az „eredetiségvizsgálat” furcsa momentuma volt a C14-es izotóp vizsgálat, mellyel a lepel korát igyekeztek kideríteni. A vizsgálati eredmény a Krisztus utáni XIV. századból származónak találta a megvizsgált lepeldarabkát. Ennek hallatán a lepel valódiságát sokan megkérdőjelezték. Később kiderült, hogy az analízis céljára a vizsgálatot végzők rendelkezésére bocsátott darabka nem a lepel, hanem az 1532. évi tüzeset után, az égésnyomok eltüntetését szolgáló folt anyagából származik. (Hazai párhuzam: a Szent Korona készítésének időpontját sokan az utólag elhelyezett (kicszerélt) 3 zománckép korához igyekeznek hozzákötni).

Badiny Jós Ferenc a Jézus Király a Pártus Herceg című könyvében a Turini Lepel vallomásáról az alábbiakat írja: „Itt egy valószínű csodával állunk szemben, mert kiderült az, hogy a lepen levő „kép” nem festés vagy rajz, hanem az a vászon szálacskák felületén a szálatokat ért perzselés által keletkezett. Ilyen felületi perzselés – anélkül, hogy a szövetet el ne égesse – csakis úgy képzelhető el, hogy az valami oly sugárzásnak a következménye, mely a röntgen sugárnál is rövidebb hullámhosszú, mondhatni kozmikus sugárjelenség. Jézus földi hagyatékának – az Ő ember-testét betakaró Lepelnek – kozmikus sugárzástól eredő perzselési nyomai azt bizonyítják, hogy az égből lefelé induló, eget és földet összekötő merőleges sugár földi végénél van az Isten Fia a feltámadás pillanatában.” Turin csodája dr. John Jackson fizikus és dr. Eric Jumper USA-beli repülőkapitány munkásságával jött létre. Dr. Jackson a testnek a lepeltől való távolsága és a perzselési fok intenzitása közötti arány felismeréséből indult ki – mondván a következőket: „Ha a távolság és az intenzitás között egyenes, vagy mértani arányú összefüggés van, akkor a kép tulajdonképpen háromdimenziós információt tartalmaz”.

A két kutató ezután komputer technika segítségével valóban háromdimenziós domborművet állított elő, melyben Jézus arca hihetetlen tökéletességgel jelenik meg.

1. kép - A Torinói Lepelről készített fénykép negatívja

2. kép - A fejrész kinagyítva (negatív kép)

A Lepel tehát egy holografikus filmhez hasonlatos, amelynél a harmadik dimenzióra, a „mélységre” vonatkozó információ a perzselődés mértéke (a változó intenzitás) által lesz meghatározott. Míg a néhány évtizede, Gábor Dénes felismerése nyomán készített hologramok esetében koherens (azonos hullámhosszúságú) lézer fénysugarak interferencia képe jelent meg a holografikus filmen, addig a Lepelnél csak egy meghatározott irányú fénysugárról beszélhetünk, melynek intenzitása a távolsággal arányosan csökkenő és a lepel „beégési mélységének” a test felszínétől való távolság bizonyos értékei feleltethetők meg.

„Kaptok majd jeleket tőlem, amikor az idők megkövetelik...”, idézi Badiny Jós Ferenc Jézus Evangéliumát. Nos a Torinói Lepel éppen ilyen jel és az idők azt követelik, hogy mélyebb értelmével is tisztában legyünk!

Jézus galileai környezete a „mágikus világlátás”, a **KöRiSTeN** szemlélet birtokában volt. A Lepel és Jézus életútja is a **MáGia** számos (a maga idejében közismert) jelét tartalmazza. Ezeket a jeleket most már mi is el tudjuk olvasni! Lássuk csak őket egymás után!

Az egészalakos lepel képre tekintve elsőként a jellegzetes kéztartás ötlük a szemünkbe. Olvasuk össze a korábbról már ismert jelképeket!

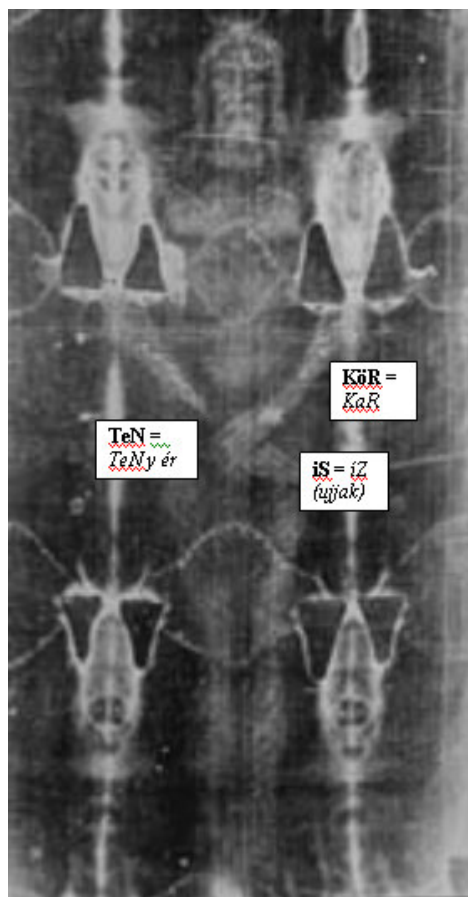
KaR = **KöR**, TeNyér = **TeN**, ujjak = **ÍZek** /íZület/ = **iS** gyök. A két fél KaR együtt adja ki az **eGyet**, azaz metszéspontjuk a **KöRiSTeN**-nek, a Teljességnek a „feltalálási helye”! (3. kép) A **KöRiSTeN** **háromság** szimbolikus egysége az **eGyénben** (a Mikrokozmoszban) így testesül meg.

Ebben a metszéspontban a képsíkra merőleges tengelyként az Eget a Földdel összekötő képzetes tengely, a „Világtengely” (Axis Mundi) áll előttünk. Ez tehát a talppont és a tengely felső végpontja – a távozó lélek útirányának megfelelően – a „felső világ”, az „Ég” kellős közepén található.

Ha az **eGyén** a Mikrokozmosz megfelelője, a Makrokozmosz, a világegyetem a **MáGia** eszköztárával ugyancsak megjeleníthető. A **KöR-iS-TeN** háromság egységét az „egytengeyű dualitás” képlet segítségével a „közös tengelyen megjelenített két minőség” idézi meg. A két minőség: a „Nő” (Földanya, Yin = **KöR**) és a „Férfi” (Ég, Yang = **iS**) közös **TeNgelyen** háromságként alkot **eGységet**. A nemi **eGyesülés** tehát nem csak a

vágyak beteljesülésével, hanem szimbolikusan is a „teljességhez” vezet.

A magyar nyelvben az ivarszervek megnevezése kapcsán a **KöRiSTeN** fogalom szinonimájának a **MaG**nak a szóbokrába tartozó elnevezésekkel (**MaKK**, **MéH**) találkozunk (G=K=H). A fallosz mint **TeNgely** jelöli a férfi**MaG** útját és a fo**GaM**zás során a **TeNgely** másik végén a **MéH**ben a **MaG**ból **MaG**zat lesz. Az analógia a növényi **MaG**gal nyilvánvaló: itt a növekedés a függőleges **TeNgely** mentén zajlik, a **MaG**ból **MaG**onc lesz, majd a ciklus végeztével a termés (a **MaG**) a függőleges **TeNgely** mentén a földre hullva előlről kezdi az útját a „**MaG**os **TeNgelyen**” felfelé. (v.ö.: magasság=magosság)

3. kép A mikrokozmosz – a **KöRiSTeN** háromság egysége

A két módon is értelmezett, a Mikrokozmoszhoz és a Makrokozmoszhoz tartozó – a két pólust összekötő – tengely (a „**MaG**os” tengely) láthatóan egybeesik, hirdelve a Mikro- és Makrokozmosz „azonosságát”. Ez a „kvázi” azonosság a fraktális jegyében azonos struktúrát (szerkezetet) takar. Ez a struktúra a „**Háromság**, mint **eGység**”

szerkezet, és ebből következik a szemlélet alap-tézise is: „**Minden eGY!**”

Jézus kéztartását – ha élne – ma „**szemérmesnek**” neveznénk. Ez a kifejezés manapság a „lesütött” szemhéjú fiatal hölgyekre értendő, akiknek a majdnem teljesen csukott szemhéja a szkíta, hun, magyar szokás szerint szemre helyezett aranylemezzel, később éremmel temetett halottakéhoz hasonlatos. Az elsődleges nemi jegyek meztelenségének eltakarására irányuló igyekezetet is szemérmességnek szokás nevezni. A **szem+érem** szóösszetétel felbontása után a lesütött szem szemérmes jelzőjét hamar megérthetjük, bár a kéztartás eredete ettől még homályban marad.

Jézusnak – az 1980-as vizsgálatok szerint – mindkét szemére pénzermét helyeztek. Víz László: A torinói halotti lepel és korának meghatározása című könyvből olvashatjuk az idevágó részleteket. Francis Filas jezsuita professzornak először a jobb szemre helyezett pénzermét sikerült azonosítania. Eszerint Pontius Pilátus által Kr. u. 29.-ben bevezetett „lepToN”-ról (**TeN**) van szó. Ennek közepén a madárjósok kampósvégű (**KöR**), pástorbotszerű (**TeN**) pálcája – egykori nevén „lituuS” (**iS**) – látható, görög nyelvű „Tiberius császáré” felirattal.

(Láthatóan a pénzdarabnál is érvényesül a fraktalitás, így áll össze a legkisebb léptékben is a **KöRiSTeN** háromság!)

A bal szemre tett pénz nem hagyott pontosan azonosítható nyomot. „A képmás bal szemének nagyításain néhány ívben hajló vonalat lehet látni, amiből a numizmatikusok három összekötött gabonakalászt (**háromság mint Egység = MaG**) ábrázoló fémpénzre következtetnek. Ilyen pénz valóban létezett: Tiberius anyjának, Júliának tiszteletére hozták forgalomba Palesztinában, ugyancsak Kr. u. 29.-ben.” – írja Víz László. Számunkra ennyi éppen elég: a szándék nyilvánvaló, ez a pénzdarab a „női minőséget” (Yin, Hold) hordozza a másik pedig a „férfi minőséget” (Yang, Nap).

Feltehetően a lepten esetében aranypénzről, a másik esetben ezüstpénzről volt szó. Az arany a Napnak (Yang, **iS**) az ezüst a Holdnak (Yin, **KöR**) feleltethető meg. A **SzeM** pedig megint csak a **MaG**gal azonosítható (búza**MaG** = búza**SzeM**). A két fél **SzeM** együtt adja ki a **MaGot**, ami tehát

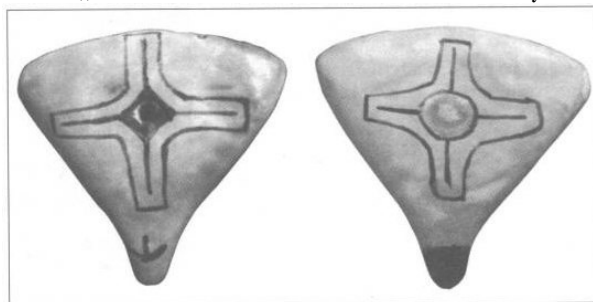
mindkét minőséget hordozza. A két fél **SzeM** összekötő kapcsolati **TeN**gelyt, vagy az erre merőleges (függőleges irányú) szimmetria **TeN**gelyt ugyanúgy **MaG**os tengelynek nevezhetjük. (**MaG = KöR-iS-TeN**)

A „szemérmes” temetésnél a szemre helyezett érem úgy látszik együtt járt az ivarszervek eltakarását célzó (valójában mindkét esetben az „egytengelyű dualitás”, a **KöRiSTeN** megidézését szolgáló) gesztusokkal. A szemre helyezett érem a magyar temetési szokásokban még sokáig felbukkan, mára azonban feledésbe merült. A „szemérmes” kéztartás rejtett összefüggéseit éppen Jézus halotti leple világította meg számunkra! A rítus a szakrális magyar nyelvet használó kultúrkörben terjedt el, a szemérmesség „burkolt” (áttételes) kifejezése ugyancsak a valóban szemérmes magyar észjárásra ill. szóhasználatra vall. (a „szeméremdomb” a tengelykeresztel, kisebb léptékben ugyan, de a „koronázási domb” és a négy irányú kardvágás megfelelője: a világ „közepét”, a „világtengely” alsó végpontját jelöli ki).

Egy távoli analógiát idézünk Falvay Károly: Nagyboldogasszony c. könyvéből. Dél-Amerikában, az Amazonas esőerdőiben élő törzsek asszonyai az agyagból készített háromszögű szeméremtakarójukat is az egyenlő szárú kereszttel díszítik! (4. kép) Az 1960-as években Móricz János kapcsolatba került 3 olyan törzssel is melyekkel magyar nyelven tudott beszélni! Vajon Arimateai József – aki a leplet biztosította a sírba tételt megelőző szertartáshoz – bírta-e a szakrális magyar nyelvet? Vagy csak a jelképek ill. gesztusok jelentőségével volt tisztában?

Amazonasi indián nők szeméremtakarójának rajzai.

A „kereszt” a változás szimbólumának helye

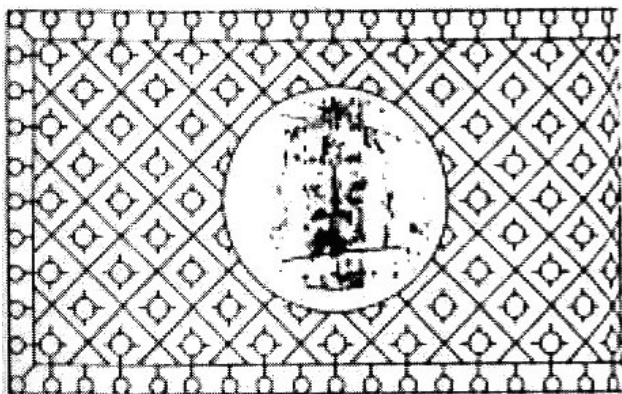

4. kép – Dél-Amerikai indián szeméremtakaró

A **Lepel** – a Szent Koronához hasonlóan – a „**holografikus film**” tulajdonságait hordozza. A magyar nyelv, mint „referencia sugár” által meg-

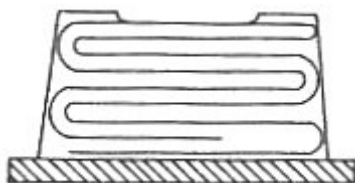
világítva, a korábban említett harmadik dimenzió túlmenően (ami a kép „mélységét” adta) egy újabb dimenzióhoz jutunk, ami már a szellemi „magasságba” visz minket. Az így kapott hologram a „KöRiSTeN” háromság egysége, (amelyben a KÖR a maga 3 látható dimenziójával, az IS és a TeN egy (vagy több?) nem látható dimenzióval jelenik meg).

Napjaink holografikus filmjéről elmondható, hogyha darabokra vágják és minden darabot külön-külön előhívnak, minden egyes darab előhívása során ugyanazt az egész képet kapják vissza. Elmondható-e ez vajon a Torinói Lepellel kapcsolatban is? A Lepel és azonos mintájú takarója vonatkozásában ez a kijelentés valóban érvényes (az ismétlődő „körkereszt” mindegyike a KöRiSTeN teljességét „állítja elő”)! (5. kép)

5. kép – A Lepel és pártiai takarója

Ezen túl további közvetett utalások („jelek”) is találhatóak a Lepel „háza táján”, melyek a KöRiSTeN szemlélet alapján nyernek értelmet (lásd például a szemre helyezett érmek csak erős nagyítással felfedhető részleteit). A nyolcerét hajtott Lepelt (6. kép) a pártusok díszes takaróval takarták be, aminek a közepén (az arc helyén) kerek kivágás volt. Az együttest Kr. u. 544.-től „Mandylion”-nak nevezték el.

6. kép – A nyolcerét hajtott Lepel

A nyolcas számnak is jelentősége van: a „teljesség” jele, (a fektetett 8-as a végtelen jele év-

századok óta.) Az 1 és a 3 után a 8 is az „isteni arányt” megjelenítő Fibonacci számsor tartozéka!

A „Mandylion” pártiai takarójának mintái külön figyelmet érdemelnek. Ezek megegyeztek a Lepel anyagával és szövetmintájával. Az ilyen mintázatú anyag kizárólag csak a pártus királyi család öltözetéül szolgálhatott. (7. kép) A minta átlósan a csúcán álló négyzetekbe helyezett „körkereszteket” mutat, melyeknél az egyenlő szárú kereszteknek, csak a körön túlnyúló része maradt meg. Természetesen itt is a KöRiSTeN szemlélet szimbólumrendszerével, a „felülnézeti világmodell” egy válfajával állunk szemben. A KöRhöz íZesülő szárkezdemények (íZek, egyben TeNgelyek) egyközpontúak, egyTeNgelyűek (egymástól el nem választhatóan eGyek). A végtelenített mustra a Kozmosz azonos („háromság, mint egység”) szerkezetére utal.

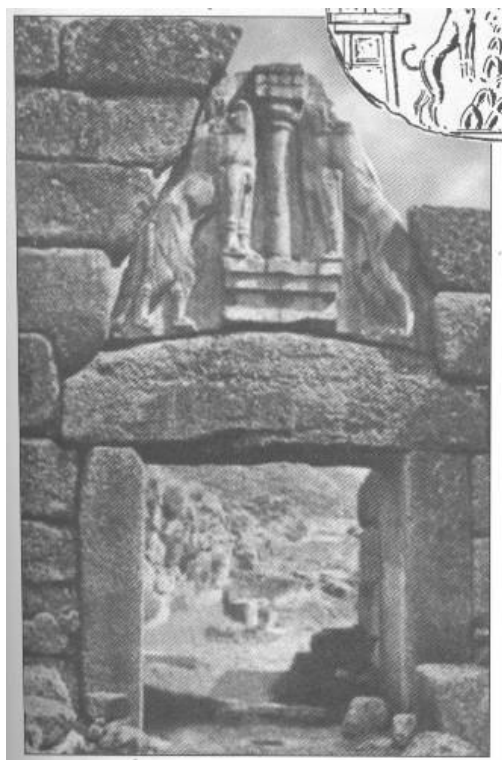

7. kép – Pártus uralkodó

A pártus uralkodónál a ruházat mellett egyéb jelképek is a KöRiSTeN szemléletre utalnak. A fején a madár a „felső világ” jelképe (ÉG, iS), a kezében lévő pálmaág az „alsó világé” (FÖLD, KÖR), a közös TeNgely az uralkodó, aki kapcsolatot teremt e kettő között. (v.ö.: TeNno = japán császár). A felemelt jobb kéz ezt az olvasatot igazolja: a csuklópánton KÖRök vannak, a TeNyér a TeN gyököt tartalmazza, az ujjak vagy a csukló (íZnek, iZületnek = iS) nevezhető.

A Lepel Kr. u. 57-től Edessában – a pártus birodalom területén – talált menedéket, egészen

Kr. u. 944-ig. Kr. u.525. évben Edessát árvíz önti el, nagy pusztítást okozva. A város újjáépítésekor találunk rá a Lepelre a nyugati kapu boltíves felső részében. Az üreg a boltív tengelyében volt, így a kapu szimmetriatengelye egyben a „világtengelyt” is megjelenítette. A szimmetrikus kapuzatok szerepe évezredek óta ugyanaz: a (függőleges irányú) világtengely megjelenítése, amellyel az áthaladó személy – ha csak időlegesen is – de azonosulni tud. A példák – melyeket a rajtuk látható mágikus jelképek is megerősítenek – a műkénei oroszlános kaputól (8. kép) legtöbb mai székely kapuig bőven sorolhatók.

8. kép – A műkénei oroszlános kapu

A világtengely az „egytengelyű dualitásról” ismerszik meg, ami a kapukon jól felismerhető. Két pólus: (KÖR / növény + iS) két oldalnézetével tükörképben ábrázolt élőlény és a (kettőt összekötő) közös szimmetria TeNgely alkotja a háromságot. (KÖR-iS-TeN). Mindezek az „oldalnézeti világmodellek” családjába sorolható jelképegységek, melyeknél a TeNgely oldalról nézve, valódi nagyságban látszik. (A „felülnézeti világmodell” esetében a tengely egy (közép)ponttá zsugorodik.)

Sokat mondó a Mandylion közepében lévő kerek nyílás. Választ ad arra a kérdésre is, hogy hogyan illeszthető Jézus ebbe a világképbe. A

KÖR közepe egybeesik a Jézus arcmás közepével. A fej a szellemi szféra színtere, az iS gyökre utal. Jézus neve ugyanúgy az iS, iZ gyököt tartalmazza. (H)é-iZ-u jelentése az „iZ háza” lehetne.

A középpontban sűrűsödik minden. Ha valami/valaki „egyközpontú” a környezetével, akkor azzal azonosnak vehető. A KeRek világ a forma, JÉZus a tartalom. Jézus egyközpontú (egyTeNgelyű) az anyagi világgal (tehát nem „kívülről” vezérel!). Jézus kijelentése: „Az Atya és én eGyek vagyunk” az „Atya” minőséget e rendszer részévé teszi. Most már csak az a kérdés, hogy az „Atyát” melyik pozícióban vehetjük figyelembe.

A magyar Szent Korona esetében az „Atya” a TeN gyökkel azonosítható (A páNTok TeNgelykeresztjében kapott helyet). Egy családmodellben viszont a gyermek, a „Fiú” a két szülő kapcsolatának gyümölcseként a két pólus közötti kapcsolati TeNgelyen jelenik meg! Ebben a felfogásban tehát Jézus a TeN gyökkel azonos! Némi zavar észlelhető tehát a Lélek (TeN) és Szellem (iS) kategóriák meghatározásánál. Mindkettő „hullámtermészetű”, így kétségtelenül nehezen különböztethetők meg egymástól.

A jelképek tanúsága szerint Jézus a KöRiSTeN szemléletben lel igazán otthonra, attól el nem választható. A „betlehemes” játékok máig élő hagyománya értő fülek (vagy inkább szemek) számára kinyilatkoztatással ért fel! A HáRom KiRálynál máris gyanút foghatunk! (H=K) Az analógia a MaG (GöMb) síkbeli megfelelőjére (három egymásra merőleges irányból vett nézetrajzára) a három KöRre vonatkozik. A jól informáltak a „három királyok” helyett három Mágus mondanak. Láthatóan az analógia így is működik! (9. kép)

A MaG = KöR-iS-TeN azonosság is kiolvasható ebből a ravennai mozaikképből. Mindegyik Mágus mögött egy pálmafa látszik (növény = KöR) melynek törzse TeNgelyként is felfogható (TeN). A TeNgely másik végpontja a máguS testére (iS) mutat. Az „egytengelyű dualitás” ismert képlete (vagyis a KöRiSTeN háromsága) áll előttünk.

A képen is láthatóan a „betlehemi csillag” mindig nyolcágú! Utalás a háromszori felezéssel nyolcfelé vágott GöMbre, a MaGra. 1, 3 és 8! A Fibonacci számsor számai megint előkerültek! A

betlehemi csillag tehát a kivételesen feltűnő, aktuális „világtengely” felső végpontját jelöli ki. (A gyakorlatban egy **HáR**mas bolygóegyüttállás eredményeként létrejött fényes „csillag”). A **TeNgely** alsó végpontján található az „égi küldött”. Valljuk

be ez eddig elég kevés információ az azonosításhoz! Mégis a három királyok (és a rítus nézőközönsége a későbbi korokban) milyen megkülönböztető jegyek alapján ismerte fel a „(KöR)iSTeNfiát”?

9. kép – A három királyok a ravennai templomban

A jól ismert (néhány finnyás hívő által sokat kárhoztatott) barlangi jelenet ad választ erre a kérdésre. Miért pont egy barlangban mutatkozik meg az Istenfiú, mondjuk egy palota helyett? Egyfelől a barlang szimbólum: a **heGy** belseje, azaz máris az **eGy** részesei lettünk! Másfelől a barlangban a háziállatok jelenléte nem szokatlan és esetünkben a szimbólumrendszer részeként fontos szerepet kaptak!

Idézzük fel gyerekkorunk egy kaptafára készített „betlehemi jeleneteit”! A kép közepén a szénával vagy szalmával (növény = **KöR**) kitöltött

jászol, benne a kiseddel (**JéZus** = **iZ**), akit két oldalról a háziállatok a leheletükkel melengetnek. A szimmetrikus elrendezésű háziállatok a szimmetria **TeNgelyt** és vele együtt („lélekkel bíró élőlényként”) az **iS** gyököt is előállítják. (**lélek** = **lehelet**, v.ö.: **Lél** = **Lehel**) Így aztán az előadás címe nyomban kiolvasható: **KöRiSTeN!** A korondi tányérok egyik válfaja éppen ilyen „oldalnézeti világmodellt” mutat. (**10. kép**)

Dél-Olaszországban is készítenek hasonló cseréptányérokot, jellegzetes szimmetrikus alakzattal. (**11. kép**)

10. kép – Korondi tányér (oldalnézeti világmodell)

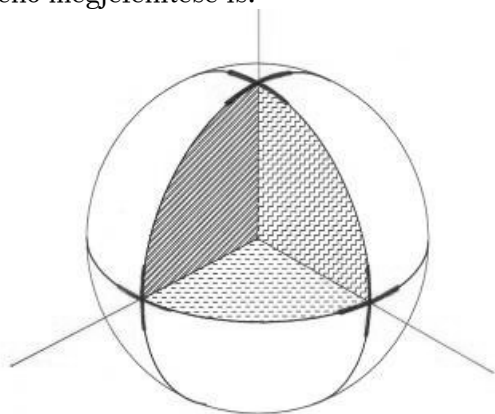

11. kép – Nápolyi tányér (oldalnézeti világmodell)

Keresztelő Szent János Jézus előhírnökeként a Jordán folyó vízében az egyenlőszárú kereszt jelével keresztelt. Vajon milyen ideológia jegyében végezte ezt a tevékenységet? A folyó neve árulkodó **JoR (KöR) – DáN (TeN) /K=G=Gy=J /**. Már csak az **iS (iZ)** gyök hiányzik. A **víZ** szóban az is jelen van! Jézus Urunk is a **JoR-DáN viZ**ében keresztelkedett meg! (**KuR-TeN-iZ** (a kusita birodalom egykori neve) = **KöR-iS-TeN**). Ezt a napot ünnepeljük minden év január 10-én.

Jézust virágvasárnapi jeruzsálemi bevonulása során a jöttére felkészített (és **KöRiSteN** jelképekből felkészült) tömeg virágszőnyeggel (növény = **KöR**) fogadta. Jézus Szamárháton (fo: **iSz**) közelített a város felé és palmaág (**KöR**) volt a kezében. A szamár hátán egyenlő szárú kereszt formájú elszíneződés látható (**TeN**). Jézus a **TeNgelykereszt** középpontjában ült. Mindenki számára nyilvánvaló volt, hogy az „égi küldött” a **TeNgelyen** mutatkozik meg. (A **TeNgely** a „középhez” hasonlóan a **teljességet** tartalmazza)

Az **eGy** szimbólumaként a korábbiakban a **MaGot**, (a háromszori felezéssel nyolcfelé vágott sejt**MaGot**, vagyis a „három főkörrel ellátott világ**GöMböt**”) ismertük meg. (**12. kép**) A **MaG** felidézésére – síkbeli ábrázolás esetén alkalmas lehet a főkörök egy oldalról látható 3 összemetsződésének **3 egyenlő szárú kereszt** formájában történő megjelenítése is.

12. kép – Három egyenlő szárú kereszt látszik a világgömb látható felén

A „fekete mágia” a jelképrendszer felhasználása „ellenkező” értelemben, mintegy az „Élő Valóság” tagadása céljából.

Ezt láthatjuk viszont a Golgota hegyén. Golgota (magyarul „koponya”) hegye egy félgömbre

emlékeztető fátlan, kopár domb volt. Jézus keresztre feszítésekor a három kereszt is megjelenik, bár T alakra torzított formában. A golgota a három kereszttel önmagában az un. „felülnézeti világmodellek” megfelelője. (**13. kép**)

13. kép – Tatai Golgota

Az oldalnézeti világmodelleknél megismert elrendezés (**10. és 11. kép**) közepén a „**női minőség**” (növény, **YIN**), a két szélén, tükörképben a „**férfi minőség**” (lélekkel bíró élőlény, **YANG**) itt is visszaköszön, de hogyan?! Az élő növény (pl. babérkoszorú) helyett a halott, szúrós növény a töviskorona jelenik meg (**KöR**)! A lélek is jelen van, de a „gonosz lélek” kétoldalt, két lator képében (**iS**)! Közös tengelyük, a Jézus keresztfáján áthaladó szimmetria **TeNgely** így valóban a függőleges, Eget-Földet összekötő „Világtengellyel” azonos. (**14. kép**)

Az oldalnézeti világmodell (az „emberi léptékű”) a Mikrokozmosz, a felülnézeti világmodell (a „kozmosz léptékű”) a Makrokozmosz megidézését szolgálja. Felfogható ez a két fajta modell úgy is, mint ugyanannak az **EGY**-nek belső és külső nézete. Ha a két modellt egyesítik, egy időben egy helyen alkalmazzák, az éppenséggel arra utal, hogy a kettő nem választható el egymástól, ugyanaz az **eGY**! A fraktál jelleg azt jelenti, hogy ugyanaz a struktúra érvényesül kicsiben és nagyban is. A Turini Lepelnél és a Golgotai szimbólumrendszerben is „egyesített” modellekkel találkozunk, ami a mágikus szemlélet „magas szintű” jelenlétére utal. A **MáGusok** nyelve pedig – a jelek legalábbis erre utalnak – a **MaGyar** volt!

14. kép – Munkácsy Mihály: Golgota

Jézus szenvedéstörténetében van egy momentum, ami gondolkodóba ejthet bennünket: A római katona dárdadöfése nyomán a kereszten függő Jézus oldalából „vér és víz folyt ki”. Gyanúnk szerint a „képes beszéd” újabb esetével állunk szemben. Korábbi alkalommal az „árpádsáv” színeit a vereSt és feHéRet a vér (iS) és a víz (KöR) szimbólumaként ismertük fel. A veres és fehér vízszintes sávok láthatóan folyékony kategóriákat jelölnek: azért vízszintesek! Egymás felett közös TeNgelyre rendezettek. A víz a látható világ, a vér a nem látható („transzcendens”) szféra jelölője. Az „árpádsáv” tehát KöRiSTeN szimbólum.

A katona dárdája ez esetben a közös TeNgelyt jelöli, a vér és víz pedig az iS és KöR gyököt. A dárda felhasználása a TeN gyök jelölésére később gyakran előfordult. Így például az egy időben nagyon népszerű „Szent GyöRgy legyőzi a Sárkányt” című kompozícióban. GyöRgy névben a KöR hangzóit ismerhetjük fel, a sárkány a felső világot jelölő „(lélekkel bíró) szárnyas élőlény” (iS). A dárda a két pólus közötti kapcsolati TeNgely! A kompozícióból a „sárkány legyőzése” mellett még kiolvasható más eszmei mondanivaló is: a KöR-iS-TeN háromság elemei egymástól el nem választhatóak, EGYek!

Úgy tűnhet, hogy a Turini Lepeltől messzire kanyarodtunk, de a kitérő nem volt felesleges. Idézzük fel Jézus üzenetét: „Kaptok majd jeleket tőlem, amikor az idők megkövetelik...” A Turini Lepel nyilvánvalóan ilyen jel, sőt „holografikus filmként” felismerve a „KöRiSTeN” nevű holisztikus világszemlélet is kiolvasható belőle. Arra is rájöhettünk, hogy ez a szemlélet jelképein keresztül napjainkig is követhető, bár az eredeti elnevezés csak romlott változatban maradt meg a magyarban: úR-iS-TeN (KöR>HúR>úR). A KeReSzTéNység bármelyik változata is – akár az elnevezését tekintve is (pl. KeReSzTyéN) – levezethető ebből az ősi szemléletből, csak éppen az eredeti háromság lett „manipuláció” áldozata.

Ha pedig a fent említett „MáGikus” jeleket egyfajta „nem verbális” kinyilatkoztatásnak vesszük, úgy – Jézus üzenetét megszívlevélve – egy „tisza forrás”-hoz jutunk, amelyben torzításmentesen és idegen hordaléktól mentesen érvényesülhetnek Jézus tanításának alaptézisei az eredeti háromsággal kapcsolatban: A KöR-iS-TeN nem más, mint az „Élő Isten”!

Arató István

A VILÁG NYELVE

Képzeljünk el egy ismeretlen nyelv- és szám-művészt, aki az alábbiak szerint alkotja meg egy nyelv szókincsét. Veszti az alapvető dolgokat, fogalmakat. Ezekre rövid, tömör és érzékletes egyszótagú szavakat alkot. Ezen szavakat alapszavaknak, gyököknek nevezi. Mondjuk 1000 ilyen csinál. Majd ezek közül kiválasztja azokat a dolgokat, fogalmakat, amelyeket a leggyakrabban fűzünk, kötünk más szavakhoz, legtöbbször használunk más szavakkal együtt. Tegyük fel, hogy 20 ilyen talál. Ezeket elnevezi képzőknek. A nyelv további – két szótagú – szavait úgy képzik, hogy az egy szótagú alapszavak mindegyikéhez hozzáfűzi ezen 20 képzőt. Vagyis, minden egyes gyökszóból 20 új szót képez. Ily módon 1000×20 , azaz 20.000 szót kap. Már hallani az önkéntelen kérdést, hogy tudna egy ember ennyi szót megjegyezni? A válasz roppant egyszerű: ezen 20.000 szó megtanulásához mindössze 1000 szót és a 20 képzőt, azaz összesen 1020 szót kell megjegyeznünk! Hiszen nyelvművésziünk úgy alkotta meg a szavakat, hogy tudjuk, egy adott képző milyen értelmet ad a szóhoz, milyen értelem módosulást eredményez. Képzetbeli nyelvművésziünk bizonyára nem találná hosszúnak a három szótagú szavakat, ezért tovább képezné azokat. Ez 400.000 három szótagú – azaz

kétszeresen képzett – szót eredményezne! S, ezek megértéséhez és megjegyzéséhez is csak az 1000 gyök, és a 20 képző jelentésének ismeretére volna szükség! Az így létrehozott nyelv fa-szerkezetű és hatványhalmazt alkot. Szavainak száma hatvány-sor szerint nő.

A magyar nyelv struktúrája is lényegében ilyen, ehhez hasonló. Ugyanis a magyar nyelv ősi, legkorábbi szakára az összetételek voltak a jellemzők. A képzők, a ragok és az igekötők az összetételek gyakran használt első ill. utolsó szavaiból alakultak ki. Tehát, a képzők nem mások, mint gyakrabban használt gyökszavak, szavak maradványai. Olyan szavak maradványai, amelyeket gyakrabban tettek más szavak elé vagy mögé.

Természetesen egy-egy szóra nem használjuk az összes képzőt. Van olyan, amelyre kevesebbet, van amelyikre többet. Egy-egy szóra vagy gyökre átlag 9-10 féle képzőt alkalmazunk a ma használatos 140-150 képzőből, persze nem ugyanazt a kilencet. Szavaink átlagosan 3-szorosán képzettek, azaz egy-egy magyar szóban átlag 3 képző van. XIX. századi nyelvészeink szerint a magyar nyelv gyökeinek száma mintegy 1800. (A Czuczor-Fogarasi szótár szerint 1775). Ezekből a számokból megbecsülhetjük a magyar szókincset:

A fa-szerkezetű hatványhalmaz elemeinek száma:

$$S = G(1 + k + k^2 + \dots + k^n),$$

itt S – a képzett szavak száma

G – a gyökök száma

k – az átlagosan használt képzők száma

n – az átlagos képzések száma

Esetünkben:

$$G = 1800$$

$$k = 9$$

$$n = 3$$

Ezekkel

$$S = 1800(1 + 9 + 9^2 + 9^3) = 1800(1 + 9 + 81 + 729) = 1.476.000.$$

Ha minden gyök és képző jelentését ismer-nénk, akkor elvileg 1800 gyök és 150 képző, azaz összesen 1950 db. szó ismeretében bárki 1,5

millió szót bírhatna. A hivatalos nyelvtudomány becslése szerint a magyar szókincs 1-1,5 millió közé tehető.

Természetesen valamikor minden gyök egy szó volt, azaz minden gyöknek ismertük a jelentését. Ugyanis egy képzett szó jelentésének megértéséhez a gyök és a képző jelentését egyaránt ismerni kellett. Ez az oka annak, hogy a Magyar Nyelv Történeti-Etimológiai Szótárában rengeteg gyöknél és szónál alkalmazott, alábbi fajta származtatás hamis: „A *tan* szó elvonás a *tanít*, *tanul stb.* képzett alakokból”. Nyilvánvaló, hogy képzéskor, azaz a *tanít*, *tanul* szavak létrejöttekor nemcsak léteznie kellett a *tan* gyökszónak, de még a jelentését is ismerni kellett, hiszen ellenkező esetben az előálló képzett szók jelentését sem ismerték volna! Azaz tudni kellett, hogy mit tesz (mit „ít”), aki tanít. Mellesleg az elvonósi logikailag is hibás: „elvonás a képzett alakokból”, azaz előzőleg képzéssel jöttek létre! Mégpedig a *tan*-ból az *-ít*, *-ul* képzőkkel. Arról nem is beszélve, hogy a magyar jellemzője az összetétel, a hozzáadás – nyelvészeink szóhasználatával: a „toldalékolás” – s nem az elvonás, elhagyás! Mellesleg a TESZ szótár tele van más logikai hibákkal is, továbbá hibás, hamis értelmezésekkel. A finnugor eredeztetés igen sok seből vérzik, pusztán logikai alapon ízekre lehet szedni. S a szemétdombra dobni, ahova való. Valódi tudományok esetén, ha egy elméletben vagy tételben akárcsak egyetlen hibát találnak, az elméletet vagy a tételt elvetik.

Ezt az elvonósi ötletet a Czuczor-Fogarasi-féle szótárból vehették, ahol az „elvont” szót *elvonatkoztatott, elméleti, gondolati, nem valóságos, nehezen érthető* – azaz *absztrakt* értelemben használták. Tehát a szótárban az „elvont gyök” kifejezés azt jelenti, hogy *elméleti, elvonatkoztatott gyök*. Azaz olyan gyök, amely elméletileg gyök – ugyanis más szavakban is használt képzőkkel szavakat képezünk belőle – de (jelenleg) valóságosan, önálló szóként nem használatos; vagy nehezen érthetjük meg, vagy nem tudjuk a jelentését. S nem azt, hogy elvétellel, elvonással jött létre!

Ma mintegy 1000 egy szótagú szót használunk és 5000 két szótagút. Azonban a két szótagúak egy része nem ezen ismert 1000 egy szótagúból képződött, hanem olyan gyökökből, amelyeknek ma nem ismerjük a jelentését. Mindesetre ezen egy szótagú gyökszavaink jelentését mindenki ismeri. Ha ezen gyökszavak mindegyikéből csak átlag 2 szót képezünk, azokat mindenki meg-

érti. S az így előálló két szótagúak mindegyikéből ismét kettőt, szintén megérti. Ebből az következik, hogy a legkisebb szókincsű emberek még ma is legalább 1000 egy-, 2000 két-, 4000 három szótagú szót ismernek, azaz több mint 7000 szót, hiszen ezenkívül ismernek sok négy-, öt- és hat szótagú szót is. Egy átlag magyarul beszélő ma is legalább tizenöt-húszezer szót megért. A régi időkben a legkisebb szókincsű ősünk is ennek a többszörösét bírta!

Őseinknek nemcsak a szókincsük volt nagyobb, mint a miénk, de sokkal műveltebbek is voltak. Sokkal jobban ismerték és művelték a természetet és vele összhangban éltek. A mai átlagember jószereivel csak emberalkotta tudást ismer. Szerves műveltség, tapasztalat nem áll mögötte. Azt már régen elfelejtettük.

Rendkívül sokoldalúak voltak. Maguk építették a házukat, a kemencét, a tűzhelyt, a csúrt, a górért, ólakat, kaput, kerítést. Szerszámaikat, eszközeiket maguk készítették. Maguk készítettek rokkát és szövőszéket, amiken fonták a fonalat, szőtték a szöveteket. Festették, varrták, hímezték is ezeket. (Tehát festékeket is tudtak készíteni). A libák pihetollaival töltött finom dunnákat, takarókat csináltak. S még sokáig lehetne sorolni mi mindent. Ez a XIX. század végéig így volt. Ismerték erdők-mezők-hegyek-folyók-tavak-lápok virágait, növényeit, bogarait, madarait, halait, apró és nagy állatait. Tudták a gombákat, a gyógynövényeket, a fűszereket, a kerti virágokat. De ismerték még ezek részeit is. Sokfajta növényt termesztettek, gyümölcsfákat, cserjéket, bokrokat. A növénytermesztés mellett mindig sokféle állatot tartottak. Ismerték terményeik feldolgozási és tartósítási módjait. Mindezen dolgokat el is nevezték!

S, mindenki ismerte ezen elnevezéseket! Hiszen együtt, közösségben csináltak mindent. Együtt építették a házat, jártak a fonóba, a malomba, a rétre, a szántóra, erdőre. Továbbá, nem csak az ezerféle tárgyat, eszközt, szerszámot nevezték el, de mindenféle munkálkodásuknak is nevet adtak, sőt a munkafolyamatok közbenső lépéseinek is. (pl. ványolás, tilolás, héhelés, gerebenezés, stb. stb.)

Mind a régi költeményeket, regényeket, mind a régi szótárakat nézve az ember szinte elszedül, elkábul attól a gazdagságtól, bőségtől, tömörségtől

és kifejező erőtlől, amit azokban lát. A legkisebb vadon élő növényektől és állatoktól kezdve a különféle mesterségek dolgain át a természeti képződményekig és a jelenségekig mindennek kifejező, tömör magyar neve volt. Sokuknak nem is egy! A Czuczor-Fogarasi-féle szótár szavainak túlnyomó többségét a természeti, szántóvető ember ismerte, pedig a szótár szavainak száma 110.000 fölött van. Bizonyos, hogy átlag ősünk szavak sok tízezreit tudta és használta.

Az élő szókinccs ily bőségét a magyar nyelv szerkezete tette lehetővé. Nyilvánvaló, hogy elődeink azért voltak képesek óriási mennyiségű elnevezést fejben tartani, mert még ismerték vagy sokkal jobban ismerték a gyökök és képzők jelentését, így a szám- és nyelvművész szerinti nyelv szerkezet még élő, működő volt. Továbbá ennek megfelelően gondolkodás módjuk magasrendűen társító volt. Csak az állatok, növények és ezek részeinek nevei vagy a halászati elnevezéseik többszörösen felülmúlják egy átlag angol szókinccsét.

A fa-szerkezetű magyar nyelvben való keresést legjobban egy könyvtárhoz hasonlítva érthetjük meg. Angol szavak keresése az agyban olyan, mintha egy könyvtárban úgy keresnénk egy könyvet, hogy elindulnánk a könyvtár egyik végén és a polcokon sorra minden könyvet kivennénk és megnéznénk a címét! Az angol inkább fűszerkezetű. Magyar szavak keresése pedig ahhoz hasonló, hogy kiválasztjuk a megfelelő fát a katalógusban és a fa elágazásain a megfelelő ágakra lépve három-négy lépésben elérhető a könyv (és az ismeretet az agyban). Nem véletlenül mondjuk: *Eszem ágában sem volt.*

A szavak tárolása az agyban a mágnesezéshez hasonló. Többször elismételjük a vastárgy számára a mágnessel való húzást, mozgást, s ennek nyomán rögzül benne a mágnesezettség rendje, állapota. Az ismételt használattal (hallással, mondással, olvasással) pedig az agyban a beidegzettség rendje és állapota. Az angolban, ha a további ismétlések elmaradnak, pl. nem mondanak, nem hallanak, nem olvasnak egy szót hosszú időn keresztül, akkor az ennek megfelelő agyi beidegződés gyengül, halványul és nehezen vagy egyáltalán nem lehet előhívni az illető szót. Egy angol gyakran szorul értelmező szótárra, hogy megértse saját nyelvének szavait! A magyar nyelv szerkezete miatt – a képzések és az összetételek révén –

ugyanazon gyököket, szavakat sokkal többször mondjuk, halljuk és látjuk, lévén szerepelnek más szavakban is. Azaz egy-egy szó több beidegződésben szerepel. Így az ismétlés delejezése, beidegző hatása máskor is áthalad rajta, ezért igen sokáig beidegzett marad, azaz előhívhatósága hatványozottan könnyebb, biztosabb. A használat – a mindennapi járatás – ezt az állapotot, s ezzel a felidézhetőséget folyamatosan fenntartja, tartósítja, hosszabbítja.

Tehát a beidegzettség ismétlések révén jön létre. Elődeink ezt már az őskorban, ókorban tudták. Ld. *Az ismétlés a tudás szülőanyja. Gyakorlat teszi a mestert.* Rájöttek, hogy a tudás, az ügyesség és a készségek ismétlések, gyakorlás révén rögzül az agyban. Ezt bizonyítja az *ismétlés* és az *ismeret* azonos gyöke. Ezt igazolja a *rájár a keze vmire* szóhasználat is, hiszen *jár* ismétlődést, ismételt menést, cselekvést, történést jelent, ahogy a *jár* változata a *gyár* és az ebből eredő *gyárt* is ismétlődő cselekvést, ismételt folyamatot fejez ki. Aki gyárt, az ismételten, sorozatban ugyanolyan mozdulatokkal, ugyanolyan darabokat készít. Azaz a gyártó az *jártó*. (ld. szíjjártó = szíjgyártó) Tehát, akinek vmire *rájár a keze*, az lényegében ismétlések révén gyakorlott, *bejártott*.

A testi mozgások hasonló módon rögzülnek az agyban. Az ismétlés, gyakorlás révén beidegződések jönnek létre. Kellő ismétlés, gyakorlás után olyan erős beidegződési kötések jönnek létre, hogy a cselekvés- és mozdulatsorok elindítás után gépiesen, magától, automatikusan, gondolkodás nélkül végbemennek.

A magyar nyelv magasrendűen strukturált, asszociatív nyelv, így az agyban magyarul sokszorta több ismeret tárolható, mint bármely más nyelven. A másfajta ismeret tárolása is a nyelv szavainak tárolásával analóg módon történik. Ezek is korábbi, meglévő ismeretekhez kötődve, társítva vannak beidegződve. A beszéd, írás és olvasás által kiváltott bejártatódás az agy más részeinek hasonló működését eredményezi. A magyarul beszélőnek ugyanarra a srófra jár az esze. Végeredményben az anyanyelv szerkezete meghatározza az agyban tárolható ismeretek mennyiségét és a gondolkodásmódot.

A magyar nyelv lényegében annyi logikai fából áll ahány gyök van. A magyar nyelv mérhetetlen hosszú, természetes fejlődés, folyamatos kifi-

nomulás során alakult, az élővilághoz hasonlóan. Ennek eredményeként rendkívül magas szervezetségi kód. Az információ közlésében, tárolásában, előhívásában és összevetésében egyaránt. Fa-szerkezete révén más nyelvekhez képest nagyságrendekkel jobb szervezetségi.

Alapvető az ismétlések szerepe a lények kialakulásában és fejlődésében is, sőt az egyedi életében is (az állatok kicsinyei is gyakorolnak, tanulnak). Továbbá minden magzat az anyaméhben megismétli, végigjárja a törzsfajlás összes szakaszát. A magzat utódai ugyanúgy és így tovább. Tehát a módszert, az eljárást a természettől hoztuk magunkkal génjeinkben.

Mivel az ember az élővilágból nőtt ki, azaz a Természetisten teremtette, ezért a beszéd is az egyszerű (állati jellegű) hangadásokból jött létre. Ezekből pedig az egytagú szavak. Léven hangutánzó és hangulatfestő szavakban, s a kifejező, érzékletes szavakban is a leggazdagabb, ez is azt igazolja, hogy a természet szülte a magyar nyelv. Az ismeretlen nyelv- és számművész nem más, mint maga a Természet, azaz őseink Istene.

Teljesen nyilvánvaló, hogy a gyökökből képzett szavak akkor kötődnek legjobban egymáshoz, ha nemcsak sejtjük vagy érezzük (ahogy ma), de ismerjük is a gyökök jelentéseit. Már ebből is érzékelhető, hogy milyen óriási fontosságú a gyökök ismerete. A XIX. és XX. század nyelvészei nagy hibát követtek el azzal, hogy meg sem kísérelték megfejteni a gyökök és képzők jelentéseit. S nem tárták fel a szókincs óriási mennyiségű belső összefüggéseit. Helyette más nyelvekkel vetegettek össze, és más nyelvekből igyekeztek származtatni.

A mai nyelv szomorú állapotát főleg az utóbbi száz évben történt romlás és rontás okozta. A legtöbb hiba a gyökerek elvágására, elkorhasztására, a dagályosításra, a töredezésre, a felületességre és az idegen behatásokra vezethető vissza. Igen nagy hiba a szavak jelentéseinek beszűkítése is. Már a kérdés eleve hibás, melyet iskoláinkban gyakorta feltesznek: „Mi a jelentése ezen szónak?” Nagy hiba, hogy az értelmező szótárakból kihagyják az alapvető szavakat, gyökszavakat. (Ezeknek sok jelentésük van.) Még nagyobb hiba, hogy a nagy tájszótárakból (pl. Szinnyei) pedig igen gyakran a szavak jelentését, jelentéseit hagyják ki, vagy nem közölnek minden jelentést. Sok-

szor csak a példamondatokból és -kifejezésekből lehet kihámozni azokat. Viszont minden esetben terjedelmes (és teljesen fölösleges) felsorolást közölnek, hogy kik gyűjtötték és mely falvakban.

A gyökök, szavak avulttá nyilvánítása, gyomlálása, vagdosása és létének tagadása sok ágának korhadására és kiszáradására vezetett. Így kevesebb gyümölcs, levél és ép sarj nőtt belőle. Kutatni és tanítani kellett volna a gyökerek jelentéseit. Ez még ma sem késő. A gyökök, képzők és más elemek jelentéseit meg kell fejteni, és minden szótárban közölni kell.

Ráadásul a magyarban szinte minden összefügg mindennel, ami semmilyen más nyelvre nem igaz. Méghozzá három rendben. Egyrészt, összefügg a fa-szerkezete miatt, azaz az ágak mentén. Másrészt, az ágak horizontálisan összefüggenek, az elemi gyökök és gyökök mássalhangzóin keresztül, harmadrészt a magánhangzóin keresztül. Egy fán belül is, valamint egy adott fa ágai és más fák hasonló ágai között. Ez a láthatatlan kapocs a hangok hasonlóságán alapszik. Magyarán, némely fák hasonlítanak egymáshoz és egy fán belül is több ág hasonlít egymásra. Ez is fokozza a beidegződések erősségét. Egy másik hasonlattal, amikor hallunk egy magyar szót, agyunkban nem egyetlen húr pendül meg, hanem egy egész akkord! Mondatalkotása is rendkívül magasrendű. A szavak sorrendje a mondatokban szinte teljesen tetszőleges. A magyarban sokkal rugalmasabban, tömörebben, árnyaltabban, kifejezőbben, érzékletesebben és pontosabban lehet fogalmazni, mint az angolban. A magyarban rendelkezésre álló eszközök sokasága miatt magyarul fogalmazni, verset írni sokkal könnyebb, mint bármilyen más nyelven. A magyar versekre a szabad szárnyalás, a könnyedség, a rugalmasság, hajlékonyság, a színes, képies kifejezőmód jellemző. Nem véletlen, hogy időmértékes verselés a görögön és latinon kívül csak magyarul lehetséges. Ez már önmagában is azt jelenti, hogy a magyar klasszikus nyelv.

Az információrobbanás már közhelynek számít, mégsem teszünk semmit. Emiatt az élet minden területén végzetes csótlás és zűrzavar alakul ki, sőt ma már a teljes szétesés, az atomizáció jelenségei mutatkoznak. Ezek a káosz, az anarchia előjelei. Ráadásul megoldás helyett inkább a beszűkülést, leépülést választjuk. A sablonos, félreérthető, nem egyértelmű és igen pontatlan, pon-

gyola, primitív angolt erőltetjük. (Mosolyogtató, amikor filmekben vmely bennszülött nyelvének primitívságát próbálják illetően érzékeltetni: *Te menni hajó, én maradni sziget*. Kis túlzással ez inkább az angol sajátja.) Ráadásul ezzel az angolnak megfelelő leegyszerűsítő, asszociációszegény, atomizáló gondolkodásmódot terjesztjük. (Az angol nemcsak szavaiban, de kifejezéseiben is atomizált. Semmihez sem lehet kötni, nem lehet társítani azokat. Így mondják és kész.) Az angolban *brain storming* kell, hogy beinduljon a képzetársítás. Ezzel egyre inkább elvesztjük átlátó és lényeglátó képességünket, egyre inkább elveszünk a részletekben. Dolgaink elszakadnak egymástól. Ezek önmagukban vagy egy szűk körben még megállnak, de a természettel, az étellel, az emberiséggel, az egészszel ellentmondásban vagy diszharmóniában vannak.

A gondolkodás és a mai mentalitás megváltoztatása, az elveszett ráció megtalálása érdekében a magyar nyelv elemeinek jelentését kell megfejtenünk. Továbbá, minden szótárban első helyen megadnunk és főleg iskolában oktatnunk. Ha idegenszavakkal tűzdelt mondatokat lefordítunk magyarra, szinte mindig lelepleződik annak hamissága vagy semmitmondó volta.

A régi görögök szerint a logika maga a nyelv. Ezt éppen az utóbbi száz évben kérdőjelezték meg a csőlátás szellemében: „Valamit félreérthettek a derék görögök”. Pedig nem! Az ókori görögök nagyon is jól láttak! Éppen hogy a huszadik században a túlhajtott specializációból eredő csőlátás miatt tragikusan összekeveredtek és félreecsúsztak a dolgok. Új Babel felé tartunk.

Azt mondják, az élővilágban fenn kell tartani a sokféleséget, a sokszínűséget. Hozzáteszem, az emberi világra még sokkal inkább ezt kell tenünk. Azaz meg kell őriznünk az egyes nyelveket és kultúrákat. Különösen az olyan ősi, csodálatos és hatalmas kultúrát, amilyen a magyar.

Néhány megjegyzés:

I. Újsághír (90-es évek): *Menekültek kisgyermekai örömmel, könnyedén tanulták és akcentus nélkül beszélték a magyart, bárhonnan származtak is.*

Ez is annak a jele, hogy a magyar természetes nyelv.

II. Valahányszor a pápa minden nyelven elmondja üzenetét, a kommentátorok mindig megjegyzik, hogy milyen nehéz volt elmondania magyarul. Nos, ez egy butaság, mivel a magyar kerüli leginkább a nehezen kiejthető hangtorlódásokat és a magyar törekszik legjobban a harmonikus folyamatosságra, egyenletes tagoltságra. (ld. pl. hangugratás, szótagolás)

III. A magyar nyelv gyökerei szinte minden nyelvben (kínai, perzsa, szanszkrit, hellén, latin stb. és az összes európai nyelv) megtalálhatók, méghozzá tetemes mennyiségben. Ez az oka annak, hogy a sok nyelvet beszélők döntő többsége magyar anyanyelvű, de aki nem, az is tud magyarul. Ezt már a XIX. sz. közepén Czuczorék idejében észrevették, csak okát nem tudták. Pontosabban más okot feltételeztek. Nevezetesen, a magyar önhangzók és mássalhangzók magas számát. S ez az oka annak – tetszőleges strukturált bővíthetősége és megjegyezhetősége mellett –, hogy a magyar lenne a legalkalmasabb világnyelvnek. Az eredmény szempontjából teljesen mindegy, hogy őseinktől vették-e át vagy őseink vették át onnan amerre jártak. Mellesleg sokkal valószínűbb, hogy őseinktől vették át, hiszen gyökökről, gyökszavakról van szó és nem később is használt kifejtett kínai, perzsa, szanszkrit, görög, latin, stb. szavakról. Minden jel arra mutat, hogy a magyarban rejlő két nyelv egyike a Kárpát-medencében élő őstelepes népé, másika pedig a több hullámban érkező hunféle és hun rokon népeké.

IV. A magyart nem kell alkalmassá tenni sem az orvosi, sem más tudományok számára, ugyanis erre alkalmas. Sőt, igazán a magyar alkalmas, vagyis a legalkalmasabb. Gondoljuk csak meg, az összes „művelt” nyelv csak a görögből és latinból tudta szókincsét kellő mértékben kibővíteni a tudományok számára. A XIX. században minden elemnek, sőt a vegyületeknek is magyar neve volt. S minden növénynek, állatnak is. De még a testrészeknek is. Az angolnak pl. egyáltalán nincs saját elnevezése az elemekre és a vegyületekre. Ugyanez a helyzet a növények és állatok „tudományos” elnevezéseinél is. Csak a görögből és a latinból véve tudták leírni és rendszerezni az élővilágot. Ismerek egy orvosprofesszort, akinek az a véleménye, hogy magyarul kellene írni az orvosi szakszövegeket. Más kérdés, hogy a XX. sz. ele-

jétől kezdve szándékosan kigyomlázták a tudományos nyelvből a magyar elnevezéseket. Azért a magyar a legalkalmasabb, mert csakis és kizárólag a magyarban áll fenn az alábbi két dolog mindegyike:

- Korlátlan mennyiségű szót lehet benne alkotni;
- Szerkezete lehetővé is teszi nagymennyiségű szó megjegyzését és előhívását.

Bugát és Toldy nem eléggé és nem igazán tettek jót (pontosabban tetteik minősítése hamis), a korabeli nyelvészek meg pláne nem. Ugyanis, a magyart nem „alkalmassá tenni” kellett volna, hanem felhasználni, kiváló tulajdonságait felismerni és arra támaszkodni. Ahogy a franciák sem szégyelltek visszanyúlni és méríteni a rendkívül gazdag óprovanszi népnyelvből és más saját népnyelvékből. Enélkül a francia egy parasztlatin (*lingua latina rustica*) maradt volna.

A magyarban bárki bármikor képezhet szavakat. Ezt tette a köznép is évszázadok, évezredek alatt. Méghozzá elképesztő mennyiségben. Tekintsünk a tájszótárakba vagy nézzük meg Arany János szókincsét. Ő szinte teljes egészében a népnyelvet használta. Aki ezt teszi, az nem feltalál, nem kitalál, hanem használja a nyelvet! Azaz a szóképzés, a szóalkotás nem „alkalmassá tevés”. Éppen fordítva! A magyar alkalmas arra, hogy benne új szavakat hozzunk létre, méghozzá oly módon, hogy az szervesen illeszkedik, kötődik a nyelv szövetébe.

Mellesleg, mindig csak az egyéneket emlegetjük. Hogy milyen nagy volt Kodály, aki összegyűjtötte. Akik megalkották – a közös alkotókról, össznépi alkotókról soha nem esik szó! Arról, hogy milyen nagyok voltak őseink, akik ilyen csodálatos zenéket, dalokat, meséket alkottak! S micsoda zseniális nyelvet! S ez se Kazinczy érdeme.

Valamelyik cseh mondta, hogy a magyaroknak örögi nyelvük van. Nos, a nagyságrendet majdnem eltalálta. A Magyar nyelv hosszú aranykorokkal tűzdelt sok ezer év alatt természetes úton, módon sarjadt és nőtt, azaz a természetből, a Természetistentől, őseink istenétől ered.

V. A számítógépek világában az ékezet nem jelent semmilyen akadályt, hiszen nem kézzel tesszük ki az ékezetet. Ha az angol 26 karaktere helyett a magyarban használt 35 karaktert használjuk ez a karakterkódolás és megjelenítés számára nem je-

lent semmilyen nehézséget, vagy lassulást. A magyar szavak, kifejezések, mondatok tömörsége miatt inkább célszerűséget és gyorsulást jelent. (Nagyon ajánlom figyelmükbe Magyar Adorján: A magyar nyelv c. írását, amely rendkívül meglepő tények és összefüggések sokaságát villantja fel, mindössze 25 oldalon.) Csak egyet innen: Az Osztrák-Magyar Monarchia követségein a német volt a hivatalos nyelv, de szükség esetén a magyart is használhatták. Rájöttek, hogy a távoli országokban lévő követségeiknek küldött sürgönyöket jobb magyarul leadni, mivel ennek tömörsége miatt az jelentős pénzmegtakarítást eredményez.

VI. A TESZ-szótár többször is arról beszél, hogy ezt vagy azt a szót Kazinczy terjesztette el. Nos,

1. A magyar nyelvű elemi iskolát csak 1868-tól tették kötelezővé. A latin betűs olvasás- és írástudatlanság szinte általános volt Kazinczy (1759-1831) idejében.
2. Épp azért tudott a nyelv fennmaradni, mert a földműves nép ezer dolga mellett nem volt ideje – az előbbi miatt módja sem – megtudni, hogy „ő tulajdonképpen rosszul tudja”. S, hogy az íróasztal mellettiek „tudják jól”. Szerencsére a paraszt úgy adta tovább fiának, ahogy az édesanyjától, édesapjától hallotta.

Egész egyszerűen nem tudta, nem tudhatta Kazinczy elterjeszteni a nyomorgatott, elfoglalt parasztság körében. Ugyanis könyv, újság (röpülő lap, futó könyv – „king pao”) csak igen kevés volt Kazinczy idejében. Az első magyar nyelvű újság a Magyar Hírmondó 1780. jan. 1-én jelent meg. 1800-ig csak néhány újságot alapítottak, s közülük csak kettő lépett be a XIX. századba! Azaz, Kazinczy idejében lényegében még nem létezett tömegkommunikáció. Írásait csak írotársai és a nemesség ez iránt érdeklődő része olvasta, olvashatta.

Adalékul Kazinczyhoz a Révai-lexikonból: *Reformjában volt egyoldalúság és túlzás: ... nyelvben és stílusban sok idegenszerűséget honosított meg; nem becsülte meg eléggé a régi magyar hagyományokat; lenézte költészetünk népies elemeit. E túlzások ellen már életében föltámadt a reakció, s későbbi nagy íróink szerencsés tapintata következtében Kazinczy reformmozgalmának*

káros hatását mind teljesebben kiküszöbölte – az eredeti szövegben: „kiforrtá” – *az irodalom;*

VII. Mátyás király rövid idejét leszámítva hol a latin, hol a német volt a hivatalos nyelv a régi Magyarországon. Az 1840. május 13-án befejeződött országgyűlés tette a magyar nyelvet az országgyűlés, a helytartótanács és az udvari kamara hivatalos nyelvévé. Lényegében a magyar Magyarországon csak 1840 óta hivatalos nyelv! Tehát nem mese a magyar nyelv 800 éven át történő elnyomtatása! S az sem mese, hogy túlnyomórészt szájhagyomány útján, apáról fiúra őrizték meg. Ld. még a VI. megjegyzést. Nagyszerű tulajdonságai miatt 800 év alatt sem volt képes kiszorítani a latin és a német. Az orosz sem tudta. Az angol meg pláne nem képes erre, bármennyire is erőltetik.

Teljesen fölösleges, hogy a cégeknél mindenki tudjon angolul. Még a külföldi tulajdonban

lévőknél sem. A külföldi vezetőkkel a beosztottak közvetlenül nem érintkeznek.

Ráadásul mindenütt (külföldön is) aránytalanul, sőt szerfölött túlméretezett, túllihegett a külkeresedés, a külgazdaság szerepe, amely a társadalmi és természeti katasztrófák miatt sokáig nem tartható.

VIII. Egy jellemző példa nyelvi logikai fák hasonlóságára a szek-szeg, szak-szek, stb. rokonság

Ebből ered a latin seco (szeg, metsz, stb.), segmentum (szegmény, szelet, szegés; szegély, szakasz, stb.), a szanszkrit szagh (szeg, szel, vág), a szakóca, a szekerce, stb., stb. (A latinba az etruszkok révén, a szanszkritba a fehér hunok révén kerültek ősmagyar gyökök.)

Születőben lévő bolygórendszerek az Orion-ködben

Harminc darab, eddig nem publikált felvétel látott napvilágot a Hubble űrteleszkóp egyik leghosszabb, az Orion-köd protoplanetáris korongjait, azaz bolygórendszer-kezdeményeit vizsgáló programjából

Az Orion-ködben eddig azonosított 42 proplyd közül harmincnek a látható tartománybeli, mostanáig nem publikált képét tartalmazza a protoplanetáris korongok új atlasza.

Az Orion öve alatt szabad szemmel is megfigyelhető Orion-köd (M42) első leírása a francia Nicolas-Claude Fabri de Peiresc nevéhez fűződik a XVII. század első felében, így a felfedezés dicsősége is az övé, bár a köd maga minden bizonnyal már az ősidők óta ismert. 1500 fényéves távolságával a Földhöz legközelebbi csillagkeletkezési terület, melynek nagytömegű csillagai elég forrók ahhoz, hogy a környező gázt felfűtsék, gerjesszék, s így színek sokaságában fénylésre készítsék, a csillagos égbolt fürkészőinek egyik legkedveltebb célpontjává téve.

A HST üzemeltetői és használói sem kivételek ez alól, az Orion-köd a Hubble űrteleszkóp-
nak is egyik kedvelt célpontja. Egyik leghosszabb, csillag- és bolygókeletkezéssel kapcsolatos meg-

figyelési programja is a ködhöz kötődik: egy felmérés keretében 42 darab proplidot – ez a proto-planetáris korongok angol elnevezéséből született ”mozaikszó” – azonosítottak benne az űrteleszkóp ACS (Advanced Camera for Surveys) műszerével. Általánosan elfogadott, hogy ezek a korongok a csillagok keletkezésekor visszamaradt porból és gázból álltak össze, s tulajdonképpen fiatal, kialakuló bolygórendszerekről van szó. A természetük-nél fogva viszonylag ritka, hogy a proplidok a látható tartományban jól fényképezhetőek, a Hubble nagy felbontása és műszereinek érzékenysége, illetve az Orion-köd közelsége azonban ebben az esetben lehetővé tette a születő bolygórendszerek precíz optikai leképezését.

A hozzánk legközelebbi csillagkeletkezési terület, az Orion-köd számos olyan fiatal csillagot tartalmaz, melyek körül bolygórendszerek is kialakulóban vannak. A képen inzertekben ezek közül hat látható.

[NASA, ESA, M. Robberto (STScI/ESA),

Hubble Space Telescope Orion Treasury Project Team, L. Ricci (ESO)]

A 30 új képet tartalmazó atlaszt összeállító kutatók két korongtípust különböztetnek meg a fiatal és az éppen születőben lévő csillagok körül. Az egyik kategóriába azokat sorolták, amelyek a köd legfényesebb csillaga, a Θ^1 Orionis C közelében vannak, a másikba pedig azokat, melyek távolabb helyezkednek el a köd gerjesztéséért leginkább felelős csillagtól. A Θ^1 Orionis C a közelében található protoplanetáris korongokat felmelegíti, ezért azok fényesen világítanak, a távolabbiak azonban már nem kapnak elegendő energiát tőle,

így csak a köd fényes háttere előtt kirajzolódó sötét sziluettjük alapján azonosíthatók, amint a bennük lévő por elnyeli, illetve szórja a háttér látható tartománybeli sugárzásának jelentős részét. Tanulmányozásuk azonban jó lehetőséget teremt a valószínűleg bolygókká összeálló porszemcsék tulajdonságainak jobb megismerésére.

A fényes korongok leginkább a gerjesztő csillag irányában látható fénylő csomók alapján azonosíthatók. A véletlenszerű orientáció miatt a korongok néha élükéről, néha lapjukról is látszanak.

Az objektumokhoz sok esetben egyéb, a látványt tovább fokozó elemek, például anyagkilövellések és lökéshullámok is kapcsolódnak. A lökéshullámok a nagytömegű forró csillagokból nagy sebességgel kiáramló csillagszél és a köd gázanyagának ütközési helyein jönnek létre, néha bumeráng, esetleg nyíl, sőt a 181-825 jelű proplid esetében medúza formájú képződményt létrehozva.

A proplidok atlasza az első tudományos eredménye a HST Orion-ködre vonatkozó ún. "kincsetár" programjának (Treasury Program). Ezek a programok azt célozzák, hogy az űrteleszkóp hosszabb idő alatt összegyűjtött adatit elemezve

jussanak új tudományos eredményekre. A protoplanetáris korongokról készült nagyfelbontású képek jól példázzák azt is, hogyan vezethet egy felfedezés új technológiák létrejöttéhez és alkalmazásához. A következő évtized egyik legnagyobb, földi bázisú csillagászati projektjének, az Atacama Large Millimeter/submillimeter Array (ALMA) programnak ezek az objektumok lesznek ugyanis a legfontosabb célpontjai. Az ALMA keretében hosszabb hullámhosszakon és emisszióban fogják észlelni a porkorongokat, az elérhető szögfelbontás pedig körülbelül 10-szerese lesz a Hubble felbontásának.

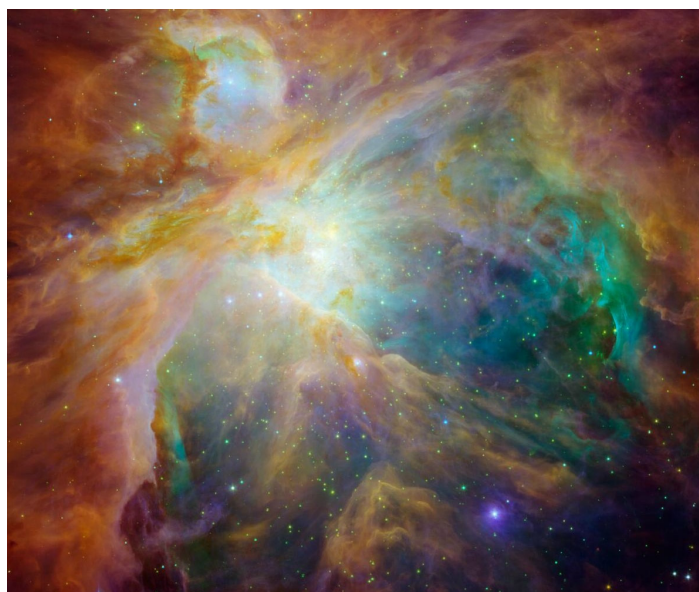
KÉPEK A PROTOPLANETÁRIS KORONGOK ÚJ ATLASZÁRÓL ÉS AZ ORION-KÖDRŐL

A 181-825 jelű, medúzára emlékeztető proplid a Θ^1 Orionis C közelében található.

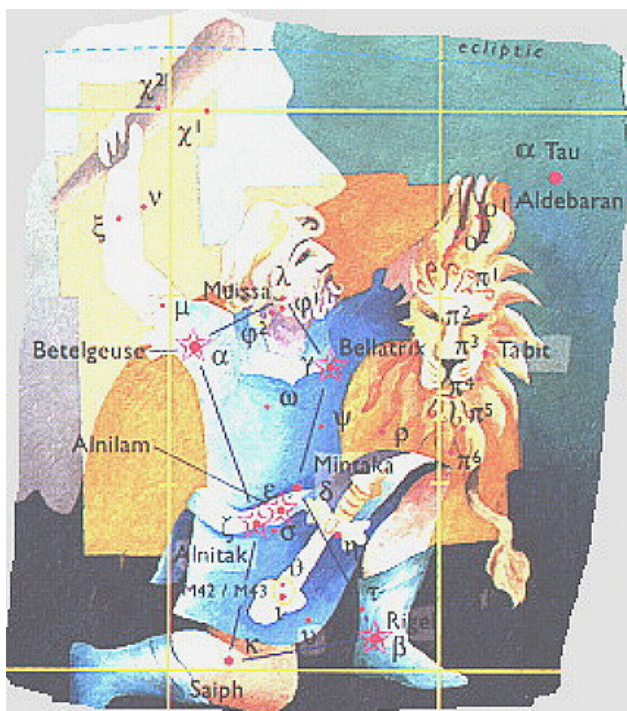
A 170-249 jelű proplid

Orion-köd

Orion*

Tündöklő 1 és 2 magnitúdós csillagaival és jellegzetes alakjával az Orion az elsőrendű csillagképek között is a legelső. Talán csak az északi égbolt Nagy Göncölje és a délin a Dél Keresztje versenghetne vele látványosság dolgában. Amikor a csillagöves óriás több hónapos távollét után ismét magasra hág az égbolton, ez az északi féltekén az ősz, míg a délin a tavasz beköszöntét jelzi. Az Orion éjféle delelése december közepére esik, ilyenkor a sarkvidékeken kívül a Föld minden pontjáról látható. Ha épp az Oriont kívánnánk a többi csillag segítségével felkeresni, akkor a mindennapos gyakorlat ellenében cselekszünk. Az égi vadász részben a Tejúton fekszik, a fuvarostól délre és a Procyontól (α CMi;) nyugatra. Az Orion α csillaga, a Betelgeuse szembeütő háromszöget alkot a Procyonnal és a Siriusszal (α CMa;) melynek délre néző csúcsa a Sirius. Az Orion három ragyogó övescsillagának vonala pontosan a Siriusra mutat.

Orion csillagkép

A csillagkép fontosabb csillagai

α Orions – Betelgeuse, fényessége 0,5 magnitúdó, vörös színű.

Ez a félszabályos változó egy tőlünk 425 fényévnire

* CORNELIUS Geoffrey: Csillagképek kézikönyve. Útmutató az éjszakai élet megfigyeléséhez, a csillagképek szimbolikája és mítoszai. Magyar Könyvklub 1999.

fekvő szuperóriás. Átmérője 300-400 szorosa a Napénak. Neve meglehetősen prózaian „a középső hónalja” jelentésű arab szókapcsolatból származik.

β Orions – Rigel fényessége 0,12 magnitúdó, kék-fehér színű.

Neve annyit jelent: „az óriás lába”. Az égbolt 7 legfényesebb és az Orion legragyogóbb csillaga. Ez a több mint 1000 fényév távolságban lévő szuperóriás jellegzetes színekontrasztot alkot a Betelgeuséval.

γ Orions – Bellatrix, fényessége 1,6 magnitúdó, halványsárga színű.

Neve „harcosnőt” jelent, ami egy óarab szó – Al Najid, „a győztes” – meglehetősen pontatlan közép-kori fordítása.

M 42

Ez a mélyégobjektuma ν^1 és a ν^2 Ori környékén található. A legfinomabb diffúz köd az égen, szabad szemmel elmosódott, 1 négyzetfoknyi ködösségként tisztán megfigyelhető. A köd 1500 fényév távolságra van tőlünk, átmérője kb. 15 fényév. A köd egy születő csillaghalmazt tartalmaz.

A csillagkép kultúrtörténete

A görög mitológiában Orion rettenthetetlen vadász. Egy ízben meggondolatlanul azzal dicsekedett, hogy nincs olyan vadállat, amelyet ne tudna elejteni. Gaia földistennőt fölbosszantotta Orion dicsekvése, és elküldte a skorpiót, pusztítsa el a hencegőt. A mítoszt az éjszakai égbolt eseményei is megerősítik. Alig emelkedik ugyanis a Skorpió a horizont fölé keleten, Orion leforrázva lenyugszik nyugaton. A történet úgy folytatódik, hogy amikor a Skorpió leáldozik nyugaton, voltaképpen Aszklépiosz tapossa el az ártalmas férget. A gyógyítás istene egyúttal Oriont is új életre kelti, s így az hamarosan újjászületve emelkedik a keleti horizont fölé.

A halál és újjászületés motívuma ősi eredetre vall. Őt a 4. dinasztia korából származó gízai piramist úgy helyeztek el, hogy Orion földi mását képviseljék, miközben a Nílus a Tejutat jelképezte. A Nagy Piramis déli obeliszkjét az Orion övescsillagához igazították, kivált az ξ Orionishoz, pontosabban annak Kr. e. 2700-2600-ban elfoglalt helyzetéhez. Ekkor az Orionnak megfelelő csillagkép a holtak istenét és első királyukat, Oziriszt jelentette az egyiptomiak számára. Úgy képzeltek, hogy halála után a fáraó misztikusan megtermékenyíti ezeket a csillagokat, miáltal Oziriszon keresztül Hórusz a napisten is újjászületik a fáraó utódjában.

A MISKOLCI BÖLCSÉS SZ EGYESÜLET TANÉVNYITÓ ÜNNEPSÉGE

2010. szept. 16-án

Tisztelt hölgyeim és uraim!
Elnök asszony,
Nagytiszteletű Úr, kedves vendégeink
és külön üdvözlöm a hallgatóinkat!

Ünnepelni gyűltünk össze, mint minden évben a tanévkezdés idején. A hallgatók nagy elhatározása, az embertársaink lelki problémái iránti elkötelezettsége, a segíteni akarás, mondhatjuk úgy is, hogy az elhivatottságuk bizonyágtétele az, ami még inkább ünnepé teszi ezt a napot mind-egyikünk számára.

Mi, itt állunk ünneplőbe öltözötten és várunk egymástól valamit, adva egymásnak valamit, mert mindez következik az emberi kapcsolatokból.

Közös sikerek, közös örömök, sőt az esetleges nézeteltérések is összekötnek majd bennünket.

Kedves hallgatóink! A mai nappal egy új kapu, egy új út nyílik meg, amit mindenkinek saját-magának kell majd kitaposnia, mert nehezen járható és sok-sok buktatóval van tele – és ezeket csak a szorgalmas tanulással megszerzett tudással, a páciensek iránti szerető, együtt érző segíteni akarással lehet valamennyire kiegyengetni...

Az ifjú kor felnőtté érésében eljutottak az első igazán nagy döntés meghozatalához és annak megvalósításához.

S ebben nagyszerűen összetalálkozik minden.

Mi úgy szeretnénk látni és látjuk is önöket, hogy tudják kötelességeiket és jogaikat: a becsületet, tiszta alkotó munka kötelességét és jogát a közösségért, a hazáért, a barátokért, a munkatársakért, a majdani társaikért. Tudják: *egy mindenkiért!*

Soha ne felejtsek, a szigorú szó, a kemény követelés, s közben a megértő hallgatás legfőbb jegy-e annak, hogy az otthon melege, az édesanyák talán e pillanatokban megtört mosolya, az apák büszke hallgatása, az iskola tanító, nevelő szava, a tanárok biztató tekintete önök felé fordulva önökért van! ... Mert holnapra többé kell válniuk, mint amilyenek ma és holnapután újabb feladat vár mindenkire, újabb döntést kell majd hozni és így tovább...

Mi, akik figyelünk önökre: szüleik, barátai, tanárai, mi, körülbelül 10 millióan ebben az országban szurkolunk, hogy jól sikerüljön az életük. Mert azt is tudni kell, hogy *mindenki egyért!*

Igen, *mindenki egyért és egy mindenkiért*, mert csak így válhat élethetővé a körülöttünk rettenetesen összekavarodott világ!

Itt a hallgató számára fontos lesz minden, ami mindig is foglalkoztatta, de eddig alig látszott. Célok jelennek meg, amelyek talán az egész életre szólnak, a színek, hangulatok emberformájúbbá, tartalmasabbá válnak. A vágyak világmegváltásig nőhetnek, ha a vélt, valóságos, vagy, ha az éppen meg nem értett lehetőségek nem groteszk fintorrá formálódnak.

Mindenesetre bizonyosnak látszik, hogy a megszerzett személyes és társas értékeket érdemes rendbe tenni magukban, azokat egyeztetni – ha lehet – ezzel a zavaros világgal, amelyben emberek élnek, s ahol kinek-kinek meg kell találnia a maga helyét, s főleg a maga dolgát.

Kedves Hallgatóság, az ember egy életen keresztül töpreng és kérdez, és minden kérdésünkre válaszol is a világ vagy egyszerű érthetőséggel, vagy úgy, hogy a válasz tartalma mögé kell néznünk, vagy azzal válaszol, hogy hallgat...

Annyi mindenképpen igaz, hogy minden kérdésünkre jön válasz. Ez valószínűleg akkor is igaz, ha rosszul vagy értelmetlenül kérdezzünk.

Persze, nagyon sok esetben a kapott válaszokat nem értjük, vagy csak nem tudunk velük egyetérteni. Különösen nagy baj ez akkor, ha az önmagunkról bennünk sorjázó kérdések, teremtenek bennünk zűrzavart, gondolkodásunkban megoldhatatlan káoszt, amit nem tudunk egyedül rendbe hozni. Az elmúlt időszakban sokat emlegetett büszkeség és más bűv-szavak semmit nem oldanak meg. Sőt, csak tovább gerjesztik a bajt.

Talán mindezt ellenpontozza majd a friss, fényes szelekben magára találó világ: álmokban, vágyakban a teljes emberi élet iránt, amikor a mély, friss levegőjű lélegzetekben, mindent visszahúzó, embertelen bizalmatlanság, álmokergetés csak igazi, tiszta szigorúsággal lett volna igazán emberivé alakítható. S mert ez nem a legjobban sike-

ESEMÉNYEK

rült, torzult a gondolat, torzult az ember, s talán a hite is. Mert a lélek nem állja a bizonytalanságot. Ilyenkor kell jönnie a szakember segítségének. Jó lenne mindenkit megvédeni ettől a tehetetlenséget okozó lelki állapottól!

Megkapaszkodni, fennmaradni, élni – meghatározó fogalmak lettek, és e nagy gondolatnak árnyékába kerültek csupán: **az embernek lenni és az önzetlenül élni** – életesmények.

Pedig mindenki tudja, hogy ezt a hazát most közösen kell talpra állítanunk: neked – neki – nekem, szóval nekünk...

Kemény világ ez most és kemény benne a felelősség: **mindannyiunké**, mert a világ aligha változik olyan nagyot, hogy ne nekünk kelljen majd betörni, hozzáigazodni...

Mindenkinek meg van ebben az igazodásban a dolga: nekünk, tanároknak az, hogy segítségnyújtásra készítjük fel, – mondhatnám úgy is: őrző-védő tevékenységre – a feladatot vállaló hallgatókat a legszükségesebb ismeretek átadásával.

Kívánok mindenkinek jó erőt és egészséget

ennek a feladatnak a végzéséhez, hogy majd egyszer, a megélt távoli jövőből visszatekintve, jóleső érzéssel állapíthassák meg, talán nem meglepő módon: – mégiscsak sikerült valamit tennünk az embertársainkért, mert Ady szavaival... Az Élet él és élni akar... Végezetül kérem, hogy az Intés az őrzőkhöz című vers második versszaka maradjon meg emlékezetükben:

„Őrzők, vigyázzatok a strázsán,
Az Élet él és élni akar,
Nem azért adott annyi szépet,
Hogy átvándoroljanak most rajta
Véres s ostoba fenségek.
Oly szomorú embernek lenni
S szörnyűek az állat-hős igék
S csillagszóró éjszakák
Ma sem engedik feledtetni
Az ember Szépbe szőtt hitét
S akik még vagytok őrzőn, árván,
Őrzők, vigyázzatok a strázsán!”

Ady Endre: Intés az őrzőkhöz

Záhonyi András írásai két rendezvényről és egy színházi előadásról

BÖSZTÖRPUSZTA

Idén, 2010-ben külön rendezvény volt a Kurultaj és a Magyarok Országos Gyűlése.

Eredmény: mindkét eseményen kevesebben voltak, mint amikor együtt szervezték meg azokat. Sajnos a kirekesztés gyanúja is megjelent a Kurultajon, ahol pl. a Kárpát-medencei őshazát valló könyvek váltak „nem kívánatosá”.

A megosztás elkerülése végett érdemes lenne in-

kább a közös pontok megtalálását, hangsúlyozását, a hatékony közös fellépést és az együttműködést előtérbe helyezni.

A programokról

A Mesesátor és a Pusztamozsi gyerekeknek a kicsiknek kínált izgalmas és rendszeres elfoglaltságot.

A rovásírás szerelmesei a külön jurtában működő Rovásoskolát látogathatták.

(Egy észrevétel a rovásfeliratokkal kapcsolatban: a Baranta lelátónál elhelyezett színes tábláján a „magyar” szó jelei rossz sorrendben követték egymást – érdemes lenne a legközelebbi rendezvényre kijavítani).

A Könyvsátor széles kínálattal és könyvbemutatókkal várta a látogatókat.

Jól sikerültek a néptáncbemutatók és a fiatalok által irányított moldvai, dunántúli és mezőségi

táncitanítás is. A hivatalos program végén a közönség soraiból egy furulyás lépett a mikrofon elé, így még sokáig folytatódhatott a mulatság.

A táncház után közeli büfénél a kárpátaljai harmonikás fiú vezetésével hangulatos nótáéneklés is beindult.

A tábor temploma (a Hétföldogasszony Hajléka) előtt reggelente többen is imával köszöntötték a felkelő Napot. Ez a csíksomlyói napvárta hangulatát idézte fel.

Böszötrpusztai gyerekvár

Érdekesebb előadások a Pusztagyetemen:

Molnár V. József: Nagyboldogasszony
Erdei Ibolya, Ibos Zoltán, Nagy-Baló András: Az Arvisura /Igazszólás/ eredete

Kovács Kálmánné: Őseink hite és hitvilága

Tóth Sándor: Az Árpád-sír nyomában

Darai Lajos: Kárpát-medencei azonosságunk

Varga István: Bankreform a megoldás

Rumi Tamás: A fény kapuja

Nagy Lajos: Máni tanítása és a magyarok

Vetési Zoltán: Magyar erkölcs

Gulyás Krisztián: A Kárpát-medence
csillagösvény-hálózata

Grandpierre Attila: A Kárpát-medence az emberiség tudományos és vallási világközpontja

Boros Imre: A világgazdaság pénzügyei átalakulóban; Igazságos közteherviselés

A programfüzetben cím nélkül szerepelt Varga Csaba írástörténeti, Kiszely István történelmi és Záhonyi András *László Gyuláról* megemlékező előadása.

Számos gyógyászattal és egészségvédelemmel kapcsolatos előadás is elhangzott (Vadnai Zs,

Eöry A., Szöllősy R., Horváth I., Kmeth S., Tejfalussy A., Pócs A.).

Szokatlan dolog volt, hogy egyes előadók többször és több helyen is szót kaptak (pl. Kovács Kálmánné, Molnár Ervin, Tóth Ferenc). Ez kisebb-fajta udvariasságnak számít a többi kutatóval szemben... /A Bogár Lászlót beugróként helyettesítő Drábik János és a történelmi alkotmánnyal, a Felsőházi Szövetséggel foglalkozó szakemberek, főszervezők (Bene G., Vukics F.) esetében a többszöri fellépés természetesen indokolt./

Eva Maria Barki, Pap Gábor és Bogár László nem jött el idén Böszötrre. Andrásfalvy Bertalan pedig elnázta a programot, és egy nappal korábban érkezett Böszötrpusztára.

A „nagy nevektől” is elvárhatjuk, hogy ne az utolsó pillanatban mondják le részvételüket. Sokan őmiattuk látogattak el a rendezvényre, vállalva a „nomád” körülményeket.

Sajnos ilyen lemondás máshol is előfordul: pl. Bakay Kornél se jutott el idén a Miskolci Őskutatási Fórumra...

A Pusztagyetem előadásainak önkéntes /és sajnos gyakorlatlan/ szervezői ezeket a programváltozásokat elfelejtették a látogatók orrára kötni. A „Műsorváltozás” c. kiadványt úgy osztogatták, mintha az „friss” lenne. Az előadások főszervezője már tavaly sem volt híres precizitásáról. Idén se volt jobb a helyzet. Pl. a tájékozódást nagymértékben zavarta, hogy a törzsekről elnevezett sátrak nem a közismert sorrendben követték egymást.

A 6 sátor sorrendje a következő volt: Tarján, Nyék, Trianon, Megyer, Kérkeszi, Jenő. A sátorok nevei sajnos nem mindig szerepeltek feltűnően a sátrakon.

További események

Történelmi élőkép, Trianon kiállítás, koncertek és színházi előadások a Civil Színpadon, Magyar Találmányok és fejlesztések seregszemléje, lovas- és íjászverseny, Szent Korona szertartás.

A vasárnap esti előadások

Az izgalmas program a csúszás ellenére sokakat vonzott. A Henna együttes magyar vonatkozású számokkal szórakoztatta a közönséget.

A *Vágtázó Csodaszarvas* koncertje alatt sokan penderültek táncra. Korpás Éva és zenekara re-

ESEMÉNYEK

mekül ötvözte az autentikus dalokat a dzsessz-szerű feldolgozásokkal.

Táncszínházat is láthattunk, *Emese álmától a honfoglalásig* címmel (melynek során a bemutatott táncok és a táncosok viselete sajnos csak ritkán volt összhangban).

Ráadásásként a vancouveri magyar nyelvű színházi társulat előadása Nimródról és a magyar honalapításról emlékezett meg.

A rendezvényen felvételeket készítő Szövetség TV honlapja: www.szovetsegtv.hu

A rendező Magyarok Szövetsége honlapja: www.magyarokszovetsege.hu

MŰVÉSZETEK VÖLGYE 2010-BEN

Idén az utolsó pillanatban megérkezett a „pénz”. Ennyi fellépőhöz, ennyi helyszínhez azonban sajnos önmagában nem elegendő. Sok előadó eljött csupán útiköltség-szállás fejében (remélve, hogy a nagyszámú közönség majd vásárol a kazettákból, videókból ...).

A későn meghirdetett programok /és a viharos idő/ miatt azonban nem jutott minden helyszínre sok néző. Így Berecz András mesemondását, csuvas nép- és sördalait (az Öcsi Kőfejtőben, ahol a napijegy mellett 500 Ft pótdíjat is kértek) a vártnál kevesebben tekintették meg.

Felvidékiek bemutatkozása

A fűtöttől kieső taliándörögdi Klastromban már a pótdíjat is elengedték – így is csupán 30-40 fő jött össze a Rozsnyói Meseszínház Hüvelyk Matyiról szóló bábmesejére, Écsi Gyöngyi palóc népmeséire, szerelmi énekeire (Kováts Marcell zenei kíséretével), a 20 éves Kor-Zár zenekar /egyszerű akkordokkal kísért / megzenésített verseire.

További felvidéki programok: Korpás Éva lemez-bemutató koncertje (a Tükrös és a Rév zenekarral), a Lakatos Róbert – Korpás Éva duó koncertje /az öcsi evangélikus templomban/, magyarbódi, mátyusföldi és gömöri táncház, Agócs Gergely meseládája, Arany János „Nagyidai cigányok” c. műve Szepsi környékén gyűjtött, autentikus zenével,

az Őrsújfalusi „És?!” Színházi Társulat és a „Szevasz” Színház bemutatói /Helység kalapácsa, A bajusz, Mátyás király kútja, Ciao Boccaccio/, a pozsonyi Muzicka Zenekar és az Új Szlovák Vónósnegyes koncertje.

Lehet, hogy a nyárra már túl sok fesztivál jut, s a családi költségvetés nem bír el ennyit? A Kemence-Bernecebaráti térség fesztiválján átlagosan 10 néző látogatta az egyes programokat).

Taliándörögdi

Kiállítás, beszélgetés, koncert: minden mennyiségben

Érdekeségnek számított Vigántpetenden a *Néprajzi Múzeum* játszótere, Pataki Tamás grafikus kiállításai /idén a SzeR-TáRban Osváth Ilona népi viseleteinek helyét a 60-as évek tárgyai, könyvei vették át, a Szín-TáR Galériában szerves díszítő mintázatokkal és a computer-grafikával ismerkedhettek a látogatók/, a Makám együttes urbánus folklórt képviselő koncertje, a „Népek Szenténekei” koncert a katolikus templomban, a Magyar Hobológia Társaság vador(ló)ülése Hobó vezetésével /a beszélgetéssorozat a vasárnap esti Hobo – Circus Hungaricus színházi előadás zárta Pulán/.

A KOBUCI Kertben teltház előtt játszotta el Ferenczi György és zenekara a „Szalonna” által gyűjtött betyárballadát /melynek gömöri változatát Agócs Gergőtől ismerjük/.

A Tükrös Együttes mezőségi műsorának háttérét Kása Béla és Klebercz Gábor képeiből alakították ki. A 20 éves Csík zenekar születésnapját az öcsi koncerttel ünnepelte.

Sikert arattak Dinnyés József Völgy-független est-

jei is a taliándörögdi református templomban. A „daltulajdonos” 500 év magyar történelmét tudja elmondani – versben-dalban.

A Közös Hullámhossz Rádió (FM 96,5 MHz) rendszeresen tudósított a Művészetek Völgye eseményeiről /www.kozoshullamhossz.hu

”Palya udvar”

Az egyik központ idén a Művészetek Völgye kapolcsi „pályaudvara” volt. Szerda délelőtt Tar Ildikóval fejtettük álmainkat. Csoda-e hát, hogy utána Palya Beának az ”Álom esett a szememre...” eléneklésére támadt kedve? Utána meg egy autentikus moldvai blokkot énekelhettünk együtt a Völgy idei háziasszonyával. Ildikót egyébként egy kicsit irigyeltük is: ha későn ébred vasárnap délelőtt, ő szégyenkezés nélkül nyugodtan mondhatja családtagjainak, hogy ”dolgozik”... A Déli Palya-udvarban a zenélni szeretők kapnak lehetőséget arra, hogy egy közös örömteli muzsikálással szórakoztassák kényelmes párnákon, fotelokban, függőágyban pihenő társaikat. Nem elég passzívan hallgatni -- csinálni is kell...

A Völgy idei háziasszonya, Palya Bea sokoldalúságát bizonyította az „Én leszek a játékszered” koncert is, melyen a táncdalfesztiválok korának slágereit elevenítették fel nagy sikerrel. Workshopján az énekmeditáció mellett a közös éneklés során néhány dalt meg is tanulhattunk Bea repertoárjából.

Szalóky Ági és Palya Bea

Szerda délután, a Hangos-beszélőben a „barátnők”, Szalóky Ági és Palya Bea „népzeneis” beszélgetését hallgathattuk meg. www.szalokiagi.hu

Ismerkedés a népzenevel a Muzsikás udvarban

Szerda délelőtt a Malomsziget közönsége árnyékban hűsölve ismerkedett az esztammal, a dűvővel. No meg Kovács Ferenc bogviszlói muzsikussal, akinek kíséretében egy csodálatos ”dunántúli” blokkot tanulhattunk meg, énekelhettünk el.

A kezdő zenészek figyelmét Harmat Dániel felhívta arra is, hogy a lagziban (és a mulatságokban) akár el is törhetik a zenész hangszerét, ha a táncos lába gyorsabban járja, mint a prímás vonója...

A ”népzene kicsiknek, nagyoknak” keretében a Muzsikás kontrását fia, Marci helyettesítette. Játéka kapcsán elhangzott, hogy sokan azt gondolták: Éri Pityu”megfiatalodott”. (Tudniillik annyira hasonlít apjára...).

A Muzsikás ezen a héten igazán kitett magáért: Petrás Máriával közösen a csángó zenéből adtak ízelítőt. Szokolay Balázssal, a Budapesti Liszt Ferenc Zeneakadémia zongora tanszakának tanárával közös koncertjükön pedig Bartókra emlékeztek, kapolcsi meditációs koncertjükön pedig a hajnalik, a lassúk és a siratók világába kalauzoltak el bennünket.

ELNÖKNŐK

A Békéscsabai Színház Vigadó termében Werner Schwaab abszurdra emlékeztető darabját adta elő „három grácia”.

Az előző napi bemutató után is telt ház előtt zajló előadáson az ELNÖKNŐK szereplői egymást székálva és önzésből túllicitálva tartottak tükröt körünk agresszív, élvezkedő, vasárnapi templomba járó, de mégis közönséges embere elé.

Dobó Kata, a sikereit Amerikában megalapozó tehetséges színésznő a „félkegyelmű” Mariedl eljátszásával bizonyította, hogy egy fiatal és szép asszony is képes egy rossz tartású, örült nőt megformázni a színpadon.

A bigottan katolikus, spórolós Erna (Kara Tünde) és a nemi ösztöneiben és vágyaiban a „váltóság kora” után is erős Grete (Bede-Fazekas Anna) humoros szócsatái megmutatták: az állandóan az erkölcseről prédikáló öregasszonynak is vannak álcá-

zottan erotikus álmai.

A vitájukba egyre erősebben beleordító Mariedl (a félkegyelmű WC-tisztító) saját szakmájának szépségeit ecsetelve „tette helyére” korunknak csak látszólag normális két embertípusát: a materialista élvhajhászt és a dogmákat minden helyzetben követő, spórolósan önkínzó „hívógépet”.

Mariedl jutalma nem maradt el: ahogy a mindennapi életben is történni szokott, a vérre menő ideológiai viták folytatói együttes erővel vágják el a nyakát annak a harmadiknak, aki ki merészeli mondani az igazságot.

Akkor mire számíthatunk a közeljövőben? A darab Szalma Dorotty rendezésében azt sejteti, hogy sok jóra nem.

A válságos helyzet túlélésére a drámát kísérő, alulfoglalkoztatott zenészek mutattak követhető példát: a zongorista keresztretjvényt fejtett, a prímás bóbiskolás közben „meg-meghúzta” a laposüveget, a dobos (férfi létére) kötött, a csellista pedig cigaretták sodrásával múlatta idejét. Így

amellett, hogy fölvehették a gázsijukat, még tudtak tenni valamit a gyakorlati életben is...

A drasztikus komédia örülete persze rám is áterjedt. Elfogadtam: még én fizetek azért, hogy (igaz szórakoztatva, de) lelkiileg megtiporjanak, és az olvasónak lelkiállapotomról őszintén beszámolhassak.

FIGYELEM!

A darab a számítógépes oktatók számára is ajánlható. A drasztikus komédiában elhangzott hasonlatok (a WC-csésze „túlcordulása”, a sorbaállítás, a „szűk keresztmetszet”, az input-output egyensúlyának filozófiai kérdése egy gyomrotvesét megmozgató partyn) sokat segíthetnek a mesterségesen keltett problémákat és nehézségeket bonyolultan és drágán megoldó, de az előírt módszereket szolgáiban alkalmazó EU-s bürokratáink képzésében.

A MISKOLCI BÖLCSÉSZ EGYESÜLET

3. Nevelésügyi Fórum a Magyar Művelődés Alapítvány székházában 2010. október 11., Budapest, Szentháromság tér

A Miskolci Bölcsész Egyesület rendezvénye a Himnusz eléneklésével, majd Hampó József szerzeményével (*Emlékezzünk Mátyás királyra*) indult. Közreműködött Aranyosi György trombitaművész.

Október 6.: az aradi vértanúk ünnepe. **Hankó Ildikó** antropológus e napra emlékezve *Batthyány Lajos* sorsáról beszélt. A miniszterelnököt kötél általi halálra ítélték, s ez a győztes országok vezetői szerint sem volt európai eljárás!

Batthyány a becsempészett papírvágó késsel megsúrta önmagát, hogy a szégyent (a kötél általi halált) elkerülje. Mivel a nyaka megsérült, így „csak” puskagolyó végzett vele. Tömegsírba akarták eltemetni, de a józsefvárosi plébános a tetemet a ferencesek templomába menekítette. E tett eredményeként tarthatták meg 1870-ben a Kerepesi temetőben az újratemetést, amelyen 100 000 ember vett részt.

A mauzóleumban mellé temetett búcsúlevél az 1986-os betörés során tűnt el.

A nemzeti érzés erősödését jelzi, hogy az októberi Magyarország - San Marino futballmérkőzésen a közönség mind a 13 vértanú képét magasra emelve lobogtatta!

Ezután **Kiszely István** elnök „önmagát kérte fel” a következő előadás megtartására. Bízhatóan jelentette ki: „Átírjuk az őstörténetet!” A csontvizsgálatok, a genetika, az antropológia kutatási eredményei és a jelképek vizsgálata alapján kijelentette: „Semmi közünk a finnugorokhoz!” Felhívta a figyelmet *Stein Aurél*, *Kőrösi Csoma Sándor*, *Tucsek Árpád* kutatási eredményeire és az arab források fontosságára.

Tóth Sándor a pozsonyi csatával kapcsolatban elmondta: helytelen, hogy csak a vesztes ütközetekről, háborúinkról tanulunk az iskolában. *Nagy Lajos* idejében Európa leggazdagabb országa voltunk!

Krizsai Mónika *Mátyás beszéde*-ről tartott előadást. Ezeket a király fia, Corvin János édesanyjához, az alsó-ausztriai születésű Borbálához írta, akinek jelentős birtokokat juttatott. Beatrix egyébként azzal vádolta meg a Mátyással férjhezmenetele után is kapcsolatot tartó Borbálát, hogy megbabonázta őt, és ezért lett meddő.

Pitlu János előadásának címe *Oktatás és nevelés a NYELVben* volt. Az ok és az oktatás szavaink párhuzamát kutatva /az ősök: az IGE/ felismerte, hogy az ősetimonok, a szógyökök és szóbokrok hatalmas jelentőséggel bírnak.

Isten mindenben úgy van jelen, mint mindennek forrása. Analógiája a számok közül az EGY, a színnek között a FEHÉR. A fekete a fény hiánya, az életfa pedig nem a „tudás fája”.

Tóth Judit Mátyás portréjáról megállapította, hogy ő „a fájdalom férfiája”. *Alba Ecclesia* (a hivatalos koronázás helye) a Képes Krónika miniatűrái alapján hegyes-fás területen lehetett. A „hivatalos koronázást” egy titkos is követte, mely a természetben zajlott. Fehéregyháza közelében lehet Árpád sírja.

A témáról már könyvet is író Hankó Ildikó /*A magyar királysírok sorsa*, Magyar Ház, 2008/ hozzászólásában a székesfehérvári királysírok eredetisége mellett foglalt állást. A Pilisben egyetlen királysír sem került még elő – tette hozzá.)

Czeglédi Katalintól a hang, a hangalak, a jelentés és a mondat kapcsolatáról hallhattunk. Mai szótöveink, gyökeink is összetett szavak voltak egykor. *Gyökrendszer* c. könyve nemsokára megjelenik, melyben nyelvünk mellérendelő jellegzetességeit is tárgyalja. Véleménye szerint illik ismerni mások kutatási eredményeit, és az egymást erősítő eredményeket kellene kihangsúlyozni.

Gyárfás Ágnes a magyar népmeséknek és népbaladának az erkölcsi nevelésben játszott szerepét hangsúlyozta. Kitért a hősénekekre (a fölösleges csatákat hősködésnek minősítve) és Molnár Anna balladájára is. „Nincs bukott mesehős, csak részleges kudarcok vannak!” – jelentette ki a Miskolci Bölcsész Egyesület elnök asszonya.

Az irodalomszemlélet tévútját vázolta a Galgamás eposzból kiindulva. Azok az írástudók, akik a mezopotámiai ősi szakrális irodalmat és szájhagyományt ékírással átírták, meghamisították az ősmesék tendenciáját és a férjihős típusát enervált lel-

kületű, mégis agresszív személyiséggé gyúrták át. Kiemelte a forma és a tartalom összhangjának fontosságát. A mesék nem praktikusak: tisztelik a szakrális értékrendet. Az ősképben hozott tartalom nem más, mint *Isten erkölcsi üzenete!*

Záhonyi András a kiemelkedő magyar személyiségek közül az első magyar régész, *Torma Zsófia* életútját mutatta be. Kitért a tordosi és tatárlakai (tartariai) leletek bemutatására, üzeneteinek értelmezésére, a Föld más helyein meglévő jelképi és jelkészlet párhuzamokra is.

Prokopp Mária a Belvárosi templomnak az anyagyermekek kapcsolatát megjelenítő gótikus szobrát mutatta be. Párhuzamaként a mariazelli kegyképet hozta fel, mely Nagy Lajos ajándékként került Mariazellbe az 1369-es győztes csata után. Molnár V. József nem tudott eljönni a konferenciára, ezért a **Bakk-házaspár** folytatta az előadások sorát (témájuk: progresszivitás a kutatásban, a pálosok oktatási elképzelései, az iskoldrámák átváltozása a felvilágosodás korában).

A jó hangulatú találkozó a Hilton-szállóba beépített régi toronynál zárult, amelynek falán megkoszorúztuk az emléktáblát. Ezzel Mátyás király egykori egyetemére emlékeztünk.

(Záhonyi András)

Felhívás az Ősi Gyökér olvasóihoz!

Kedves Barátaim, az Országos Széchenyi Könyvtár Gyarapítási Osztálya kéréssel fordult hozzánk. Szükségük lenne az ŐSI GYÖKÉR régebbi számaira, azokra, amelyeket még Badiny Jós Ferenc professzor szerkesztett Buenos Airesben, továbbá az általunk szerkesztett 2007-es számokra.

Ha valakinek lenne fölös példánya ezekből a számokból, kérem, segítsenek nemzeti könyvtárunknak és küldjék el a számokat.

Cím: OSZK Gyarapítási Osztály 1827 Budapest, Budavári Palota F épület.

Segítségüket előre is hálásan köszönöm.

(szerk.)

SIKLÓSI ANDRÁS

Keresztény egység = egyetértés + megújulás
– IGAZ ÉLET ISTENBEN (IÉI) – VASSULA RYDEN (VR) PRÓFÉTANŐ
SZEGEDEN –

Mottó: 1.) „*A gyümölcsökről fogjátok felismerni őket. Vajon szednek-e a tövisről szőlőt, vagy a bógáncsról fügét? A jó fa nem tud rossz gyümölcsöt teremni, sem a rossz fa jó gyümölcsöt hozni. Minden fát, amely nem terem jó gyümölcsöt, kivágnak és tűzre vetnek.*” (Mt. 7,16-20)

2.) „*Én vagyok a Szeretet! Ne nyugtalanodjék a szívetek, sohasem hagylak el benneteket. Én, Jézus, mindig mellettetek vagyok.*” (Üzenet, IÉI 1989-11-29)

3.) „*Komolyan hiszem, hogy az Igaz Élet Istenben (IÉI) könyvei olyan isteni párbeszédet tartalmaznak, amelyet a Szentháromság, a Boldogságos Szűz Mária, és az angyalok folytatnak Vassulán keresztül az emberiséggel. Nem találtam bennük semmi kifogásolhatót, és semmi olyat, ami hit és erkölcs tekintetében ellentétben állna az Egyház hiteles Tanítóhivatalával. Mindenki számára lelki haszonnal jár e könyvek olvasása, és a tartalmukon való elmélkedés. Ajánlom őket minden kereszténynek.*” (Felix Toppo SJ, Jamshedpur – India – római katolikus püspöke)

4.) „*Magasztalom Uramat, és lelkem egyedül Őerte él, egyedül Neki szolgálok, ajkam egyedül Neki énekel; csak Őrá figyelek, és mostantól a szívem egyedül Őerte dobog. Ámen.*” (VR)

Mindenszentek estéjén fölemelő élményben lehetett része annak az 5 600 főnek, akik elbálgattak a szegedi Ifjúsági Házba. (Itt jegyezném meg, hogy noha a Vatikán – bár hivatalosan még nem ismerte el – már egyáltalán nem tiltja **Vassula Ryden** szerepléseit és könyveinek olvasását, az egész város egyetlen katolikus templomába sem fogadták be ezt a jeles rendezvényt, sőt a hirdetését sem engedélyezték. A papoknak és a híveknek pedig azt „tanácsolták”, hogy lehetőleg maradjanak távol. Ez sajnálatos, mert az üzenetek éppen Krisztus Egyháza iránti hűségre biztatnak.) Csupán a derék tápai plébános volt olyan bátor, hogy bevezetőt mert mondani az esthez. Röviden méltatta a 68 éves, ám ma is csinos és sportos megjelenésű, belső harmóniát és biztonságérzetet tükröző VR küzdelmes pályafutását

s a kereszténység önzetlen szolgálatában elért eredményeit. Majd utána ráhangolódásként egy fiatalokból verbuvált maglódi együttes játszott ihletett egyházi dalokat.

Vassula Ryden

VR vérbeli látnok, prófétai elhivatottságánál csak egyszerűsége és szerénysége megragadóbb. Nem először járt már hazánkban. Ez a mostani amolyan villámlátogatás volt, hiszen alig két napot töltött nálunk, ebből egyet Budapesten, egyet pedig Szegeden. Nagy öröm és megtiszteltetés számunkra, hogy szűkebb pátriánkban is fogadhattuk. Másfél órás előadását angol nyelven, egy fiatalember tolmácsolása mellett tartotta. Vassula rendkívüli szuggesztivitással kötötte le figyelmünket, ráadásul mélyen szántó, gondolatgazdag beszédét mindvégig sok-sok vidámsággal és finom humorral fűszerezte. Bizonyítva ezzel, hogy a modern keresztények nem szükségszerűen besavanyodott, rosszkedvű, aszkétikus figurák, mivel a jó kedély Istennek sincs ellenére, sőt bizonyára el is mosolyodik néha, ha híveit gondtalannak és boldognak látja.

VR elmesélte, hogyan történtek az első angyali jelenések, majd miképpen készítettek föl őt az Istennel való találkozásra. Eleinte nagyon félt, s kézzel-lábbal tiltakozott a nyomasztó feladat ellen; de aztán szép lassan megbarátkozott szokatlan, személyre szabott küldetésével. (Példáját akár követhetnénk is, ha nem tudnánk, hogy nem rajtunk múlik, hogy valaha minket is közvetlenül

megszólít-e a Fennvaló. Hiába, az Ő szándékai még mindig kifürkészhetetlenek!) Miután rászánta magát, hihetetlen fejlődésen ment keresztül Isten kohójában, ahol apránként lemállott róla minden fölösleges salak és elbizonytalanító kétely. Csodás adományokkal halmozta el, és kéz a kézben vezette Lelki Atyja egy számára még ismeretlen, felfedezendő világ felé. A rövid előadás keretében viszonylag kevés üzenetet osztott meg velünk Vassula, de sokkal többet talán föl se bírtunk volna fogni hamarjában.

Úgy érzem, itt nem egy „emberléptékű” életrajzot hallottunk, hanem inkább beszámolt egy nagy ívű s egyben gyengéd isteni kezdeményezésről, mely által egy pillanatig betekinthettünk a Teremtő titokzatos üdvözítő tervébe. VR fő megbízatása, hogy elősegítse *Jézus Krisztus* egyházszakadásoktól megroggyant Egyházának egyesítését. Azoknak, akik még a sötét káoszban tapogatóznak, Vassula története a fényes hajnal felvirradását jelentheti. VR írásai annak jegyében születtek, hogy Jézus bennünk való életére hívja föl az emberek figyelmét, s indításokat adjon arra, hogy merjünk közelebb menni az Úrhoz. Vegyük észre, hogy Ő nem a vétkeinken keresztül néz minket, hanem vágyakozik arra, hogy az életünk az Ővé legyen. Ismerjük föl azt, hogy minden gyengeségünk dacára is vár minket, és célja van velünk. Azok, akik őszintén, elfogulatlanul tekintenek az üzenetekre, rádöbbenhetnek, hogy valóban Isten szól hozzájuk.

VR nagy utat járt be a materialista (ő naturalisnak is nevezi) kezdetektől a megtéréséig, különleges egyéniségének kibontakozásáig. 1942-ben Egyiptomban született, de görög származású, görög ortodox vallású és két fiúgyermek édesanyja. Második férje – *Per Ryden* – egy svéd diplomata (a FAO alkalmazottja), aki többnyire harmadik világbeli országok mezőgazdasági „segélyezésével” foglalkozik. Vassula korábban sohasem gyakorolta vallását (nem is nevelték erre), s emiatt nem támadt bűntudata, lelki hiányérzete, hanem meglehetősen mulatta az időt. Figyelmét lekötötték a felsőbb társadalom szerteágazó kapcsolatainak ápolása s a mindennapok dolgai; közben műkedvelő festőként és teniszezőként ért el sikereket. Fiatalon (első házassága alatt) Európában, majd középkorú asszonyként főként Afri-

kában és Ázsiában élt, követve párját minden-hova. 1985-ben, Bangladesben jelent meg először *Dániel* nevű őrangyala, aki segítette abban, hogy bűnbánatot tartson, és fölkészüljön Isten üzeneteinek befogadására.

Lelki elmélyülése, tökéletesedése után a mennyből hozzánk hajló, szívünkben lakhelyet építő Krisztus arra a szolgálatra hívta meg, hogy világszerte közvetítse Igéit az embereknek. Azóta csak Neki él, az Ő Szavára éheznek-szomjaznak, naponta 4-6 órát imádkoznak, s már semmi más nem keres, mint a Jézussal való egyesülést az örök életben. Tudatában van korlátainak, nem rendelkezik különösebb bölcsességgel, tanítói tekintéllyel, viszont a kegyelmek kiadását kísérő ragyogás a sajátja. VR az IÉI (a név is Istentől ered!) üzeneteit belső hangok és látomások formájában kapja, s amikor (elragadtatásában) papírra veti őket, megváltozik a kézírása. Az üzenetekben a *Szentháromság*, *Szűz Mária* és néhány szent nyilatkozik meg, tiszta, félreérthetetlen nyelven; együttérzéssel és lángoló szeretettel telve, hogy segítse Isten vonásainak megismerését, s átadja spirituális ajándékait. Vassulán keresztül mindannyiunkhoz szólva hív bennünket (vallási felekezettől függetlenül) az általa kijelölt ösvény követésére. Azért jön, hogy békességet, reményt, hitet s szeretetet csepegtessen szívünkbe, és gyógyulást, erőt sugározzon belénk.

VR 1988 óta 80 országban járt már, számos vallási vezetővel, szerzetessel (a keresztényeken kívül muszlimokkal, buddhistákkal, hindukkal, zsidókkal is) találkozott, s 900-nál több előadást tartott. Fáradozásaiért ellenértéket, anyagi juttatást nem fogad el, még az eddigi 15 + 2 könyve után sem kért szerzői jogdíjat, mivel az Úr ezt mondta neki: „*Ingyen adtam neked, ezért te is ingyen add tovább!*” (1987-08-20)

Magán-kinyilatkoztatások – melyekben nincsenek új tanítások! – mindig léteztek, tehát manapság is vannak. (Az ellenben példátlan, hogy valaki 25 éven át rendszeresen és ilyen hatalmas mennyiségben kapja őket.) Ezekben Isten közvetlenül szól az általa kiválasztott, különös karizmájú lelkekhez. Közéjük tartozik a VR által közvetített IÉI is, melyben az Úr alázatos bűnbánatra, megbékélésre, igazságosságra, kiengesztelődésre, jöttekre hív bennünket, s az egyházak egységét szorgalmazza. „*Ortodoxok, katolikusok, protestán-*

sok! Mindannyian Hozzám tartoztok! Mindannyian Egyek vagytok a szememben!” (1987-10-27) A könyveket 40 nyelvre (köztük magyarra) fordították le eddig, s komoly olvasótáboruk van mindenütt. Az üzenetek híres hittudósok, szakértők szerint is hitelesnek tűnnek, nincs bennük mesterkéeltség, semmilyen hamisság; hatásuk katarikus, s gyakran vigasztaló, megvilágosító erejű. Misztikus tartalmukkal Isten nemcsak Vassulát vezeti egyedülálló módon, hanem az olvasók tízezreit is megragadja, s kitörölhetetlenül beléjük égeti magát.

A kereszténység általában elismeri a magánkinyilatkoztatásokat (mint egyéni megtapasztalást), azonban az egyházi hierarchia szigorú vizsgálatokat végez velük kapcsolatban; s szellemiségüket, stílusukat, hangnemüket, származási körülményeiket főként a hivatalos (kanonizált, dogmatizált) **Kinyilatkoztatással** (a hit letéteménye!) veti össze. VR írásait eleinte kifejezetten tiltotta a Katolikus Hittani Kongregáció (**Ratzinger** bíboros, a későbbi **XVI. Benedek** pápa állt akkor a néhai „szent inkvizíció” élén), azonban VR személyes megbeszéléseken meggyőzte őket, hogy sem benne, sem az üzenetekben nincs semmi ördögi, de még „mezei eretnokség” sem. Miután kielégítően megfelelt Róma minden aggályoskodó kérdésére, a további vegzálások okafogyottá váltak; a félreértések tisztázódása után mintegy varázsütésre megváltoztak az addigi elmarasztaló vélemények, s ezt a pápa egy levelében határozottan le is szögezte.

Foghíjas maradna VR bemutat(koz)ása a most következő idézetek nélkül. Bevallom, nem könnyű kiválasztani több ezer remekművű, magasan szárnyaló üzenetből a legmarkánsabbakat s a leginkább tetszőket. Ezért akképpen gyűjtöttem csokorba egypárat, mint mikor egy reményteli halandó találomra virágot szed a szeretteinek, egy színorgiában pompázó, finom illatú, gyöngyharmatos réten. Lássuk tehát, ízleljük meg őket, s töprengjünk el az értelmükön! Ne feledjük: közvetlenül Üdvözítőnk nyilatkozik meg bennük, tűzként lobogó, poétikus nyelven.

„Isten Országáa a szívekben levő szeretet, béke, egység és hit. Esedezve kérem gyermekeimet, hogy egyesüljenek lelkükben és szavaik-

ban, és a szívükben építsék újjá Fiam ősegyházát. Azért beszélek Fiam ősegyházáról, mert annak alapja a szeretet, az egyszerűség, az alázat és a hit volt. Nem arra gondolok, hogy új épületet kell létrehoznotok, hanem arra, hogy a szívetekben kell újjáépítenetek. Arra gondolok, hogy le kell bontanotok szívetekben a régi téglákat, a széthúzás, a türelmetlenség, a hűtlenség, a kiengesztelhetetlenség, a szeretetlenség tégláit, és újjá kell építenetek Fiam Egyházát a kiengesztelődés által. Arra van szükségetek, hogy igen szegények legyetek lélekben, és igen gazdagok a nagylelkűségben.” (1991-09-23)

„Sok embert hoz majd vissza hozzám az üzenet. Soha ne feledd azonban, hogy én keltem őket életre! Senkit sem taszítok el magamtól, legyen bűnös vagy méltatlan, mind az én gyermekem. Üzenetem a szeretet üzenete, amely eredetetekre, Szavamra és létezésemre emlékeztet benneteket. Ne tőlem féljete, hanem inkább attól (a Sától), aki azzal ámit titeket, hogy ő nem létezik, és álnokul a halálba sodor benneteket. Én vagyok a Világosság.” (1991-05-18)

„Boldogok, akik nem tesznek különbséget egymás között az én szent nevemben, hanem alázatuk és szeretetük által mutatják ki egységüket. Így fogják nevezni őket: Isten szentélyének oszlopai és alapja.” (1991-04-14)

„Egyházam nagysága fölülmúlt mindent, és minden földi teremtményt, mert az Oltáriszentség (Eucharisztia) volt Egyházam élete. Ha Egyházam ma elvesztette ragyogását, az azért van, mert sok egyházam megszüntette Örök Áldozatomat.” (1991-11-25)

„Édesanyám Szepőlóten Szíve egyesült az enyémmel. Mindegyikötöktől azt kívánom, hogy úgy tisztelje az ő Szepőlóten Szívét, ahogy megérdemli. Látod leányom, mennyire elborítják szívünket az emberek tövisei, akik csak hálátlanságot, szentségtörést és szeretetlenséget nyilvánítanak felénk – bűneik összességét. Vassula, én az Ige, szeretem és tisztelem őt, azt kívánom tőletek, hogy úgy közeledjetek Édesanyámhoz, és úgy tiszteljete őt, ahogy én tisztelem. Azt kívánom, hogy minden térd meghajoljon az ő tiszteletére, azt kívánom, hogy imádkozzátok a Rózsafűzért, és köszöntsétek szent Édesanyátokat. Azt akarom, hogy tegyétek jóvá bűneiteket, kérijete meg őt, hogy tanítson meg benneteket erre.” (1988-01-25)

„Legyetek állhatatosak a gyónásban, kisgyermekeim, hogy olyan gyakran fogadhassatok engem az Oltáriszentségben, amilyen gyakran csak tudtok! Bőjtöljetez kenyéren és vízen hetente kétszer, hogy engesztelést nyújtsatok, és áldozatot hozzatok!” (1991-08-02)

„Ha hozzám jöttök, előbb készüljetez fel arra, hogy fogadjatez engem. Vizsgáljátok meg magatokat, legyetek összeszedetez. Adjatez nekem tökéletes tiszteletez azáltal, hogy bűnbánatot tartotok, és gyakran gyóntok.” (1988-09-29)

„Jaj annak, aki azzal bánat meg, hogy visszautasítja a gyónást és a feloldozást, és bűnösen fogadja Fiamat! Bánjátok meg bűneiteket! Tartotok bűnbánatot!” (1991-03-20)

„Megremegnek az ég oszlopai, és angyalaimat szomorúság tölti el, mert látják, hogy ez a nemzedék a Sátánt követi. Azért szállok le trónomról, hogy mindanniatokat elérjelek. Nem, senkiről sem feledkezez meg. Leülök a nyomorultak közé, és nem fognak félni tőlem. Barátságot kötök velük, és elmondok nekik, hogy sohasem voltak apátlanok. Azért nem ismerték a mennyei Törvényt, mert nem volt a közelükben senki, aki elmondta volna nekik; pedig ők is a Mindenható ivadékai. Akkor majd összegyűjtöm őket, mint a bárányokat. Szívemre szorítom őket, és mintha titkot mondanék nekik, ajkamról fogom őket táplálni – a Miatyánkkal. Majd megmondok nekik, hogy a Szeretetez áll előttük. Az Élő Kenyér az, aki közöttük ül, aki most velük beszél, aki értük élt, és értük halt meg. Senkit sem hagyok éhezni, vagy szegénységben, mert áldásom gazdagság, és szeretetem mindenkit betölt. Az én utam gyönyörűségez, ösvényem az örök életre vezet. Megmondok a nyomorultaknak és a szegényeknek, hogy a Mennyei Atya az ő őrző és védelmező Istenük. Emlékeztetni fogom őket, hogy ők is Isten gyermekei, és Atyámnak szólíthatják Őt. Ha megkérdezik, mi ennek a föltételez, így válaszolok: A föltétel, hogy minden bűnt kerülnötök kell!” (1993-10-11)

„Meg fogom menteni népemet. Minden fajtából és minden nyelvből kiválasztok férfiakat és nőket, és megkérdezez őket: Akartok-e követni? Azt felelik: Velez megyünk, mert most megismertük az igazságot. És egymásután mindegyiket visszaviszez Szívembe, hogy ott éljenek.” (1993-02-03)

„Belefáradtam fennkölt stílusuk hallgatásába. Lehet, hogy számukra megfelelő és választékos, de számomra csak olyan, mint a gongütés, mert kong az ürességtől. Először azért szóltam, hogy gondjukat viseljem, majd könyörületből, de a mai napig sem halkította le egyikük sem a hangját azért, hogy az enyémet meghallja. Ki az első érnyes ember közöttetek, aki kész meghajolni és a háttérben maradni, hogy engem lássanak? Jaj nektez, akik azt mondjátok, hogy engem szolgáltok, és közben megakadályoztatok, hogy Országom egységre jusson, és megszilárduljon!” (1992-12-21)

„Menj el minden nemzethez, és mondd meg azoknak, akik beszélnek ugyan az egységről, de folytonosan mást gondolnak, és továbbra is másképpen élnek, hogy megosztottságuk elválasztotta Szívemet az övéktől.” (1991-10-07)

„Testvéreim, vajon el kell viselnem még egy évszakon át azt a fájdalmat, amit évek óta viselek? Vagy most pihenést nyújtotok nekem? Innom kelle még egy évszakon át megosztottságotok kelyhét? Vagy megpihentetetez Testemet, és a kedvemért egyesítetez Húsvét ünnepének dátumát? Ha meggyegetek Húsvét közös dátumában, enyhülést hoztok fájdalomra. Örvendezni fogtok bennem, és én tibennetek. Sokaknak visszaadom a látást.” (1991-10-14)

„Ne félj! Nem téged törlek meg, hanem vetélytársaimat. Csupán küzdeni fogok bensődben. Tekintettel leszek törekenységezre is. Engedd meg királyodnak, hogy uralkodjék feletted! Engedd meg Uralkodódnak, hogy kormányozzon téged! Semmi sem kerüli el tekintetemet, tisztaságom minden kis tisztátalanságot legyőz és megsemmisít. Világosságom továbbra is izzani fog benned, és Lelkem úgy árad lelkedben, mint folyó.” (1992-01-20)

„Óvakodjátok azoktól, akik megtartják a vallás külső látszatát, de elvetik belső erejét! Azt a belső erőt, ami az én Szentlelkem. Tegyétez számra fületeket, ez a száj lehelt belétez életet! A föld porából keltettelek életre benneteket, hogy meghódítsátok a Földet. Megérintettelek és megkértelek benneteket, hogy figyeljetez szavamra ezentúl. Jöjjetek, rendbe kell hozni szíveteket, hagyjátok el a bűnöket, amelyek beszennyezik lelketeket, és egész szívetekkel szenteljétez meg Nevemet!” (1992-12-13)

„Leszálltam trónomról, hogy szobátokba jöj-
jek, udvaroljak nektek, és arra emlékeztesselek,
hogy Országom örökösei vagytok. Eljöttem lakó-
helyemről, és bejártam a pusztaságot titeket ke-
resve... **Boldog az a szív, amely nem járkal többé**
az éjszakában, és igazán kibékül testvérel.
Nemcsak kegyeimnek fog örvideni, hanem való-
ban fel fogom fedni előtte Szentséges Szívem
kimeríthetetlen gazdagságát! Sugárzó szépségén
csodálkozva azt fogják mondani a körülötte lévő
emberek: 'Valóban benne él az Isten!'" (1993-02-
03)

„Fáradt vagyok gőgöd és merevséged miatt,
amit akkor látok, amikor az egység érdekében
kellene összegyűlnötök. Egyházam a ti megosztott-
ságotok miatt hever romokban. Csak kevesen fo-
gadják el tanácsomat, és valósítják meg kíván-
ságaimat.” (1993-02-18)

„Szentlelkem a Tűz, amely meghajlítja és
megolvasztja a szíveket, hogy kövessék tanítá-
somat, és elfordítja szemeteket a hiábavaló képek-
ről. Szentlelkem, Szavaimnak nagylelkű Ajándé-
kozója indít titeket arra, hogy teljes elmétekkel és
szívetekkel keressétek a Bölcsességet. Különösen
ezekben az időkben kérjétek teljes szívetekből
Szentlelkem adományait! Ő lesz Fáklyátok, hogy
megmentsen a haláltól, és megóvja lábatokat a
botlástól, és ó, mit meg nem tenne értetek Szent-
lelkem! Szentlelkemnek lényeges feladata van
Egyházam újjáépítésében: ő az én Egyházam
Szegletköve, de a ti nemzedéketek visszautasítja
őt.” (1993-06-11)

„Magamra vettem bűneiteket, kiengesztel-
telek benneteket az Atyával, életemet áldoztam
értetek. Mit tehetnék még értetek, amit nem
tettem meg?” (1992-01-20)

„Azt szeretném, ha gyermekeim egyesülné-
nek. Gondold meg, hogy milyen súlyos a ti meg-
osztottságotok, milyen sürgető a felszólításom, és
milyen fontos a kérésem! Csupán szeretetet kérek,
hogy letörjem megosztottságotok kerítéseit.”
(1991-10-20)

„Országom eljövetele hamarosan bekövet-
kezik, és akaratom is teljesülni fog a Földön
éppúgy, ahogy a mennyben, és a ti szívetekben
fogom újjáépíteni Egyházam egységét. Most már
igen hamar veletek leszek ismét, barátom, és be-
teljesedik főpapi imám az Atyához: ti is egyek

lesztek, ahogy mi egyek vagyunk a Szenthá-
romságban.” (1991-05-02)

„Csak egyetlen szót kellene mondanom gyü-
lekezeteitekben, és ezzel az egyetlen szóval egye-
síténém Egyházamat. De a mennyei dicsőséget a
Szegénységtől, a Nyomorúságtól és azoktól fogom
kapni, akiket ők megvetnek.” (1991-10-13)

„Emeld fel hangodat házamban, és kérdezd
meg pásztoraimat: ki az, aki hajlandó eréllyel és
szeretettel dolgozni düledező házam felépítésén?
Van-e benne valaki, aki e házat kész megvédeni?
Van-e valaki, aki megérti, amit mondok? Van-e az
Úr házában valaki, aki hajlandó kiterjeszteni Isten
Országát?” (1998-10-20)

A fönti szellemi-lelki „csemege” után vége-
zetül térjünk még vissza néhány magvas gondo-
latra VR Szegeden és másutt tartott előadásai
kapcsán.

Emlékezzünk arra, amikor Krisztus az Utol-
só Vacsorán áldást osztott, kezébe vette a kenye-
ret, és ezt mondta tanítványainak: „*Vegyétek és
egyetek ebből mindnyájan, mert ez az Én Tes-
tem*”. Majd kezébe vette a kelyhet, hálát adott,
odaadta tanítványainak, és így szólt: „*Igyatok eb-
ből mindnyájan, mert ez az Én Vérem, az új és
örök Szövetségé, amely értetek és mindenkiért
kiontatik a bűnök bocsánatára.*” Ez Krisztus pa-
rancsolata, amelyet mindnyájunknak követnie
kell. Miképpen mondhatjuk, hogy Krisztusban
élünk, ha nem kötöttünk békét, és nem engesz-
telődtünk ki egymással? Eszébe jutott-e valaha az
Egyház tagjainak, hogy napról napra a meg-
osztottság bűnében élnek? Ha viszont mindez már
ismert, a pásztoroknak és nekünk, mindnyá-
junknak választanunk kell! – Két lehetőség van.
Az egyik Istennek tetsző és Istentől való: szere-
tetben, békében, alázatban, kiengesztelődésben és
egységben élni. A másikat a Sátán kínálja fel:
gyűlölködés, háború, gőg, haragtartás, önzés és
megosztottság. A választás nem nehéz. Ha azon-
ban úgy döntünk, hogy Isten oldalára állunk, és
mégsem a szerint cselekszünk, úgy számot kell
majd adnunk, és meg kell fizetnünk minden
önteltségünkért, előítéletünkért, gyűlölködésün-
kért, szívtelenségünkért, fukarságunkért, hidegsé-
günkért, önzésünkért, minden egymás ellen kiej-
tett szavunkért, és így tovább, mivel megszegtük

Krisztus Parancsolatait. Mindez ennyire egyszerű. – Azok a keresztények, akik megosztottak maradnak, nem élnek az Igazságban; bármennyire hitelesnek és igaznak akarnak is tűnni a világ szemében, és bármennyi rózsafüzért vagy egyéb ajtatosságot végezzenek is, mert a szeretet és alázat hiánya olyan nyilvánvalóan leplezi le őket, hogy azt mindannyian látjuk.

Az Egyháznak is alázatosan meg kell hallania a mi kiáltásainkat, a laikusokét, akiknek szintén jogában áll kinyilvánítani a véleményünket, és akik kétségbeesetten keressük az egységet, a közös szentáldozás lehetőségét... Laikusok nélkül nincs Egyház... Mi, laikusok, mindnyájan várva várjuk az egységet. Krisztus így imádkozott az Atyához: *„Amint te, Atyám, bennem vagy, s én benned, úgy legyenek ők is eggyé bennünk, hogy így elhiggye a világ, hogy te küldtél engem.”* (Jn 17,21)

Azt mondja az Atya az IÉI-ről: *„Szerelmes levél ez gyermekeim számára, akiknek joguk van megtudni, hogy mit írtam. Bár gyermekeim megfélelkeztek Istenükről, Istenük mégsem feledkezett meg róluk.”* Szeretnélek emlékeztetni benneteket arra, hogy ez az üzenet nemcsak az én számomra, hanem mindenki számára íródott. Azt kéri tőletek Jézus, hogy ahol az üzenetben az én nevem, Vassula áll, oda helyezzétek a saját neveteket, hiszen nektek is szól az üzenet. Ezek valójában az irgalmasság üzenetei. Olyanok, amelyek arra szólítanak, hogy engesztelődjete ki egymással, kössetek békét Istennel és mindenkivel, aki körülöttetek él!

Órangyalom megmutatta nekem azokat a bűnöket, amelyeket elkövettem. Gyakorlatilag egész bensőmet kifordította. És bűneimet többé nem a saját szememmel, hanem Isten szemével láttam, ahogyan Ő látja. Mi valahogyan lekicsinyítjük, másképpen látjuk bűneinket, mint Isten. De az Ő szemében a legkisebb bűn is rettenetes. És Isten fényében látva lelkemet, úgy találtam, hogy az gyakorlatilag egészen leprás. Nem tudtam elhinni, hogy lelkem ilyen iszonyatos állapotban lehet. Annyira fájdalmas volt ez, mintha tűz égetett volna. Napokon át sírtam. Rádöbentem, az a legszörnyűbb vétek Isten ellen, ha ajándékait, amelyeket nekünk ad, egyszerűen elvetjük, megtagadjuk. Istennek leginkább az áldások visszatartása fáj. Minden nap sok áldást ad, ame-

lyekről egész egyszerűen nem akarunk tudomást venni. Olyan ez, mintha valakitől ajándékot kapnánk, és az illetőnek az arcába vágánk.

A Szűzanya szavait idézem: *„Kértem, hogy imádkozzatok. Sokan imádkoznak, de szeretet nélkül. Sokan böjtölnek, de szeretet nélkül. Sokan beszélnek üzenetemről, de kevesen követik, mert nincs szeretet a szívetekben. Mélyen meghajoltok, és követitek a törvény betűjét, de nem értitek a lényegét. Sokan beszéltek az egységről, de ti vagytok az elsők, akik elítélték azokat, akik egységre lépnek, mert nincs szeretetetek. Ha mindazt, amit kértem, szeretet nélkül teszitek, akkor még sötétségben vagytok, még nem akartok békét, hanem háborút.”*

Az Isten Szent, és nekünk el kell ezt ismer-nünk, ugyanakkor gyermeki közvetlenséggel kell közelednünk Hozzá. Azt szereti, ha olyan nyitott szívvel szólunk Hozzá, ahogyan a kisgyermek szól apjához.

Isten bánkódik, mert a világ föllázadt ellene. A törvényei ellen. De Isten megpróbál elérni bennünket nyomorúságunkban. Ki akar emelni közömbösségünkől, langyosságunkból, ami megöli lelkünket. Isten nem szereti a langyosságot, föl akarja szítani a bennünk lévő kicsi lángot, hogy hatalmas lobogással égjen. Jézus mondja: *„A kedvetekért koldussá lettem; és ha Isten odasántikál hozzátok, s a járókelők mégsem ismernek föl, az azért van, mert elborít engem a vér; s elborít e romlott és bűnben élő nemzedék köpése. Ó Föld, milyen mocskos vagy! Megszüntél létezni. Istened jött el hozzád, de te nem ismerted föl.”*

Amikor engem megkért az Úr, hogy szüntelenül imádkozzak, azt mondtam, hogy ez lehetetlen, én nem tudok szüntelenül imádkozni. Mert más feladatom is van. Hogyan imádkozhatnék szüntelenül, amikor például autót vezetek, vagy amikor dolgozom? Amikor imádkozni kell, vagy amikor magamtól akarok, akkor persze, hogy imádkozom, de szüntelenül, egyfolytában nem tudok. És akkor az Úr így szólt: *„Jaj, de sajnállak, Vassula! Nem értettél meg engem! A szüntelen imádság nem azt jelenti, hogy neked 24 órán át kell térdelned. A szüntelen imádság azt jelenti, hogy állandóan tudatában vagy jelenlétemnek. A szüntelen imádság azt jelenti, hogy szomjazol rám. Azt jelenti, hogy vágyakozol utánam, a te Istened után. Ez szavak nélküli imádság. Ez a lélek szom-*

júhozása Istenre. A lélek vágyakozása Isten után. Ez a szüntelen imádság. Ez a főparancs, mert Isten ismeri a szívedet; és ilyen módon ez az imádság szívtől szívig árad. De ahhoz, hogy elérkezz erre a pontra, szükséges, hogy bensőséges kapcsolatba lépj Vele. S meg fogja adni akkor a kegyelmet, hogy képes legyél Őt szomjazni és di-csőíteni.”

Mi Isten városa lehetünk. Mert Isten bennünk él. Mi lehetünk az Ő szentélye. Lehetünk a kertje, a palotája. Lehetünk a temploma, a sátra. Ma olyan a lelkünk, mint a pusztaság, de holnap olyan lesz, mint az édenkert. Mert Isten Szentlelke az életadó, meg fogja tisztítani lelkünket. A Szentlelke úgy fog eljönni hozzánk, mint tisztító víz, mint folyó. Jézus mondta, nem számít, hányan akarják föltartóztatni ezt a folyót, mert senki sem lesz képes megállítani.

Istennel kiengesztelődni annyit jelent, hogy kiengesztelődünk Isten törvényeivel, amelyek arra tanítanak bennünket, hogy szeressük Istent és felebarátainkat. Egy olyan életszakasz után, amikor nem éltünk Isten törvényei szerint, vissza kell térnünk Istenhez. Mindig háborúban állunk Istennel, amikor nem engedelmességek parancsainak. Mondhatja-e valaki, hogy a szeretet főparancsát a maga tökéletességében képes teljesíteni? Mondhatja-e valaki, hogy teljes szívéből, teljes elméjével szereti Istent? Mondhatjuk-e, hogy úgy szeretjük felebarátunkat, mint önmagunkat? Nem. De ha ezt még nem értük el, kérhetjük Istent, hogy legyen a segítségünkre. Ha elhagyjuk, lecsupaszítjuk önmagunkat, a Szentlelke csodát tud bennünk tenni. Megtalálja lelkünkben azt a teret, amire szüksége van. Új életet adó lelket, a feltámadás lelkületét leheli bele, és életre kelt bennünket.

A „diabolosz” görög szó, azt jelenti: „az, aki megoszt”, „aki két részre vág”. Tehát a megosztottság soha nem Istentől van, ez bűn! Mit csinál az ördög? Legyetek nagyon óvatosak! Ha például úgy látjátok, hogy köztetek és más emberek között valami zűrzavar vagy széthúzás van, ez mindig egy nagyobb megosztottság kezdete. Az ördög mindig azzal kezdi, hogy zűrzavart próbál támasztani, félreértéseket és viszályokat kelt. Akkor éreztétek, hogy az ördög közel van hozzátok. Ilyenkor ne beszéljete, menjete be inkább a szobátokba, és imádkozzatek. Akkor távozik az ör-

dög. Tehát ez az ördög három lépése: zűrzavar, utána jön a vita, és végül a megosztottság. – Az idők végét (nem a világ vége!) két jelről fogjuk megismerni: az egyik a hitehagyás, a másik pedig a lázadás lelke. Az a lélek, amely Istent játszik majd, utálja Istent, és bitorolni akarja Isten trónját. Ez azt jelenti, hogy a lázadás lelke, az **Antikrisztus** lelke. Sok antikrisztusi lélek van, akik ellene mondanak Istennek a mi időnkben, és a saját törvényeiket viszik véghez (például az abortuszt). Istent elvetik, és Őt kívánják utánozni abban is, hogy uralkodni akarnak a világon. Ma nagyon sok gonosz erő van, akik pusztítanak, rombolják a hitünket. Agymosást végeznek Isten népénél, és azt állítják, Isten nem létezik, nem fontos. – Egyesek szerint a feltámadást csak szimbolikusan kell érteni. Ez lázadás! Nagyon sötét dolgok történnek, de nem kizárólag alantas események! Ezeket mind megjövendölték már. Az egész menny megrázkódik, megremeg, hiszen hogyan nézhetné Isten tétlenül, hogy a Sátán fölemészti az Ő népét? Azt képzeljük, hogy Isten csöndben szemléli mindezt? Nem, a mi Atyánk soha nem tenne ilyet! Eljön újra, hogy kinyissa a szemünket, és elmondja, mit fog tenni. Más, jó dolgok is történnek. Amikor Jézus kezdetben hozzám beszélt, a papjait Káinokhoz és Ábelekhez hasonlította. Ma szellemi harc folyik. Vannak, akik elhagyták a hitet, és vannak, akik tökéletesen próbálják megtartani Isten törvényét. Ezek a papok Krisztus igazi Ábelei. Mit csinál tehát Isten, amikor ennyire erőteljes a Sátán működése, és megpróbálja tönkretenni az Egyházat? Isten elküldi a Szentlelket a maga teljes erejével, hogy megmentsen bennünket!

Kezdetben, amikor Jézus a második pünkösdéről beszélt nekem, nem értettem, hogy hogyan fog ez majd megvalósulni. Amikor nem értek meg egy próféciát, egy jövendölést, akkor nem próbálok meg analizálni a saját eszemmel. Várom addig, amíg Isten fényt nem ad, hogy felfogjam, vagy az ismeret szava által, vagy pedig úgy, hogy egy megvilágosodás által megláthassam, mit is jelent, és így elmondhassam nektek. Tételezzük fel, hogy van valaki, akit ismertek, aki teljesen halott lelkileg, végletesen közönyös Istennel szemben, nem érdeklí az imádság. Az ő halott lelkének kínja elér az égbe. Isten irgalmából hirtelen elküldi a Szentlelket ennek a halott személynek, anélkül, hogy

bármiféle érdeme lenne. A Szentlélek a feltámadás lelkét leheli belé, felemeli őt, új életet ad neki, és egy tüzet, egy lángot helyez el ennek az embernek a szívébe. Aki ezáltal tanúvá válik, (új) célja lesz. Szomjazik Isten után, és csak iránta van már benne vágy, semmi más után. Az egész élete megváltozott. Egy második pünkösdt kapott. – Látom mindenhol a világban, amerre utazom, hogy sokan jönnek el hallani Isten szavát, mert szomjaznak Istenre, meg akarják tudni, milyen is Isten, mert szeretni akarják Őt. Ezek az emberek az utolsó idők apostolai, amelyről már korábban szólt a jövődőlés. Azért vannak, hogy megelevenedjen az Egyház, és megváltozzon az egész világ. A második pünkösdt az Egyház megújulása lesz. Amikor az Írás új égről és új földről beszél, ez nem fizikai értelemben vett teremtésre utal. Csak a Szentlélek által válhatunk olyan tisztává, mint a menny. Az új ég tehát bennetek lesz, s telítődtek fényvel, mert a régi ég elsötétül. Az új föld pedig azt jelenti, hogy a szívünk sivatagából az Úr egy új paradicsomot, egy új Édent alakít. Mi mindnyájan Isten városává, Isten kertjévé, az Ő szentélyévé lehetünk! Ha Isten bennünk él, akkor már az Ő lakhelye vagyunk. Az új város tehát a mi lelkünk megújulása lesz.

Mennyei Atyánk mondta nekem, nekünk, ami nagyon megérintette a szívemet: *„Reggel hintsd el a szeretet magjait, délben hintsd el a béke magjait, este meg a kiengesztelődés magjait! Majd menj, gyűjtsd be a termést, és ajánld föl nekem, mennyei Atyádnak! És mondom neked, a te jószágod, gyermekeim, megkapja jutalmát a mennyben! Hívlak benneteket odafönről, jöjjetek, engesztelődjete ki velem, és áldásom lesz rajtatok! Térjete vissza hozzám, és örökké fogtok élni!”*

Inkább vállaljuk a szegénységet, a nyomorúságot és mindazt, amit a tanultak és a bölcsék megvetendőnek tartanak; és kérjük arra az egyház(ak) vezetőit, hogy Krisztus Szeretetéért hagyják abba egymás közötti civódásaikat, ne legyenek közömbösek és képmutatóak az egység iránt, és engedjék meg a Szentléleknek, hogy vezesse őket. Hallják meg a Lélek sóhaját, amint kéri, sőt parancsolja, hogy egyesüljünk egy Oltár körül, osztozzunk egy Kelyhen és egy Kenyéren, és együtt, egy hangon hirdessük, hogy egy az Úr, egy a hit, egy a keresztség, egy az Isten, mind-

nyájunk Atyja, aki mindennek fölötté áll, mindent áthat, és mindenben benne van.

A lenyűgöző, Istent dicsőítő, egész ben-sőnket megragadó szakrális estét egy Vassula Ryden által hozott (2006-11-13-án kapott) imádsággal és közös énekléssel zártuk.

ÖRDÖGŰZŐ IMA

Az Úr így szólt: *„E szavakkal bánják meg bűneiket az emberek előttem:*

Uram, Te éveken át elviseltél engem bűneimmel együtt, és (még) meg is könyörltél rajtam! Minden módon félre lettem vezetve, de most már nem fogok vétkezni. Megbántottalak, és igazságtalan voltam, de többé nem leszek ilyen. Ellene mondok a bűnnek, ellene mondok az ördögnek, és ellene mondok a gonoszsnak, ami beszennyezi a lelkemet. Szabadítsd meg lelkemet mindattól, ami ellenkezik a Te Szent voltoddal! Esedezve kérlek Uram, ments meg minden gonosztól! Jöjj Jézus, jöjj most, és végy lakást a szívemben! Bocsáss meg Uram, és engedd meg, hogy megpihenjek Benned, mert Te vagy Védőpajzsom, Megváltóm, Világosságom, és Tebenned bízom! A mai naptól kezdve mindenkor áldani foglak Uram. Ellene mondok a gonosznak és minden más istennek és bálványoknak, mert Te vagy a Magasságbeli, aki messze felülmúlsz minden más istent. Erős karoddal szabadíts meg a betegségektől, a megkötöttségtől, a nehézségektől, és győzd le ellen-ségemet, a Sátánt! Óh Szabadító, siess segítségemre! Ámen.”

Az előadás közönsége

HUMOR A VILÁGHÁLÓN

Egy család kiköltözik az USA-ba, a kisgyereket beadják az oviba. Az első szülői értekezleten az óvónő mondja az anyukának:

– Vigyék el pszichológushoz a gyereket, megmagyarázhatatlan kegyetlenség, agresszivitás látszik rajta.

– Miért, miből látszott?

– Égő csigát rajzolt. – mondja az óvónő.

– Égő csigát? De hát ez igen egyszerű. A magyar gyerekek a csigát így hívogatják ki a házukból: Csigá-biga gyere ki, ég a házad ideki. Talán volt más is?

– Hát, mindenféle sérült madarakat rajzol, például a múltkor egy vak madarat. – így az óvónő.

– Hm, hogyan? Ja, igen. Ön nem hallotta azt a kedves magyar mondókát, hogy csip, csip, csóka, vak varjúcska?

– Na, jó. De a csonka tehén mégiscsak durva.

– Csonka tehén? Hm,... Ja, igen. Egy nagyon helyes kis dalocskánk van: Boci, boci tarka, se füle, se farka...

– És mondja, kedves anyuka! Semmi vidám, kedves dalocskát nem énekelnek a magyar gyerekek?

– Dehogynem. Ott van például a Süss fel nap, fényes nap, ...kertek alatt a ludaink megfagynak.

Két mókus találkozik az erdőben, a nagyobbiknak ökölbe van szorítva a keze.

– Mi van a kezében? - kérdi a kicsi.

– Diócska?

– Nem.

– Mogyorócska?

– Nem.

– Hát akkor?

– Görcsöcske.

Az iskolában Pistikének óriási piros folt van az arcán. Megkérdezi a tanárnő:

– Pistike, mitől olyan piros az arcod?

– Megcsípett egy szúnyog.

– Ne hazudj, egy szúnyogcsípéstől nem lehet olyan piros!

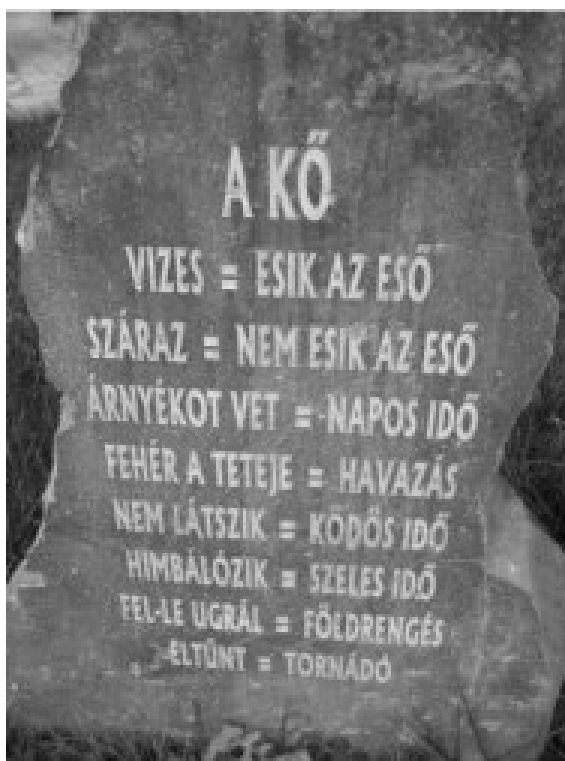
– Igen, de a bátyám az ásóval akarta lecsapni.

Egy ember árulja az autóját a piacon. Odamegy hozzá egy vevő és kérdezi:

– Mennyit fogyaszt ez az autó városban?

Mire az eladó:

– Nem tudom, falusi vagyok.

NOSTRADAMUS JÓSLATAI A JELEN IDŐRŐL

Az írott szó elhal majd,
és egyre szegényebb lesz a beszéd,
a nemzetre egy talány hoz bajt,
mely elveszi az emberek esztét.
Egész nap otthonukban ülnek,
bámulnak hazug, mozgó képeket,
s mire a bálványok ledőlnek,
már alig születnek gyermekek.

Lesz majd, hogy a pénz egyre kevesebbet ér,
s az emberek apraját eldobják,
és hiába lesznek a pénzek egyre szebbek,
súlyuk miatt már a koldusok sem hordják.
Értéke nem lesz semmi a munkának,
és nem lesz semmi haszna a pénznek,
uzsorások magyar földre licitálnak,
gazdagok helyett fizetnek a szegények.

Amit értelmes elme el sem képzel,
az megtörténik majd Hungáriában.
Senki nem boldogul erővel, sem ésszel,
csak gyilkos ármány és ravaszság van.
Dolgozni akarnál, de nincs munka,
pedig a földek parlagon hevernek,
aki eddig a munkát csak unta,
most koldusa lesz az idegeneknek.

Jön új nemzedék, mely erős lesz,
és nem szégyelli többé, hogy magyar,
a vének nemzedéke önmagán erőt vesz,
s nem csak önmagának túr és kapar.
Erkölcseiben megújul majd az ország,
és végre büszke lesz minden fia,
mert ámulatba ejti egész Európát
ezerszáz évnek elteltével Pannónia.

Ötven esztendő lejártán új világ lesz,
a magyarok végre kézbe veszik sorsuk.
Nem a pénz lesz az úr, hanem a munka,
a törvény az uzorásokat sújtja.
Az ország még sokáig nem lesz gazdag,
de többé senki sem hal éhen,
a néppel új királyt is választanak,
s kezdődik előlről minden, mint régen.

Jön majd egy ember, a második
millennium után, ki felette áll
minden torzsalkodásnak: Ő lesz az itt,
ki Pannon-földről Istenhez kiált,
és Isten meghallgatja imádságait.
Ő léssen az, kinek uralkodása folytán
Pannónia ismét erős lesz és gazdag,
nagyobb lesz, mint akármely szultán,
az ő szavára minden országban adnak,
s önként kezére bíznak minden hatalmat.

A kétezredik év után hamar
nagy lesz az ország és erős,
visszatér hazájába mindegyik magyar,
s magyar földben nyugszik minden ős.
De a magyar föld része lesz a nagynak,
erős királyság, melynek nincs határa,
a keresztények farkasai már nem ugatnak,
Krisztus ellenségeit a föld kizárja.

Czuczor Gergely:
RIADÓ
(részlet)

Él még a magyarok nagy istene,
Jaj annak, ki feltámad ellene.
Az isten is segít, ki bír velünk?
Szabad népek valánk, s azok legyünk.

A Miskolci Bölcsész Egyesület 2010-2011-es tanév II. félévének oktatási napjai

Miskolc, Vár u. 9.

Graduális pszichológusok (csütörtök)

<i>Oktatási napok</i>	<i>Gyakorló napok</i>
február 17.	február 24.
március 03., 17., 31.	március 10., 24.
április 14.	április 7., 21
május 05.	május 12.

Posztgraduális pszichológusok (péntek)

február 18.
március 04., 18.,
április 01., 15.,
május 06.

Magyságtudomány - Régész munkatárs - Könyvtáros (péntek)

február 18.
március 04., 18.,
április 01., 15.,
május 06.

Budán, Jégverem u. 7.

Magyságtudomány - Művészettörténet (szerda 14⁰⁰ - 21³⁰)

február 16., 23.
március 02., 09., 16., 23., 30.
április 06. 13., 20.
május 04., 11.

Előadásaink nyitottak, minden kedves érdeklődőt szeretettel várunk.

Napidíj 1.000 Ft, mely Miskolcon a Tanulmányi osztályon, a Jégverem utcában az évfolyamfelelősnél váltható.

Az előadások rendje és témája kifüggesztve megtalálható az oktatási épületben.

Érdeklődni lehet: 06/20/530-91-40-es telefonszámon, illetve mbe1@chello.hu Internet címen.

Tibold Makk Szabina

versei

Édesanyámnak

Éj

Ki az,
 Aki megálmodott?
 Aki nekem életet adott?
 Aki dajkált,
 Karján ringált, s
 megmásztá értem
 az Élet fáját,
 Ott engem kebelébe
 rejtett,
 S elérte velem a
 Holdas kertet,
 Ott fejemre csillagokból
 koronát font,
 S a Tejúton velem
 lassan elbandukolt.
 Megtalálta a Nagy házat,
 Ott aranyfényből
 öltött gúnyát
 Ó az, Ó
 Az Örök Anya!
 Légből, s éjből szőtt
 a fátyla
 Élet-adó, meggyógyító,
 Utolsó álomba
 ringató

Kettős hold függött
 lámpásként az égen,
 körülöttünk szétszórt
 gyémántként csillagok
 sziporkáztak némán,
 indigó bársonyán az
 éjnek -

Fekete tó tükrén
 lebegtem én,
 s felettem hangtalan
 suhantak a denevérek,
 mint lidérccek, vagy
 árnyakba burkolt
 démonok -

Az álmok megmérnek,
 majd engem mind
 elkísérnek,
 titkos berkeibe a
 Mindenségnek,
 hol egy pillanatig
 élek,
 s halok ...

Kérelem

Had álmodjak
Ősidoékről,
Ősidoékben
Őshazáról
Ősök arany kard
markolatáról
Erőről és
Bátorságról,
Soha meg nem
alkuvásról
Táltosokról
Világfáról
Csodaszarvas agancsáról
Napbaöltözött
Asszonyról, a
Sztyeppék koronáját
hordozó Inannáról,
Vadlovak vágató
hadáról.
Álomjáró Turulmadár
Óriás szárnyairól –
Had álmodjak,
ne kétkedjek,
E világ rémálmára
ne ébredjek
Szememre Ősanya
fátyla ne boruljon,
S a hamisság
hangáradata
végre megszakadjon!

Hajnal

Piros hajnal,
Lángba borul
az ég alja

Hét nem áraszt,
Hűs, harmatos
az álmos föld
alatta

Emelkedik a Fényadó,
Aranyba önti
lábainál a világot,
s rózsaszínbe öltözteti
az alvó leánykát,
kit magukba ölelnek
az ébredező
vadvirágok

Életfolyam mellett
Halál ltrát penget,
Majd a Holdkakas
Ébreszti a sok
alvó lelket

Szépség elszomorít –
Talán mert mulandó?
Ha „szépség igazság”
Akkor mért lesz fakó?

Hervay Tamás

ARADRA TEKINTVE

*Nincs közt' magyar,
Vagy csak az van!
Mondanunk kell szakadatlan!
Felmutatnunk, fel az égre!
Kik vannak ott? És mivégre?*

*Mert ki itt van most, nem érti
Mitől ember, mitől férfi
E tizenhárom, s a többi?
Nem lát lelket tündökölni.*

*Nem néz mennyre, csak a földre.
Nem érzi saját vakságát,
Nem égbe vágy, csak a rögbe.
Mert megölték magyarságát.*

*Becsület, tisztesség, hála,
Nincsenek a szótárába,
Vagy ha, nem szívébe írva.
Tekintete rég nem tiszta.*

*Nincs hát magyar?
Nincs hát ember?
Életáldozni 'ki sem mer?*

*Pedig jó még idő, olyan,
– Tán éppen e' pillanatban –
Édes Anyát, Édes Hazát
S benne minden hazánkfiát
Mikor szívből kell szeretni.
Életért élettal fizetni.*

*Lélekkel meg kell hajolni,
Arad felé kell mutatni!
S feltekinteni az égre!
Tudván tudva, hogy mivégre!*

Reményik Sándor

AKAROM

Akarom: fontos ne legyek magamnak.

*A végtelen falban legyek egy téglá,
Lépcső, min felhalad valaki más,
Ekevas, mely mélyen a földbe ás,
Ám a kalász nem az ő érdeme.
Legyek a szél, mely hordja a magot,
De szirmát ki nem bontja a virágnak,
S az emberek, mikor a mezőn járnak,
A virágban hadd gyönyörködjenek.
Legyek a kendő, mely könnyet töröl,
Legyek a csend, mely mindig enyhet ad.
A kéz legyek, mely váltig simogat,
Legyek, s ne tudjam soha, hogy vagyok.
Legyek a fáradt pillákon az álom.
Legyek a délibáb, mely megjelen
És nem kérdi, hogy nézik-e vagy sem,
Legyek a délibáb a rónaságon.
Legyek a vén föld fekete szívéből
Egy mély sóhajlás fel a magas égig.
Legyek a drót, min üzenet megy végig
És cseréljenek ki, ha elszakadtam.
Sok lélek alatt legyek a tutaj,
Egyszerű, durva összerótt ladik,
Mit a tengerbe visznek mély folyók.*

*Legyek a hegedű, mely végtelenbe sír,
Míg le nem teszi a művész a vonót.*

Minden kedves olvasónknak Istenáldotta Karácsonyt,
Boldog Új Évet kívánunk

Regösök (Garabonc, Zala megye 1899)

Há - rom ki - rá - lok n - nap - ján, or - szágunk éggy is - táp - ján
Di - csér - jük é - ne - kék - kél, vi - ga - do - zó ver - sék - kél.
Szép jel és szép csillag, szép napunk tá - mad, szép napunk tá - ma - d.

Következő szám tartalmából:

Gyárfás Ágnes: Salamon Király országlása és vezeklése a Képes Krónikában és a magyar mesevilágban

Kiszely István: A magyarság DNS állományáról

Borbola János: Honfoglalás-kori magyar méltóságnevek a Nílus menti kultúrában
